

BEHOVSANALYS

2024

SAMORDNINGS-
FÖRBUNDET
Skaraborg

Innehåll

Samordningsförbundets Skaraborg – vilka är vi?.....	4
Övergripande målgrupp	4
Begrepp.....	5
Resultat och reflektioner - individinriktade insatser och Cresco+	6
Erfarenheter från förberedande insatser	8
Offentlig försörjning nationellt och lokalt.....	9
Skaraborg – några nedslag i statistiken.....	10
Sjukpenningtal och ohälsotal	14
Risker för långvarigt utanförskap.....	16
Kommunperspektiv	18
<i>Essunga</i>	18
<i>Falköping</i>	22
<i>Gullspång</i>	26
<i>Götene</i>	30
<i>Hjo</i>	34
<i>Karlsborg</i>	38
<i>Lidköping</i>	43
<i>Mariestad</i>	47
<i>Skara</i>	51
<i>Skövde</i>	55
<i>Tibro</i>	60
<i>Tidaholm</i>	64
<i>Töreboda</i>	68
<i>Vara</i>	73
<i>Reflektioner – Västra Götalandsregionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen</i>	77
Summering	80
<i>Öppna reflektioner och frågeställningar</i>	80
<i>Miljarder skäl att förbättra arbetsmiljön</i>	80
<i>Unga som varken arbetar eller studerar</i>	81

<i>Att göra ett försök – öppna dörrar till näringslivet</i>	81
<i>"Det är samverkan som är lösenordet"</i>	82
Referenser	83
Bilaga 1	85
Bilaga 2	86

Bakgrund och syfte

Styrelsen fattade under 2022 beslut om att en årlig behovsanalys ska göras. Det här blir den tredje upplagan. Behovsanalysen syftar till att identifiera läget kring helårsekvivalenter och övrig statistik kopplad till offentlig försörjning och befolkning samt att synliggöra lokala möjligheter, utmaningar och behov. Behovsanalysen kan också skapa en grund för dialog mellan parter för vidare utveckling av individ- och strukturinsatser, kompetensutveckling och framtida strategier.

Du kommer inledningsvis få ta del av en kort beskrivning av begrepp och sammanfattning av de individinriktade projektens resultat, från 2023. Dessa projekt har alla syftat till att deltagare ska stärka sina förutsättningar att på sikt nå arbete och/eller studier samt egen försörjning. Följande del summerar Skaraborgs nuläge kring offentlig försörjning i relation till riket i stort. Utvald statistik visar bland annat helårsekvivalenter för respektive ersättningsform, sjukpenningtal, arbetslöshet och utbildningsnivå. Vidare följer lokala presentationer från respektive kommun. Här får du ta del av helårsekvivalenter samt reflektioner och analyser kring det lokala nuläget; hur behov, utmaningar och möjligheterna ser ut idag. Efter kommunernas perspektiv följer reflektioner från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Västra Götalandsregionen. Avslutningsvis ger vi dig en sammanfattning och öppna reflektioner.

Samordningsförbundets Skaraborg – vilka är vi?

Samordningsförbundet Skaraborg är en samverkansform för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och 14 kommuner i Skaraborg. Genom förbundet förvaltas en gemensam budget, ibland även med externt finansierade projekt. Målet är effektiv användning av samhällets resurser och lokala behov avgör vad som behövs för att fler personer ska få, behålla eller förbättra sin förmåga att förvärsaarbete. Det mesta som bekostas är direkta aktiviteter till de personer som inte är i arbete, och därutöver sker en del insatser som indirekt underlättar människors väg mot arbete. Exempel kan vara att bekosta utbildningar, utveckla effektiva metoder, eller arbeta förebyggande så att färre behöver sjukskrivas. Samordningsförbundet ska inte finansiera någon parts ordinarie uppdrag och syftar inte i första hand till att stötta individer hela vägen fram till arbete. Samordningsförbundets insatser ska förbereda individer som har behov av ett samordnat stöd. Det är parternas behov som ska styra vilka insatser som förbundet finansierar, förutsatt att aktuella behov ryms inom ramen för uppdraget.

Övergripande målgrupp

Samordningsförbundets målgrupp är individer i arbetsför ålder, 16–65 år, som är i behov av en samordnad rehabilitering för att nå egen försörjning. Individerna står långt ifrån en egen försörjning på grund av fler utmaningar än bara arbetslöshet där psykisk och fysisk ohälsa ofta är hinder, tillsammans med en komplicerad social situation och ringa eller obefintlig arbetslivserfarenhet. Dessa individer har behov av stöd inom flera delar för att komma vidare.

Ofta har individerna kontakt med och stöd från flera av Samordningsförbundets parter och har inte så sällan haft offentlig försörjning under lång tid. Det handlar främst om försörjningsstöd, sjukpenning och aktivitetsersättning. Genom att titta närmare på hur det ser ut med dessa ersättningsformer runt om i Skaraborg kan vi få en indikation på hur bilden ser ut av grupper som står långt ifrån egen försörjning och är i behov av insatser från Samordningsförbundet för att närma sig de arbetslivsinriktade insatser som finns inom parternas ordinarie verksamheter och uppdrag.

Begrepp

Förberedande insats

Samordningsförbundet Skaraborg finansierar en rad olika individriktade projekt i syfte att få människor att närma sig eget arbete och/eller studier samt egen försörjning. I behovsanalysen kommer de individriktade projekten att benämnas som förberedande insatser.

Cresco+

Cresco+ är ett ESF-finansierat projekt med Samordningsförbundet Skaraborg som projektägare. Projektet är som övriga projekt en förberedande insats. I behovsanalysen benämns projektet som endast Cresco+ och inte som förberedande insats.

Positiva avslut

I Samordningsförbundet Skaraborgs projekt mäts vad deltagare i insatser går vidare till efter avslut. En av dessa indikatorer är "positiva avslut" vilket avser arbete, studier, arbetssökande med ersättning från Arbetsförmedlingen, arbetsträning eller praktik i någon form.

Helårsekvivalenter

Med helårsekvivalenter avses det antal individer som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis blir två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent.

Sjukpenning och sjukpenningtal

En person kan få sjukpenning om den inte kan ta ett arbete eller arbeta för att den är sjuk, är inskriven och aktivt arbetssökande på Arbetsförmedlingen, har arbetat tidigare så att den har en sjukpenninggrundande inkomst och är försäkrad i Sverige. Sjukpenningtalet är antal utbetalda dagar med sjukpenning och rehabiliteringspenning per försäkrad, i åldrarna 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, vilket innebär att partiell ersättning räknas om till hela dagar.

Ohälsotal

Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, rehabiliteringspenning samt aktivitets- och sjukersättning. Ohälsotalet beräknas genom att summan av dagar med dessa ersättningar divideras med befolkningen i åldern 16–64 år.

Arbetslöshetsersättning

Arbetslöshetsersättning innebär ersättningsformerna A-kassa och Alfa-kassa.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsåtgärder innebär ersättningsformen aktivitetsstöd och de program som är kopplade till det. Även introduktionsjobb där arbetsgivaren får bidrag och så kallade moderna beredskapsjobb ingår här.

Aktivitetsersättning

Om en person är mellan 19 och 29 år och har en sjukdom eller en funktionsnedsättning som gör att hen inte kan arbeta heltid under minst ett år, kan hen få aktivitetsersättning från Försäkringskassan.

Sjukersättning

Om en person har en sjukdom eller funktionsnedsättning som gör att hen aldrig kommer att kunna arbeta heltid kan hen ha rätt till sjukersättning. Reglerna är olika beroende på hur gammal personen är.

Resultat och reflektioner - individriktade insatser och Cresco+

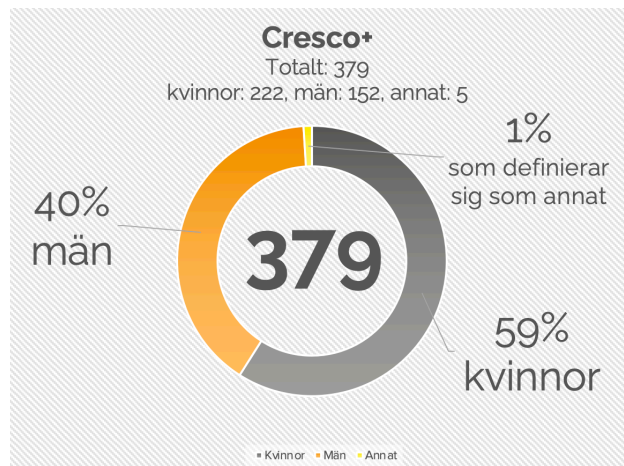
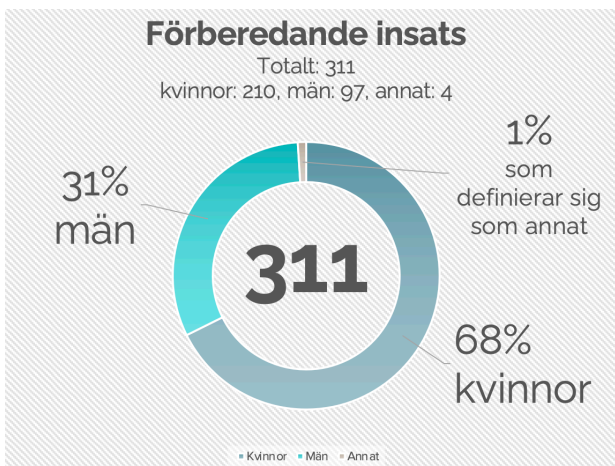
Under 2023 har totalt 16 projekt pågått runt om i Skaraborg. Ett av dessa är delfinansierat av ESF och övriga finansierade av Samordningsförbundet Skaraborg. Totalt har 690 personer startat i någon av de aktuella projekten. Av dessa är 432 kvinnor, 249 män och 9 personer som definierar sig som något annat än kvinna eller man.

Projekten har alla syftat till att deltagare ska stärka sina förutsättningar att på sikt nå arbete och/eller studier samt egen försörjning. Förutom det ESF-finansierade projektet har insatserna exempelvis haft fokus på djur, natur och odling, friskvård och motion, hantverk och skapande. 7 av dessa 15 projekt avslutades vid årsskiftet 2023–2024, övriga har en fortsättning.

Cresco+

Cresco+, ESF-projektet, genomförs i 14 kommuner i Skaraborg med Samordningsförbundet Skaraborg som projektägare. Cresco+ bygger på den danska BIP-studien (Væksthusets forskningscenter, 2024) som visar vilka indikatorer som har betydelse för en persons anställningsbarhet. Projektet pågår under perioden 1 mars 2023 till och med 30 juni 2025 och fokus har varit att arbeta med insatser och samverkan inom de 11 indikatorer som kan påverka deltagarnas möjlighet till anställning.

Swecos halvtidsutvärdering av ESF-projektet Cresco+ april 2024 visar på skillnader mellan kvinnor och män avseende utmaningar, resultat samt vilka insatser som erbjuds under och efter deltagande i projektet. Kvinnor har psykisk ohälsa, social problematik, fysisk ohälsa och smärtproblematik i större utsträckning än män (Sweco, 2024:9). Jobbfokuserade aktiviteter som arbetsträning och praktik erbjuds i större utsträckning till personer med missbruksproblematik och NPF-diagnoser som representeras av flest män. Jobbfokuserade aktiviteter erbjuds inte i lika hög grad till personer med smärtproblematik och fysisk ohälsa som representeras av flest kvinnor. Kvinnor får däremot fler gruppinsatser.

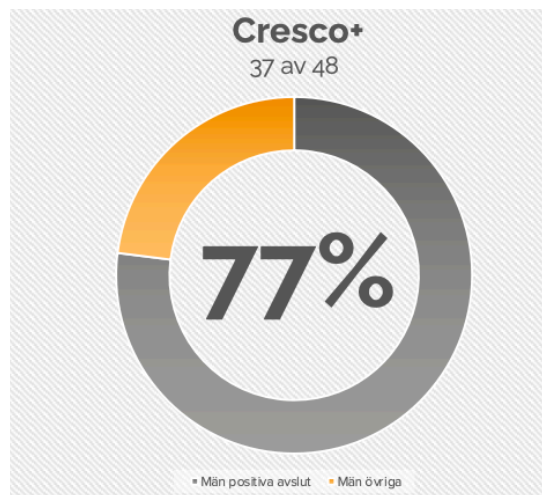
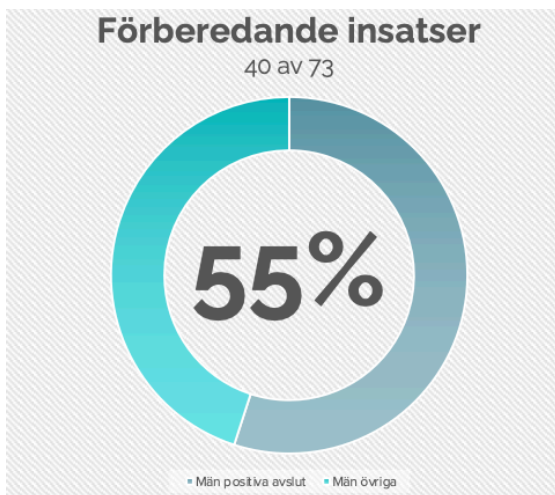

Positiva avslut

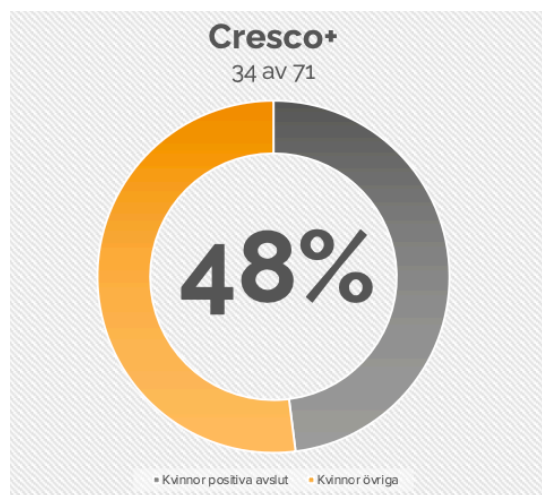
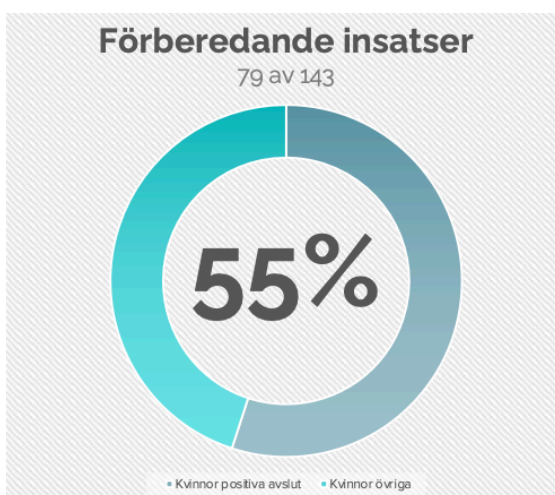
Ett av de övergripande målen för de förberedande insatserna är att 60% av kvinnor respektive män går vidare till arbetsträning, alternativt praktik eller motsvarande via Arbetsförmedlingen. Ett annat mål är att 10% har fått arbete, är arbetssökande eller har börjat studera. För Cresco+ är målet att 30% av kvinnor respektive män går vidare till arbetsträning, alternativt praktik eller motsvarande via Arbetsförmedlingen, och 35% har fått arbete/är arbetssökande eller har börjat studera.

Positiva avslut avser arbete, studier, arbetssökande med ersättning från Arbetsförmedlingen, arbetsträning eller praktik i någon form. 55% av deltagare i förberedande insatser har gått till positiva avslut. Av dessa är 79 kvinnor och 40 män. 60% av deltagare i Cresco+ har gått till ett positivt avslut. Av dessa är 34 kvinnor och 37 män. I de förberedande insatserna är det lika stor andel kvinnor som män som går till positiva avslut. I Cresco+ ser vi en större skillnad, 77% män och 48% kvinnor. Några av de förberedande insatserna uppnår målet i större utsträckning. I den förberedande insatsen i Töreboda går 83% till positiva avslut, i Grevegården Friskvård 61% och Mofalla Lantgård 60%.

Positiva avslut - män

Positiva avslut - kvinnor

Erfarenheter från förberedande insatser

I de förberedande insatserna har flertalet av deltagarna ökat sin aktivitetsnivå. Att öka sin tid i aktivitet kan vara ett sätt att utvecklas och skapa förutsättningar för att närma sig arbete och/eller studier. Insatserna har noterat flera saker som beskriver deltagares progression och utveckling. Det kan bland annat handla om att personer upplever större hopp om framtiden, att de fått starkare självkänsla, hållbara rutiner i vardagen och ökade sociala kontakter, egenmakt, känsla av sammanhang, tillhörighet och ökad självmedvetenhet.

Det har betytt mycket. Jag har kommit ut i aktivitet och senare fick jag jobb.

Jag har fått struktur i vardagen. Jag har fått vara i en aktivitet i stället för att sitta hemma.

Skogsgruppen är jättebra. Avslappnat, aldrig känt så tidigare i en aktivitet. Även om man inte är helt förberedd – men det är bra, för då kan jag inte ställa mig in på vad vi ska göra – vilket annars skulle kunna skapa ångest.

Samtliga deltagare har angett att de mår bättre efter insatsen, de flesta anger att det handlar om att känna sig behövd, att göra meningsfulla saker att förväntas dyka upp och vara en del av en gemenskap. Våra deltagare besitter otroligt stor och varierad kompetens och det har varit fantastiskt roligt att se hur resurser sakta men säkert plockats fram och använts hos samtliga.

(Citat ur Projektredovisning 2023, Samordningsförbundet Skaraborg)

Utmaningar

Flera av de individriktade projekten, både förberedande insatser och Cresco+, beskriver att det ofta finns ett stort vårdbehov kring de personer som deltar. Långa köer och väntetider kan göra att det tar tid för människor att skapa förändring och närma sig arbete och/eller studier. I andra fall kan det vara väntetid till gemensam kartläggning mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, vilken bedöms vara nästa steg efter förberedande insats. Detta kan hindra personen att komma vidare i sin progression, eller i värsta fall skapa ett glapp som gör att personen både tappar motivation och backar i sin utveckling.

Generellt är det fler kvinnor än män som uttrycker att de har utmaningar i sin psykiska hälsa. En stor andel kvinnor med ersättning från Försäkringskassan remitteras till de förberedande insatserna, men de faktorer som ligger bakom deltagares sjukskrivningar kan vi i dagsläget inte se i våra mätningar. Vissa insatser beskriver att kvinnor erfar en större belastning när det kommer till ansvar för hem- och omsorgsarbete. Det framkommer också att flera av kvinnorna kommer från yrken med fokus på vård och omsorg. Med detta som utgångspunkt kan vi anta att också Samordningsförbundets insatser är en spegel av den nationella statistiken. Jämställdhetsmyndigheten (2024) beskriver att de stressrelaterade sjukskrivningarna i kvinnodominerade branscher är väl belagda och bottnar ofta i låg kontroll över arbetssituationen i kombination med höga krav i arbetet. Kvinnor utför även mer av det obetalda hem- och omsorgsarbetet vilket leder till ökad stress.

Framgångsfaktorer

De förberedande insatserna har identifierat ett antal framgångsfaktorer. Dessa faktorer kan ha ökat chansen till att människor tar steg i riktning mot arbete och/eller studier. Flera vittnar om att samverkan med projekt Cresco+ har skapat en mer hållbar utveckling för människor. God samverkan med remittent skapar begriplighet och trygghet för deltagare. Nära handledning och coaching samt ett flexibelt förhållningssätt ökar möjligheter att anpassa efter deltagarens behov. Insatserna har också sett att deltagarens egen inre motivation är avgörande för progression.

Offentlig försörjning nationellt och lokalt

Helårsekvivalenter

Varje år redovisar SCB statistik över antalet helårsekvivalenter i arbetsför ålder som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag. Det innefattar sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, ersättning vid arbetslöshet, ekonomiskt bistånd och etableringsersättning. Varje ersättningsystem mäts i helårspersoner, så kallade helårsekvivalenter. Med helårsekvivalenter avses det antal individer som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis blir två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent. (SCB, 2024)

Nationellt perspektiv

Antalet helårsekvivalenter som försörjdes med sociala ersättningar och bidrag steg med nästan 60 procent mellan åren 1990 och 1994 nationellt. Sedan dess har antalet stadigt minskat och var 2019 nere på nästan samma nivå som 1990. Mellan 2019 och 2020 ökade antal helårsekvivalenter kraftigt i samband med att pandemin slog till. Under 2023 minskade antalet som försörjdes av arbetsmarknadsåtgärder, ekonomiskt bistånd, sjuk- och aktivitetsersättning samt etableringsersättning medan ersättningsformerna arbetslöshet och sjukpenning ökade. Sjuk- och aktivitetsersättning, som är den största ersättningsformen och står för 29,3 procent av det totala antalet helårsekvivalenter, har minskat sedan 2006. Störst ökning av antalet helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 var det för ersättningsformen sjukpenning, vilken uppgick till 4,8 procent. (SCB, 2024)

Skaraborg – ett Sverige i miniatyr

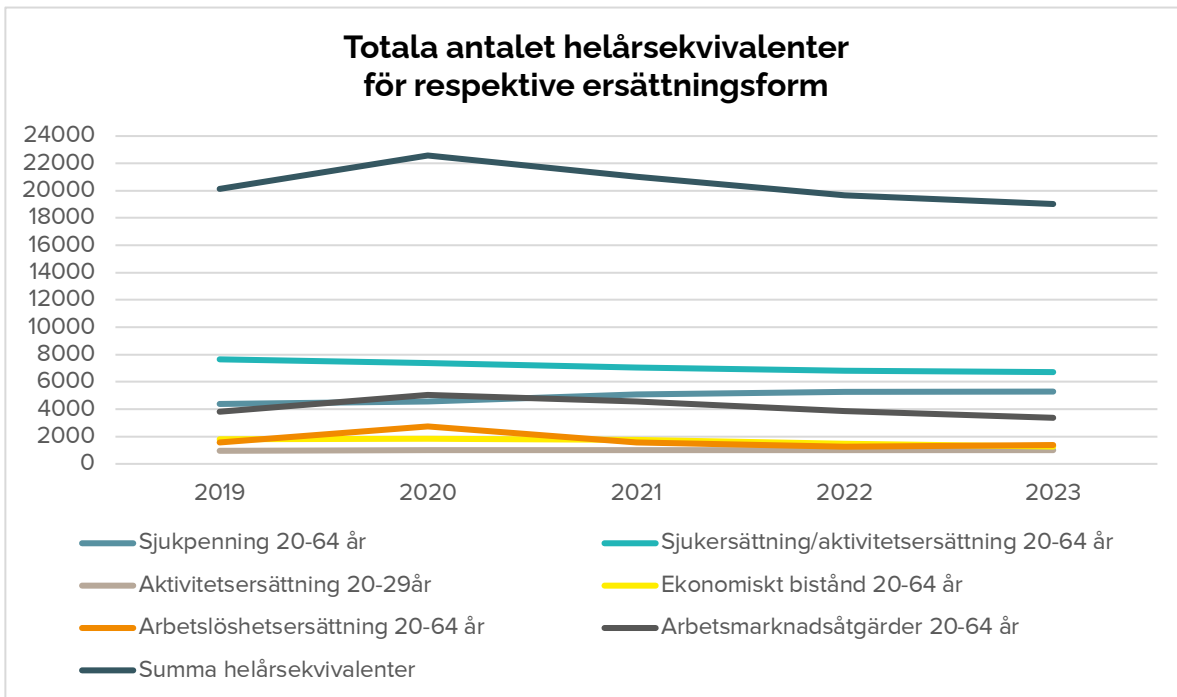
Skaraborg är å ena sidan en spegling av de nationella siffrorna, å andra sidan sticker Skaraborg ut i avseende sjukpenning. Också i Skaraborg ökar sjukpenningtalet, men i relation till Västra Götaland och riket har Skaraborg högre sjukpenningtal i samtliga kommuner. Under 2023 var det 36 fler helårsekvivalenter för sjukpenning jämfört med 2022. Ökningen är störst bland kvinnor, 28 fler för kvinnor och 12 fler för män. Några av Skaraborgs kommuner skiljer sig dock från övriga i avseende på sjukpenning. I Essunga, Götene, Karlsborg, Mariestad och Töreboda minskar i stället helårsekvivalenterna för sjukpenning mellan 2022 och 2023. Störst minskning kunde vi se i Mariestad och Töreboda, där det också sker en minskning bland både kvinnor och män.

I övrigt fortsätter det totala antalet helårsekvivalenter att minska, 630 färre 2023 jämfört med 2022. Sjuk- och aktivitetsersättning är, likt Sverige i övrigt, den största ersättningsformen i Skaraborg. Ekonomiskt bistånd minskar, 195 färre 2023 jämfört med 2022. Det totala antalet helårsekvivalenter för arbetslöshetsersättning ökar i Skaraborg, 108 fler 2023 jämfört med 2022. Under 2020 ökade arbetsmarknadsåtgärder kraftigt i Skaraborg. Därefter har det skett en successiv minskning. Mellan åren 2022 och 2023 minskade arbetsmarknadsåtgärderna i Skaraborg med 498 helårsekvivalenter.

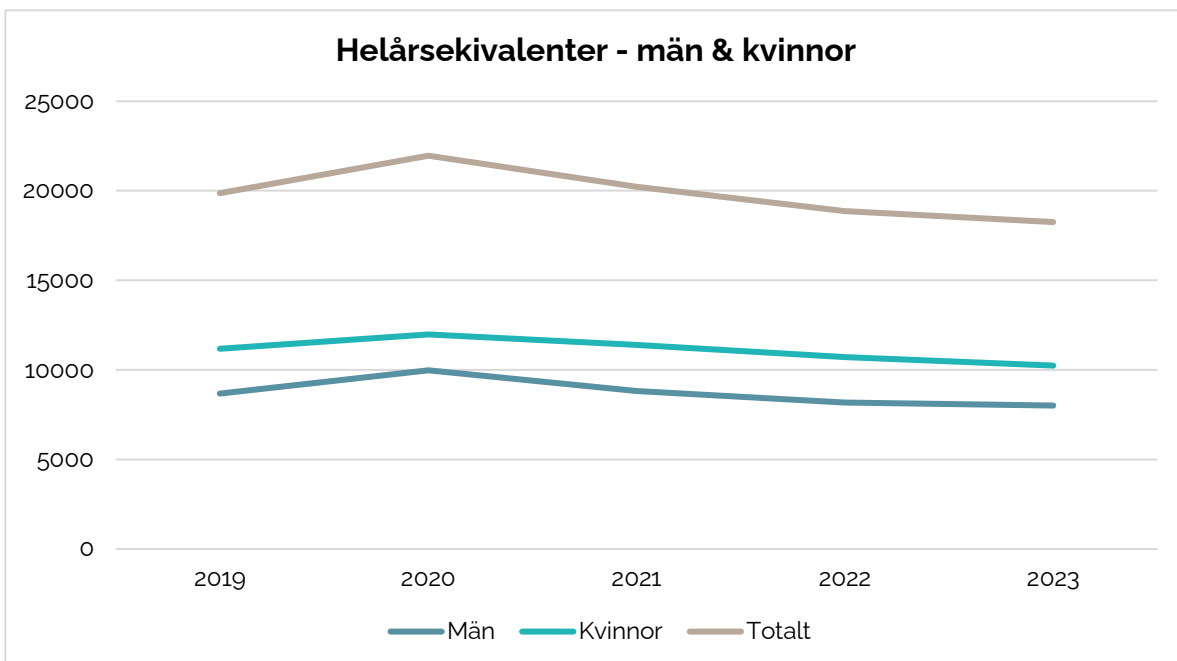
Sammanfattningsvis kan vi alltså se både skillnader och likheter mellan Skaraborg och riket, samt skillnader och likheter mellan Skaraborgs kommuner.

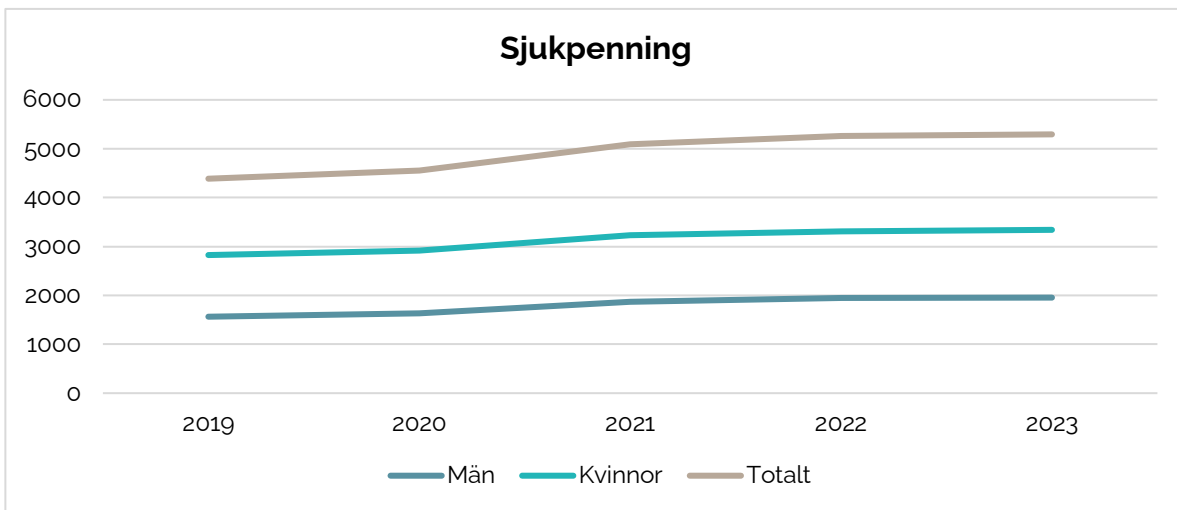
Skaraborg – några nedslag i statistiken

Bilden visar det totala antalet helårsekvivalenter för respektive ersättningsform i Skaraborg mellan 2019-2023. Källa: SCB

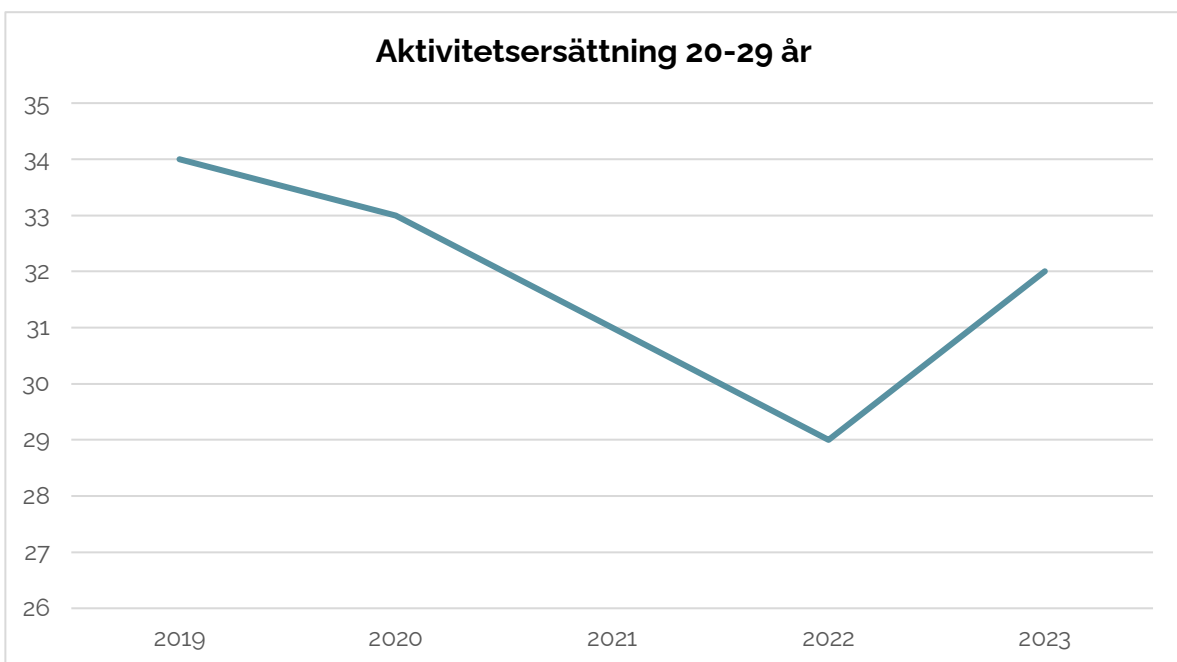

Bilden visar det totala antalet helårsekvivalenter fördelat på män och kvinnor 20-64 år, samt totalt, i Skaraborg mellan 2019 och 2023. Källa: SCB

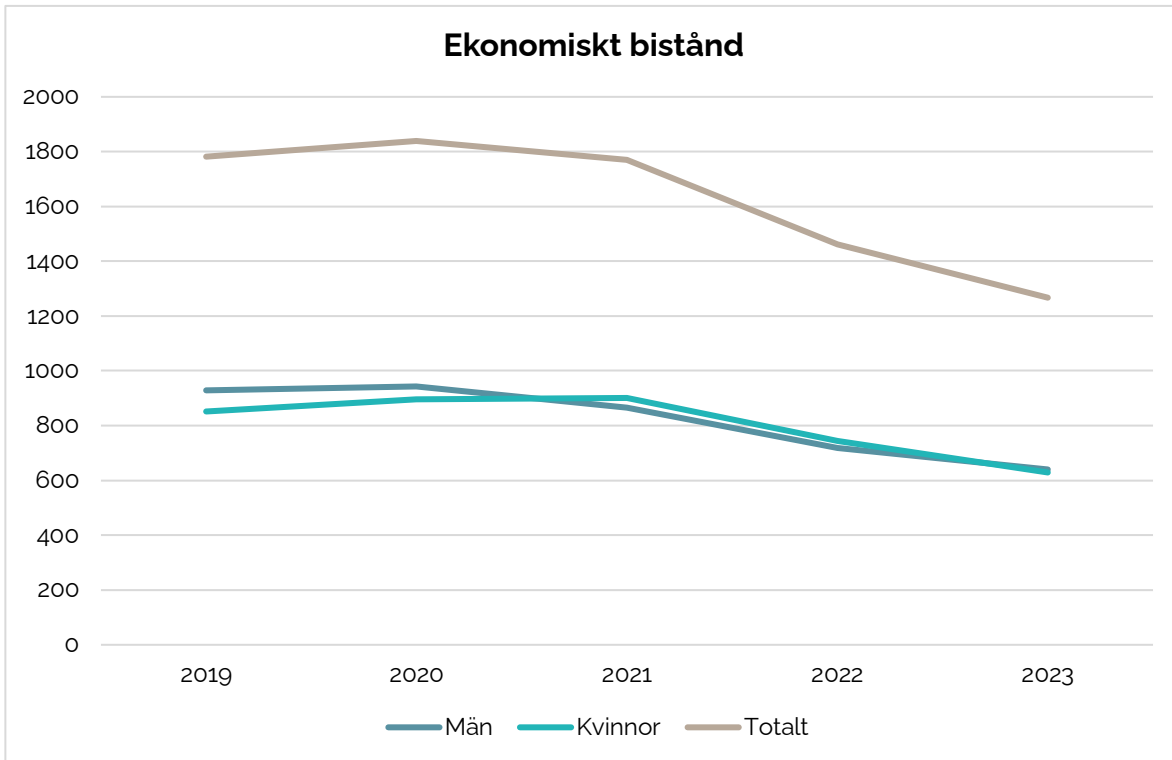
Bilden visar helårsekvivalenter för ersättning sjukpenning fördelat på män och kvinnor 20-64 år, samt totalt, i Skaraborg mellan 2019 och 2023.

Källa: SCB

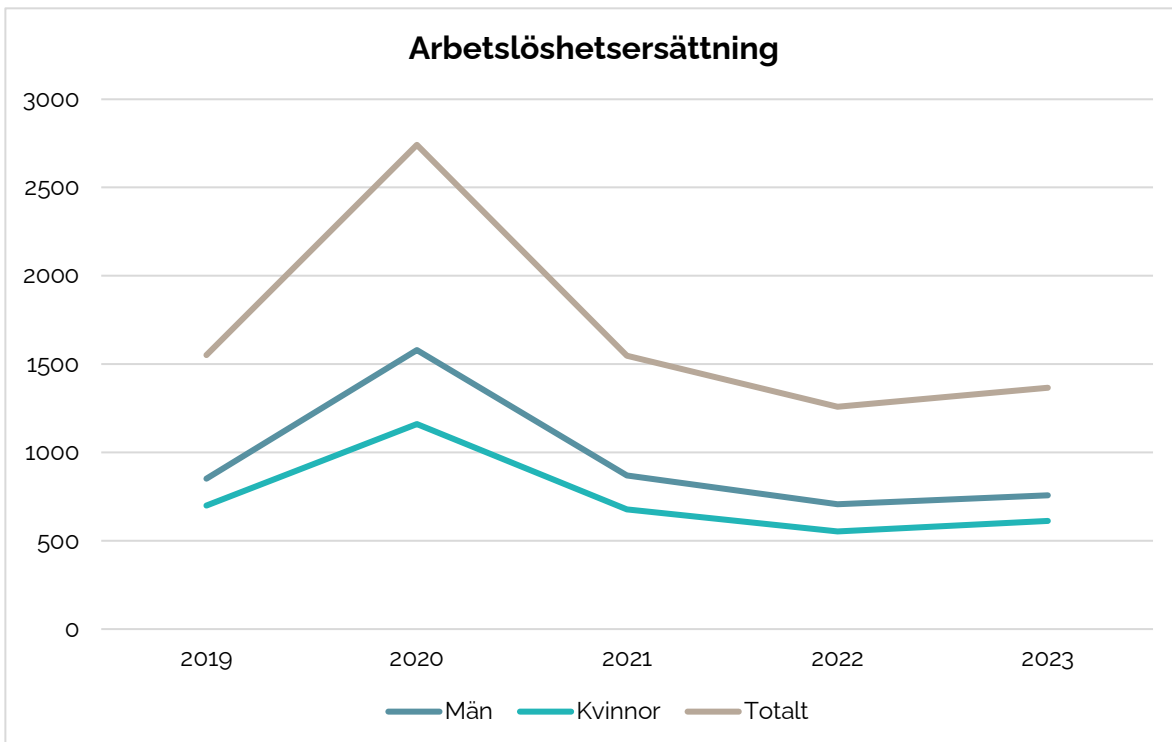

Bilden visar helårsekvivalenter för ersättning aktivitetsersättning för både män och kvinnor 20-64 år i Skaraborg mellan 2019 och 2023. Observera att i denna tabell har sifferangivelserna ett lågt spann mellan det lägsta respektive det högsta antalet i jämförelse med andra diagram i denna behovsanalys.

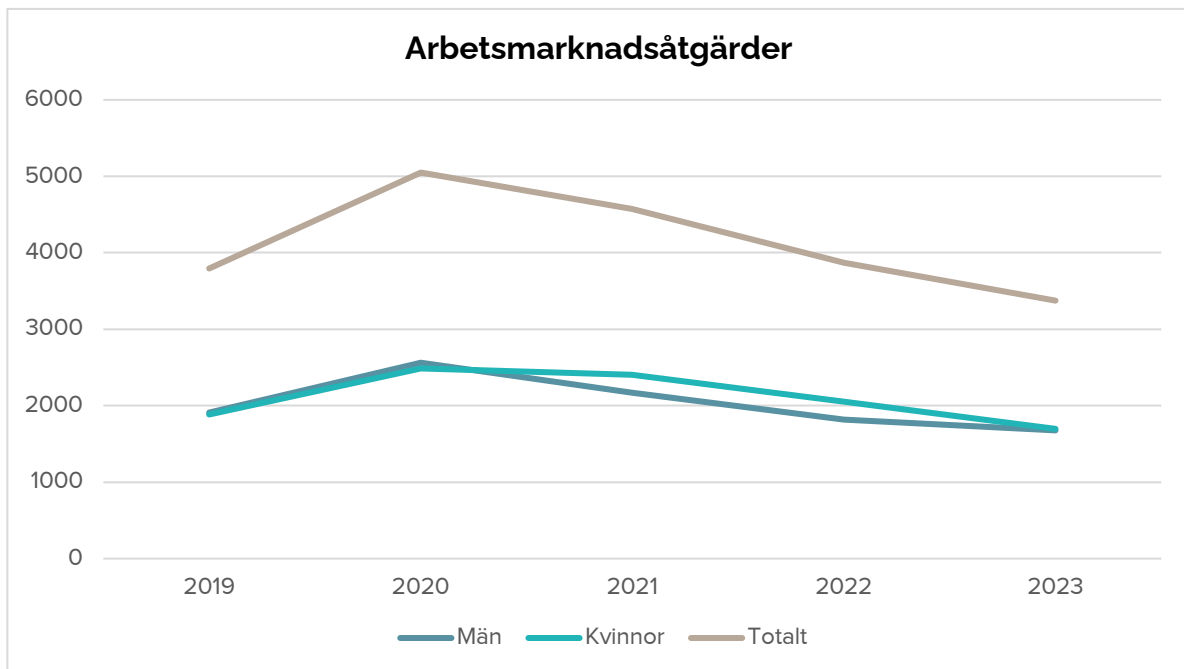
Källa: SCB

Bilden visar helårsekvivalenter för ersättning ekonomiskt bistånd fördelat på män och kvinnor 20-64 år, samt totalt, i Skaraborg mellan 2019 och 2023. Källa: SCB

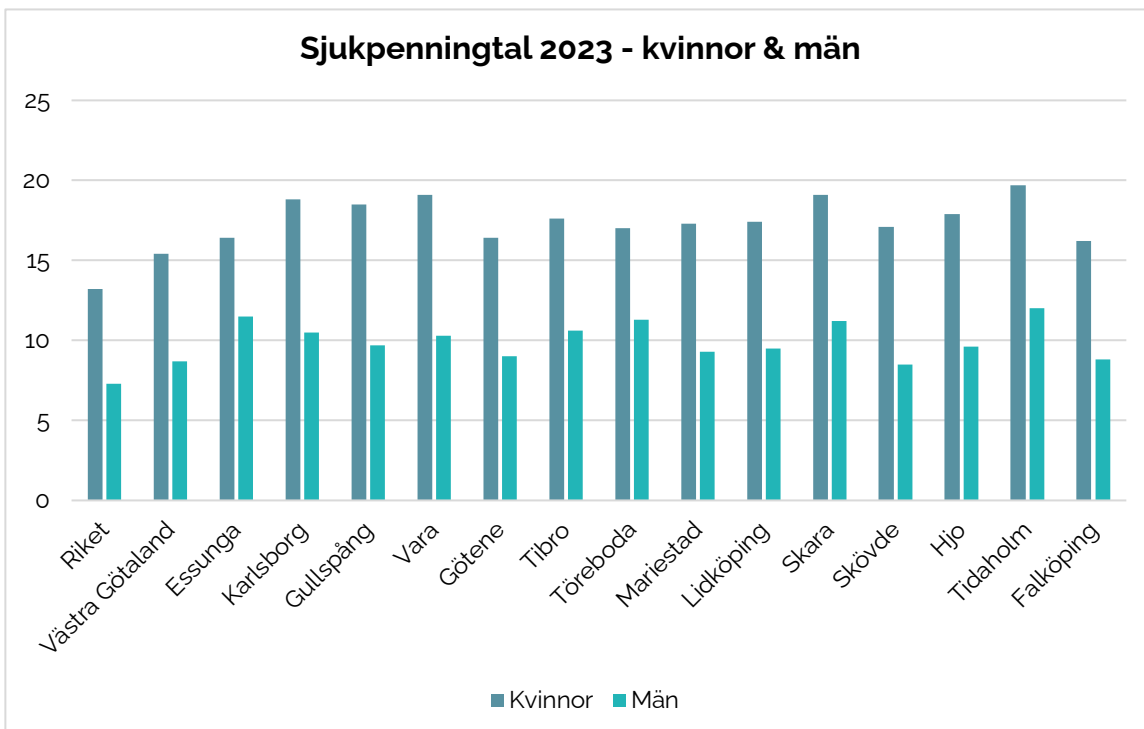
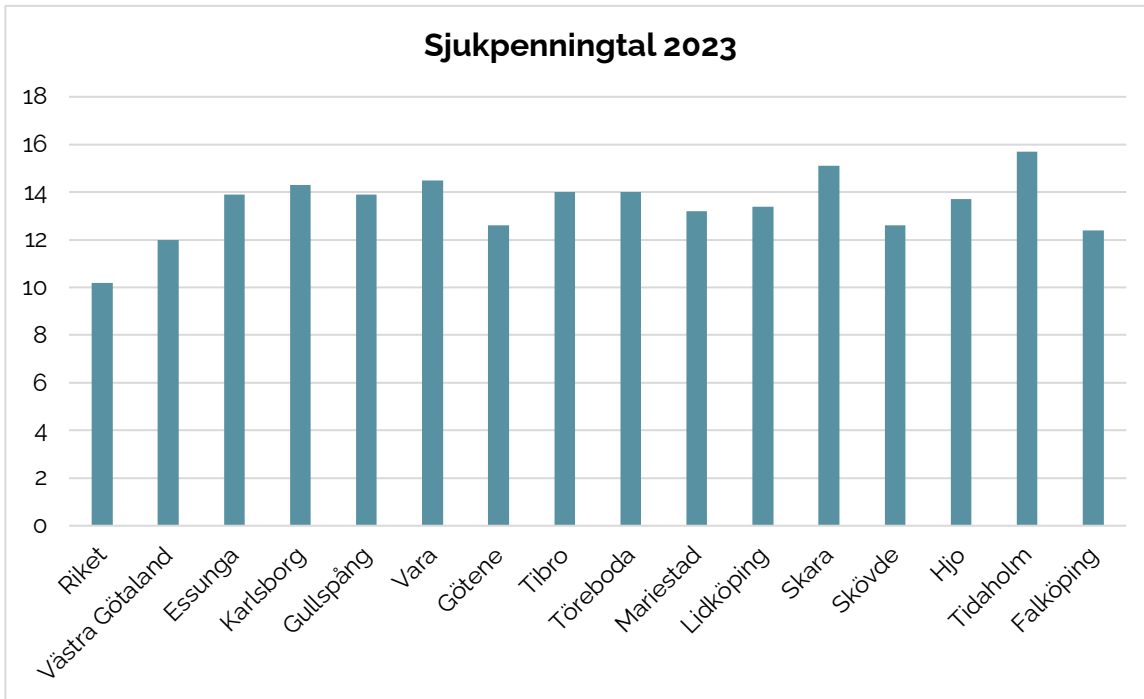
Bilden visar helårsekvivalenter för arbetslöshetsersättning fördelat på män och kvinnor 20-64 år, samt totalt, i Skaraborg mellan 2019 och 2023. Källa: SCB

Bilden visar helårsekvivalenter för arbetsmarknadsåtgärder fördelat på män och kvinnor 20-64 år, samt totalt, i Skaraborg mellan 2019 och 2023. Källa: SCB

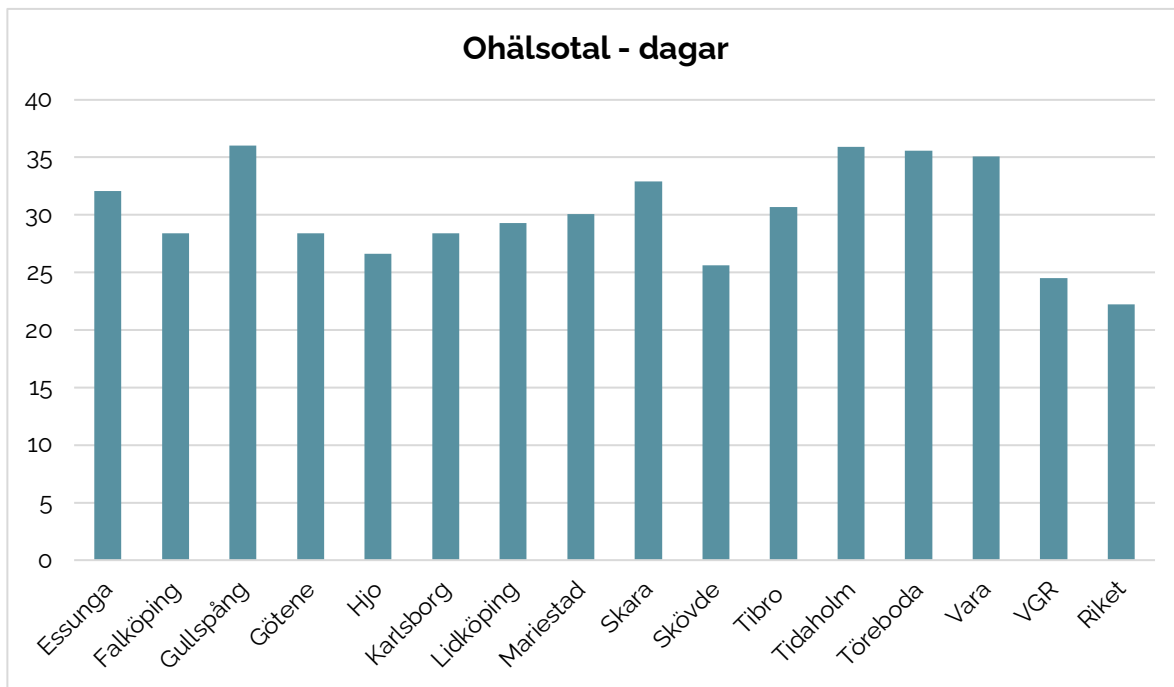

Sjukpenningtal och ohälsotal

Sjukpenningtalen visar hur många dagar med sjukpenning som har betalats ut relaterat till dem som är sjukpenningförsäkrade. Kvinnor och män 16-64 år.

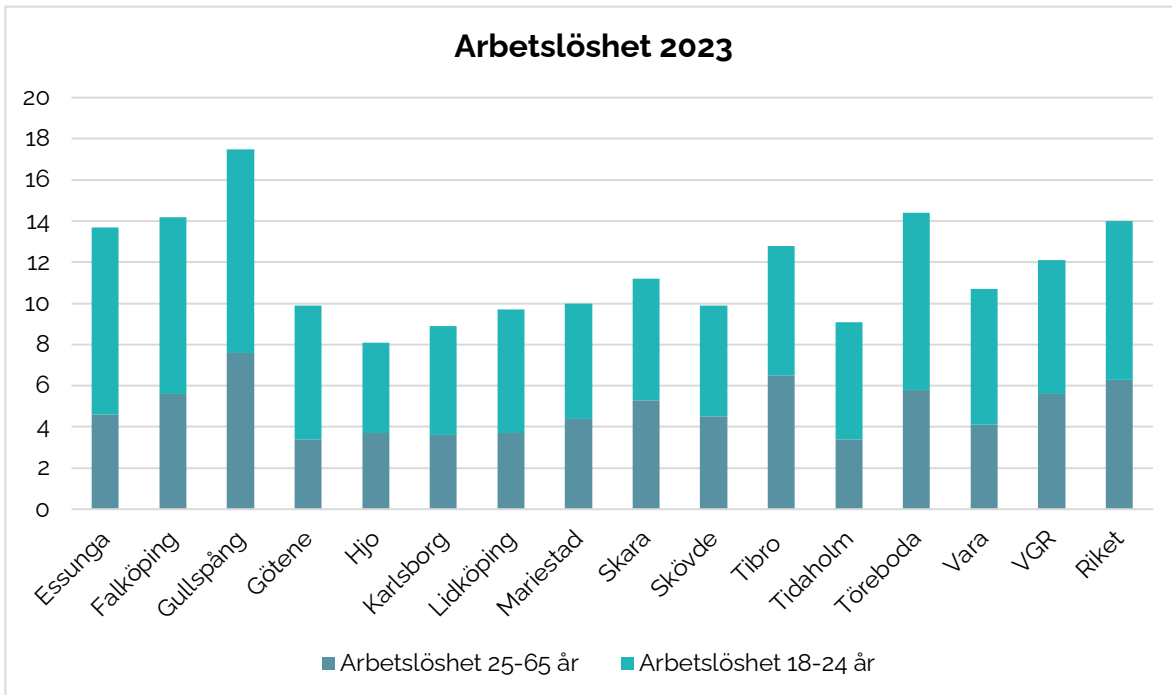
Källa: Försäkringskassan

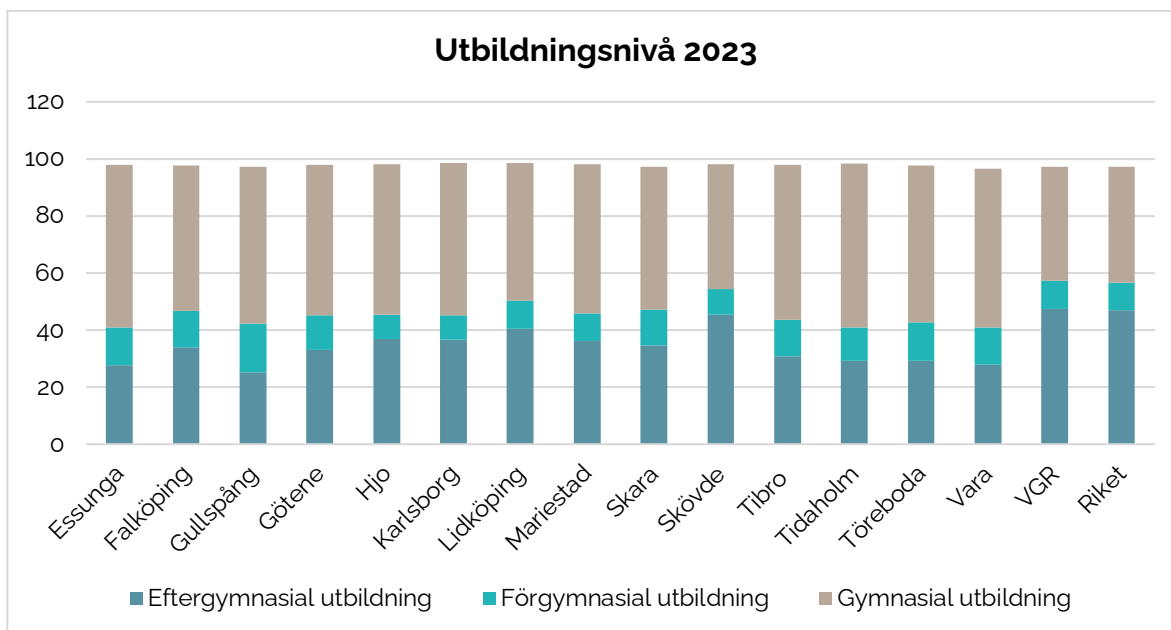
Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen. Ohälsotalet beräknas genom att summa dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt dagar med aktivitets- och sjukersättning divideras med befolkningen i åldern 16-64 år (Kolada, 2024).

Risker för långvarigt utanförskap

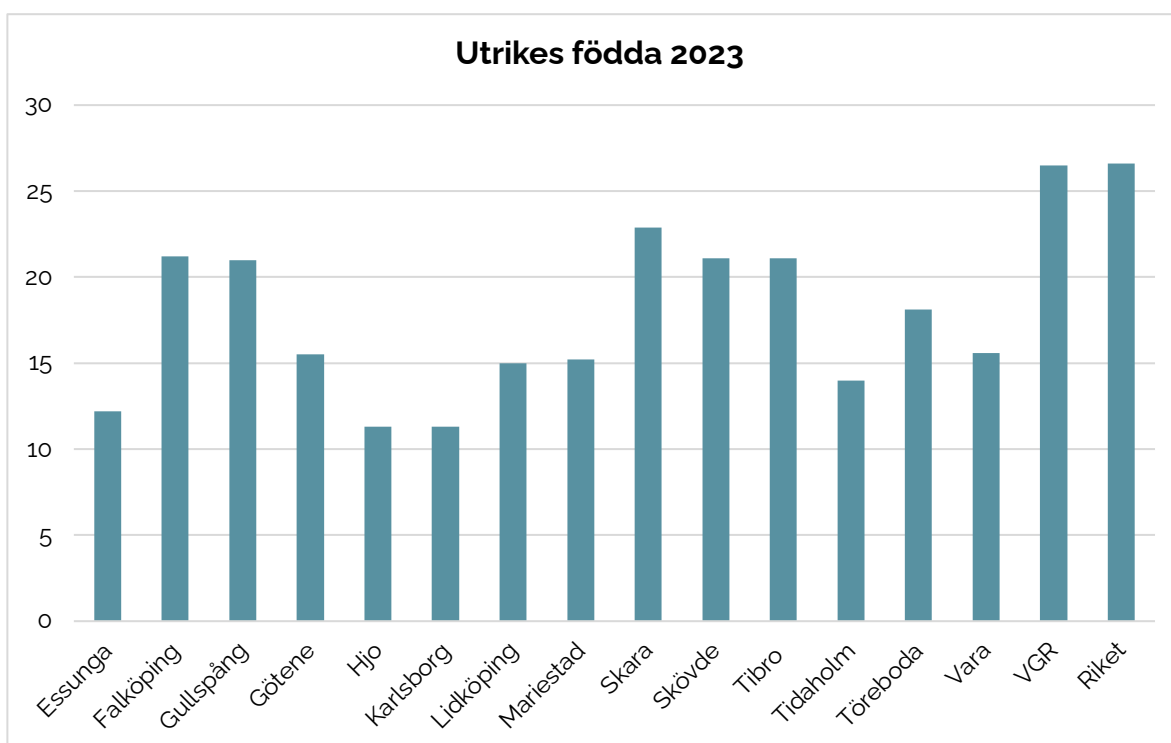
Risker för långvarig arbetslöshet är kopplade till högre ålder, utomeuropeisk bakgrund men också att sakna tidigare arbetslivserfarenhet. Dessa utgör de största enskilda riskfaktorerna när övriga faktorer hålls lika avseende kön, ålder, födelseregion, urbaniseringsgrad samt utbildningsnivå och att ha arbetat tidigare. Att vara född i ett annat europeiskt land samt att endast ha en förgymnasial utbildning utgör också betydande riskfaktorer.

Arbetslöshet 18-24 år och 25-65 år, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft. Antal personer 18-24 år och 25-65 år i regionen som är öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd, dividerat med antal i arbetskraften 18-24 år och 25-65 år i regionen (Kolada, 2024).

Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, förgymnasial utbildning som högsta utbildning och gymnasial utbildning som högsta utbildning, andel (%). Eftergymnasial avser: eftergymnasial utbildning kortare än 3 år, längre än 3 år samt forskarutbildning. Med gymnasial utbildning som högsta utbildning, avser både gymnasial utbildning 2 år samt 3 år (Kolada, 2024).

Utrikes födda 18-64 år, andel (%) (Kolada, 2024).

Kommunperspektiv

Med utgångspunkt i den lokala kommunstatistik som presenteras i behovsanalysen och frågor kring utmaningar, behov och möjligheter ger här beredningsgruppens representanter från 14 Skaraborgskommuner sina reflektioner. Reflektionerna är några perspektiv, bland många andra, som kan hjälpa oss framåt att hitta vägar för människor att etablera sig på arbetsmarknaden.

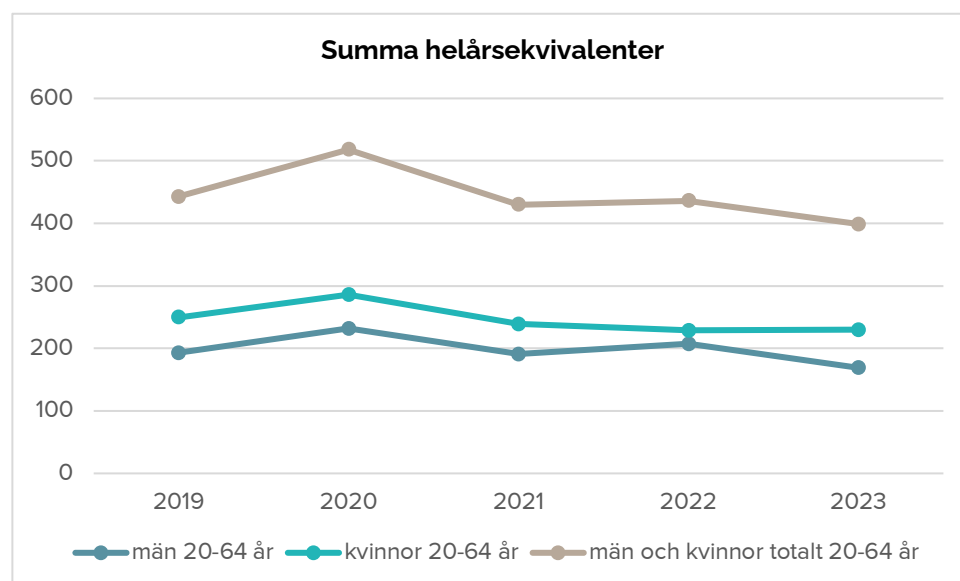
Essunga

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	5 656	2 799	2 857
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	2 926	1 429	1 497
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	52%	Den arbetsföra befolkningen består till 49% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 51% av män

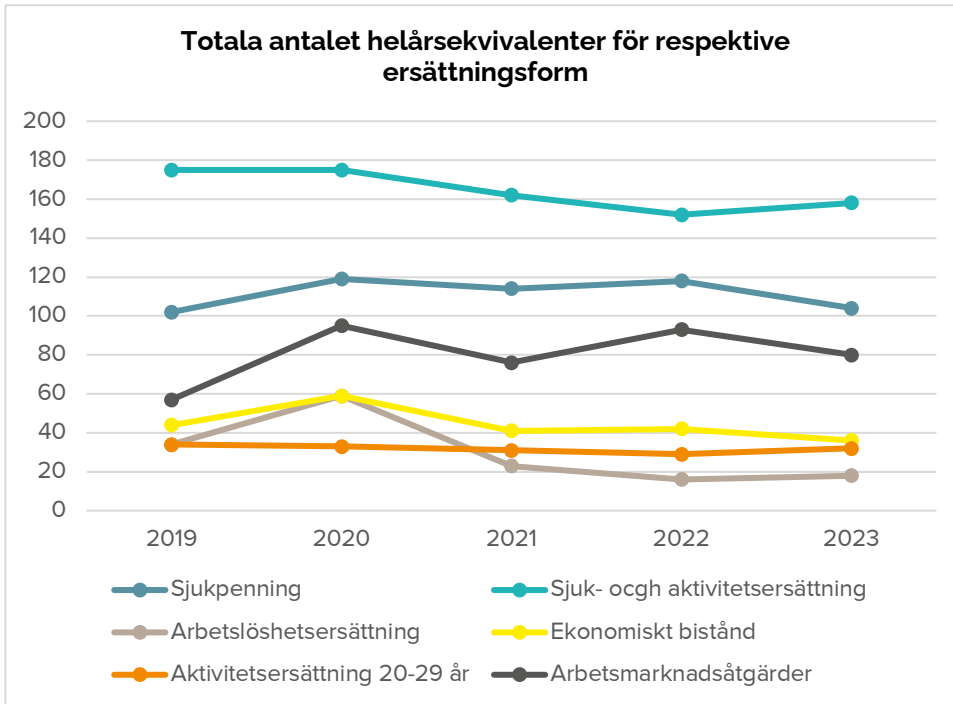
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

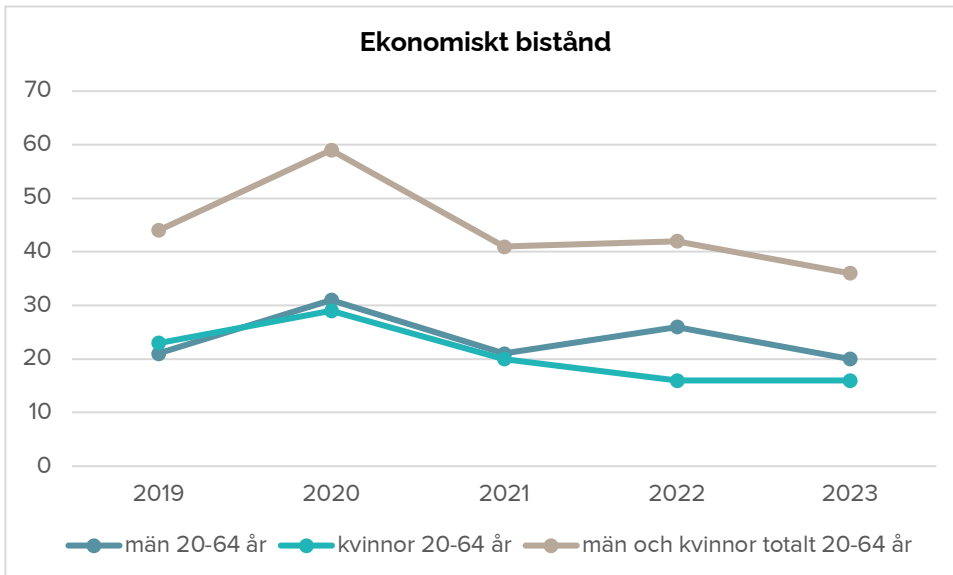
Det totala antalet helårsekvivalenter i Essunga har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 436 till 399. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 230 och för män 169 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 42 till 36. Det är fler män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Essunga är en av få kommuner i Skaraborg där det sker en minskning av sjukpenning mellan 2022 och 2023, från 118 till 104. Det sker dock en ökning i denna sociala ersättning för kvinnor, 62 till 64. Det är männen som står för minskningen, från 118 till 104.

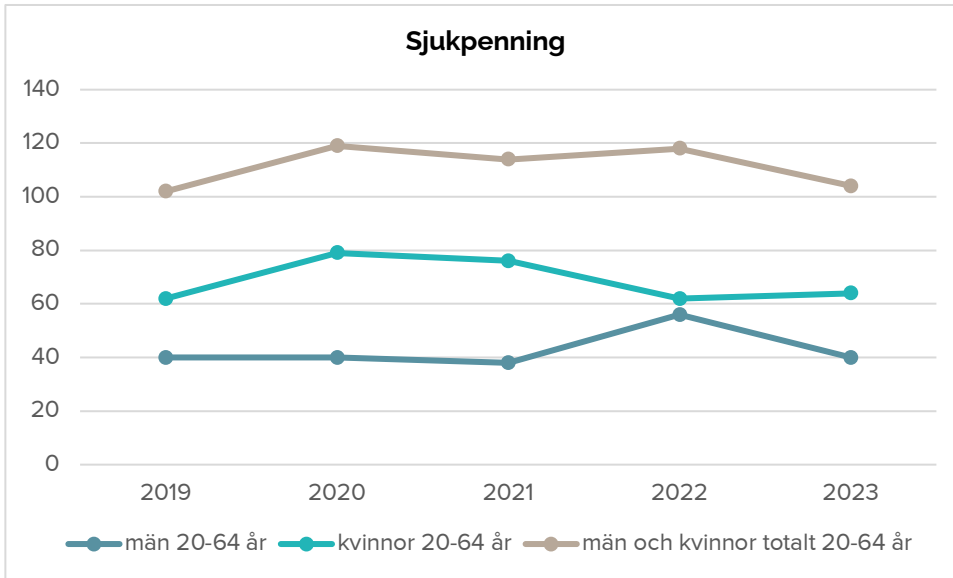
Källa: SCB

Källa: SCB

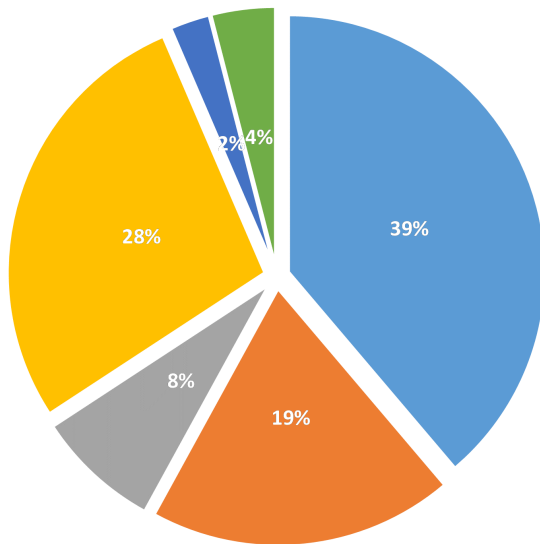
Källa: SCB

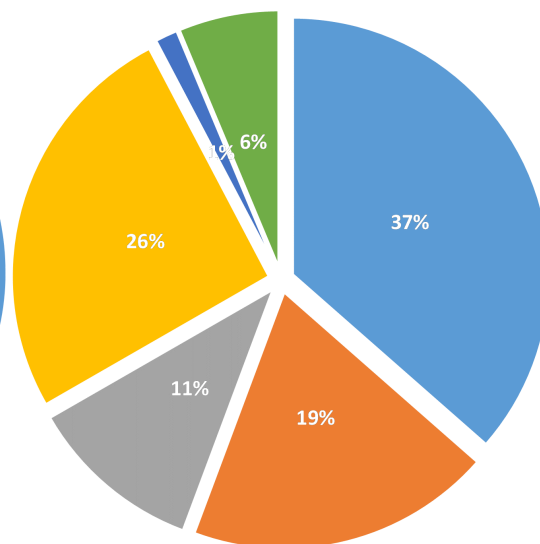
Källa: SCB

Fördelning av ersättningssystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningssystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Essunga

Att helårsekvivalenter har minskat i Essunga sedan 2019 kan dels bero på interna arbetssätt, dels omgivande faktorer som variation i population och status på arbetsmarknaden.

Det faktum att ersättningar från Försäkringskassan minskar beror, erfar vi, på att individer inte är mindre sjuka men tröskeln för att få ersättning från Försäkringskassan är hög.

För många personer samspelar olika diagnoser med sent inträde på arbetsmarknaden. Detta kräver långa processer för både individen och den personal som arbetar i kommunens verksamheter, innan individen är redo att kliva ut på arbetsmarknaden.

Essunga menar att det finns potential att öka de tidiga insatserna i utbildningssektorn för att skapa så bra förutsättningar som möjligt för inträde på arbetsmarknaden, efter att ha fullföljt gymnasial utbildning. För att möjliggöra detta önskar Essunga se ett mer progressivt arbete inom utbildningssektorn samt att kommunen som helhet tar ett större ansvar kring praktikplatser och andra anställningsformer.

Vi vill trycka på att de utmaningar som individer har för inträde på arbetsmarknaden ofta börjar under skoltiden och cementeras.

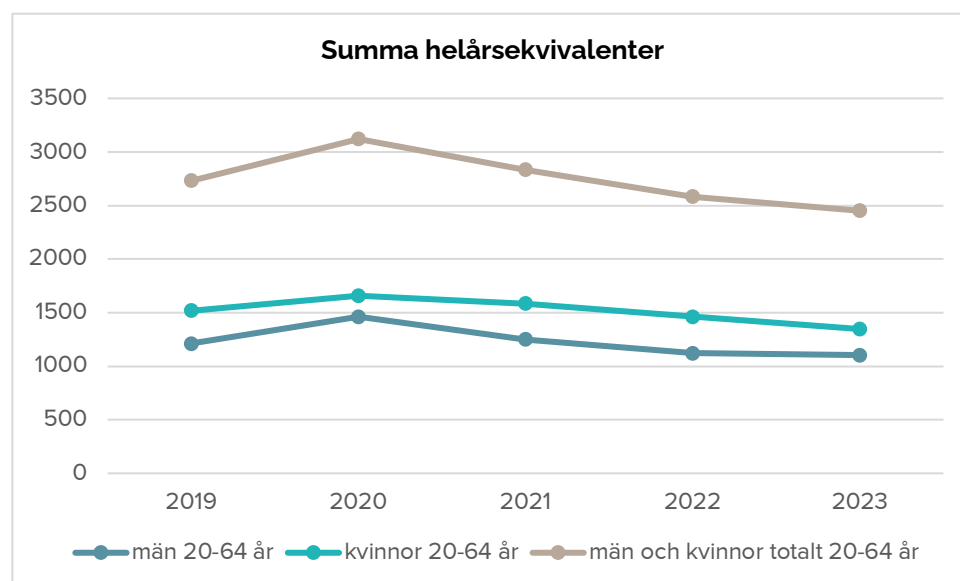
Falköping

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	32 991	16 363	16 628
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	17 926	8 670	9 256
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	54%	Den arbetsföra befolkningen består till 48% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 52% av män

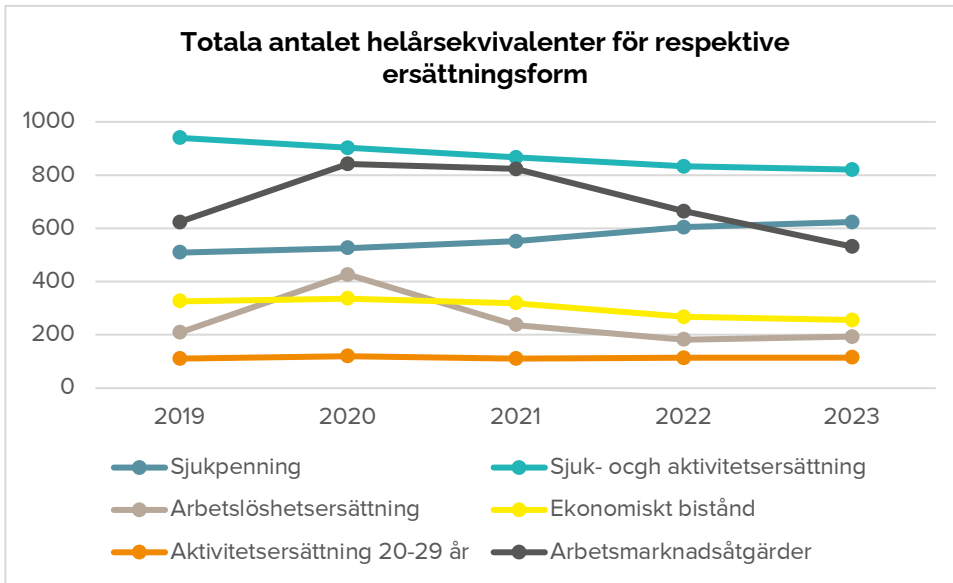
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

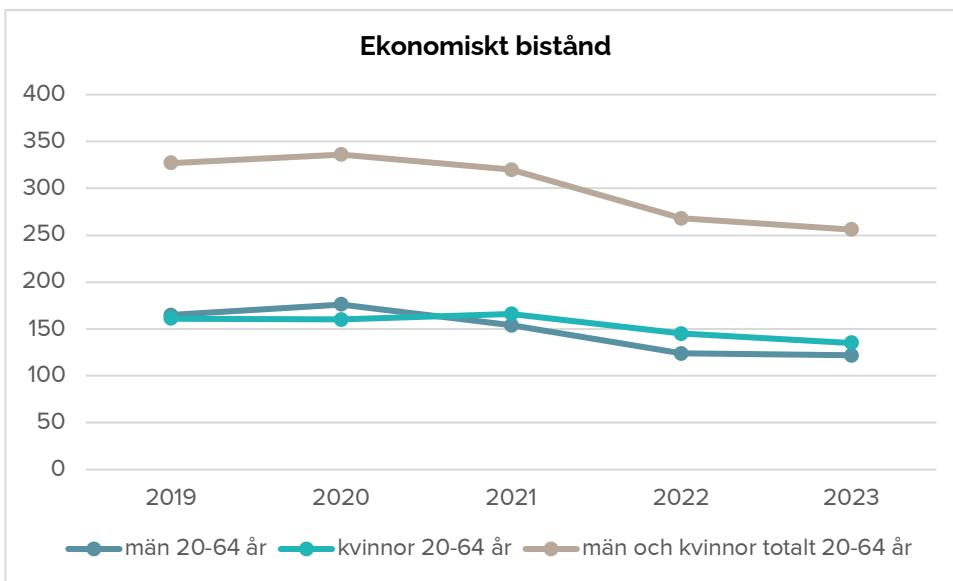
Det totala antalet helårsekvivalenter i Falköping har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 2 731 till 2 451. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 1 347 och för män 1 104 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 268 till 256. Det är fler kvinnor än män som uppbär ekonomiskt bistånd. Inom den sociala ersättningen sjukpenning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 604 till 624. Kvinnor står för den största ökningen, från 377 till 400.

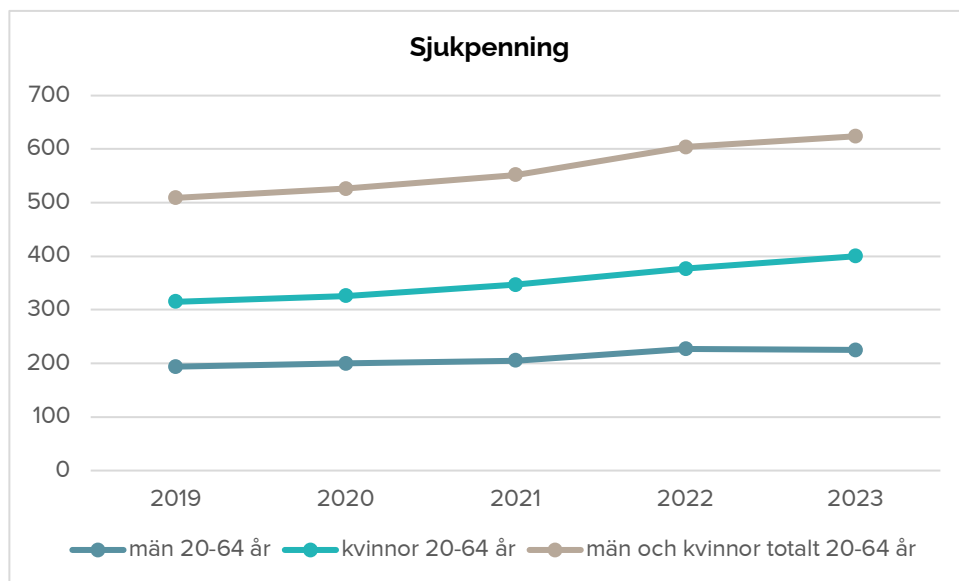
Källa: SCB

Källa: SCB

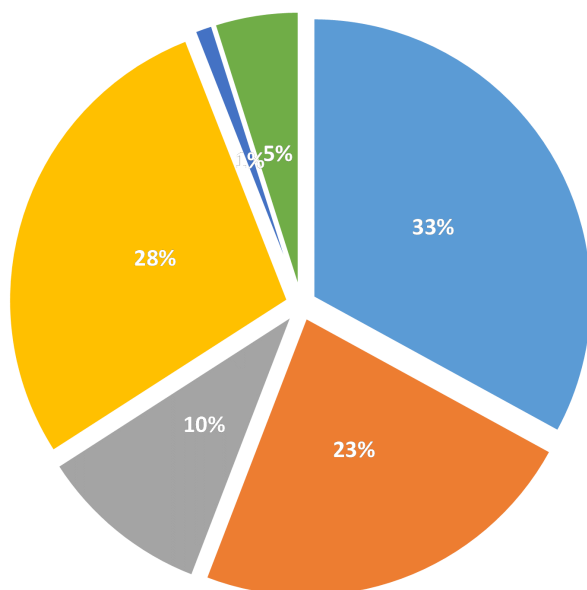
Källa: SCB

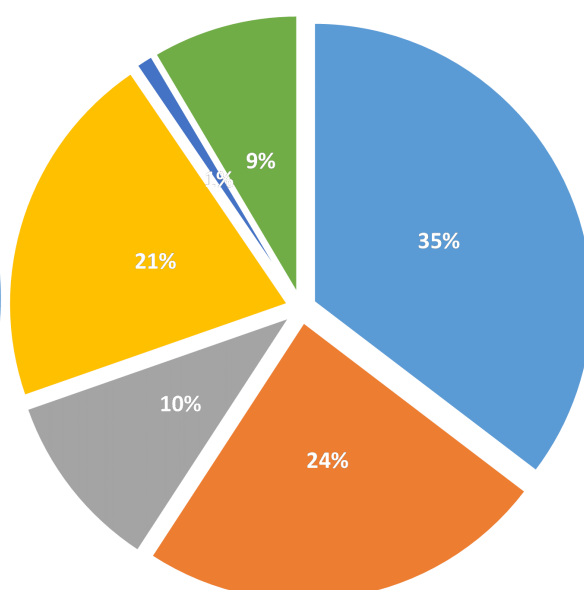
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Falköping

De senaste tre åren har Falköping aktivt arbetat med att minska försörjningsstödet i kommunen. I Falköping finns en relativt god arbetsmarknad och kommunen har hittills inte drabbats av någon större ökning i arbetslösheten. Något Falköping kan notera är att de personer som är sjukskrivna ofta har en längre väg tillbaka till arbete eller studier.

Utmaningar och möjligheter

Kommunen har stort behov av att hitta fler arbetsträningsplatser utanför de egna verksamheterna. Våren 2024 anställdes två koordinatörer som ska jobba för att hitta dessa platser i samarbete med privata och interna arbetsgivare. 1 januari 2023 gjordes vissa förändringar kring den målgrupp arbetsmarknadscenter i Falköping ska arbeta med och för. Nu prioriteras främst personer med ekonomiskt bistånd, de som ingår i projekt Cresco+ samt personer som har förstärkt arbetsträning och arbetsträning från Arbetsförmedlingen.

Att vi har ett tillåtande arbetsklimat på arbetsplatser som hjälper till att ta emot personer som ramlat ur systemen för att snabbare göra en återkomst till arbete.

Framöver hoppas kommunen att fler företag etablerar sig i Falköping och att privata näringslivet krokar arm med den kommunala och statliga arbetsmarknadspolitiken. Detta skulle öka chanserna för fler människor att etablera sig på arbetsmarknaden. Kommunen hoppas också att samverkan och nätverk internt och externt utvecklas.

Att välfärdssystemen hänger ihop så att det blir lättare att "vandra mellan systemen". Det ska inte bero på vilken ersättning du har som avgör vad du behöver för insats.

Jag tycker att det är bra med det nätverk som Samordningsförbundet ger oss. Vi får möjlighet att lära oss om varandra och vi har alltid parter att prata med. Viktiga diskussioner som gör att vi håller oss uppdaterade inom olika områden hela tiden.

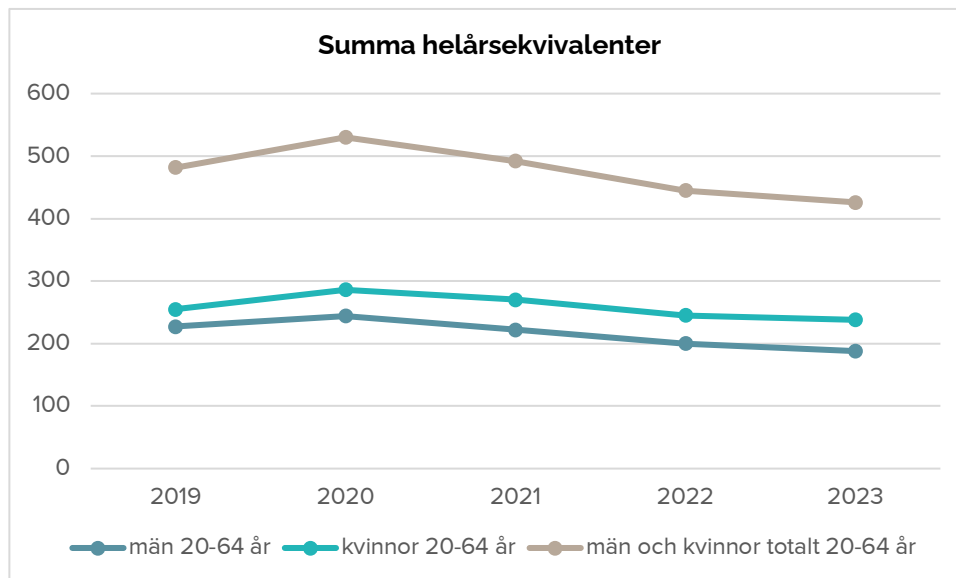
Gullspång

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	5 119	2 498	2 621
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	2 502	1 197	1 305
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	49%	Den arbetsföra befolkningen består till 48% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 52% av män

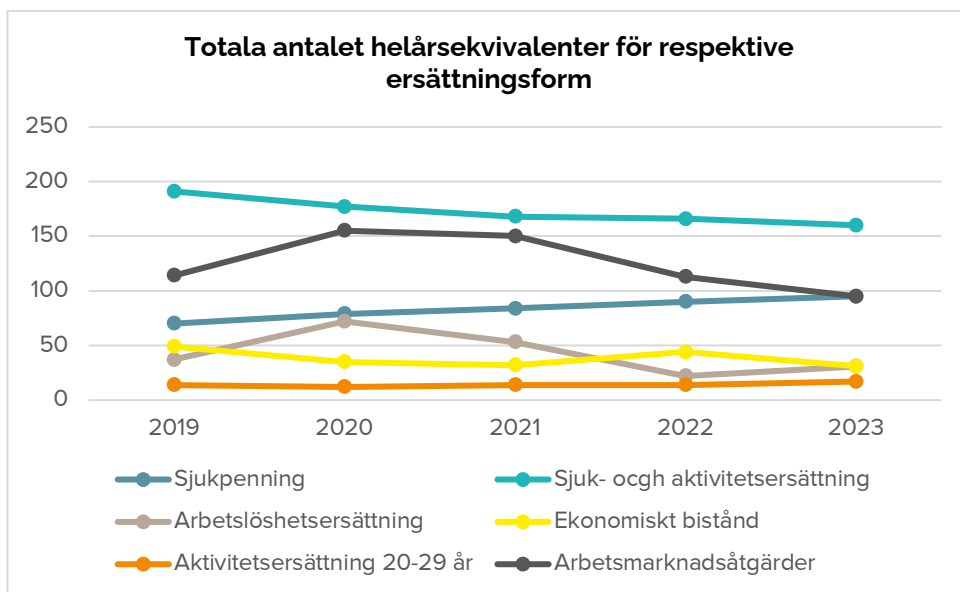
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

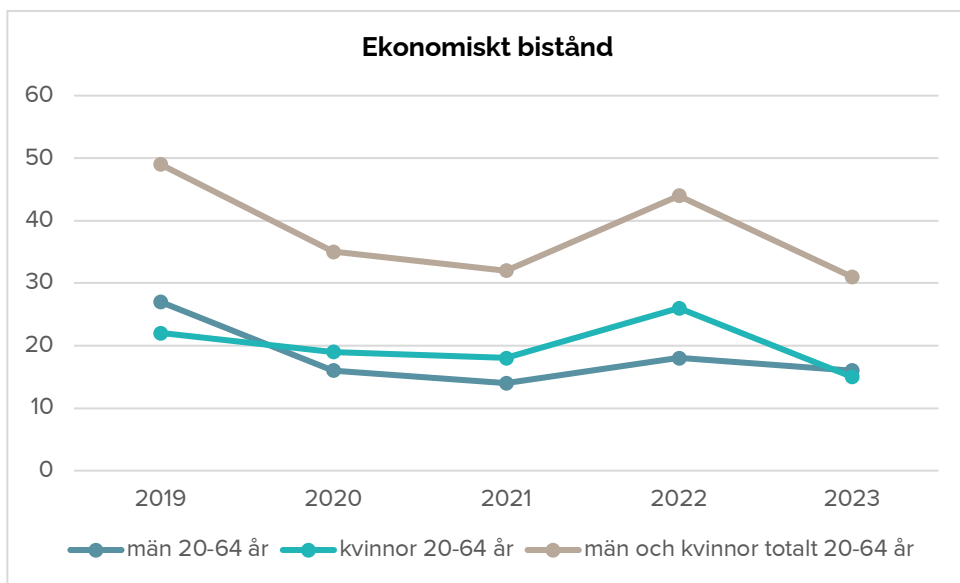
Det totala antalet helårsekvivalenter i Gullspång har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 445 till 426. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 238 och för män 188 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar antal helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 44 till 31. Det är något fler män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Inom den sociala ersättningen sjukpenning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 90 till 95. Kvinnor står för den största ökningen.

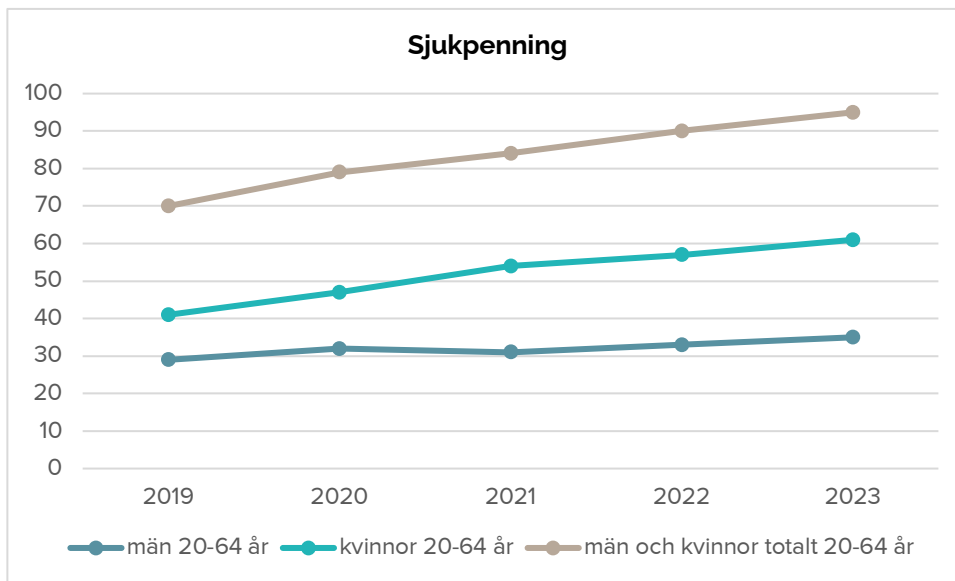
Källa: SCB

Källa: SCB

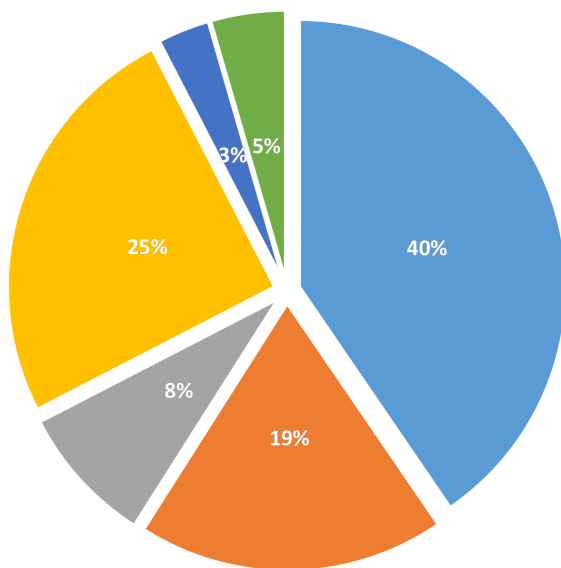
Källa: SCB

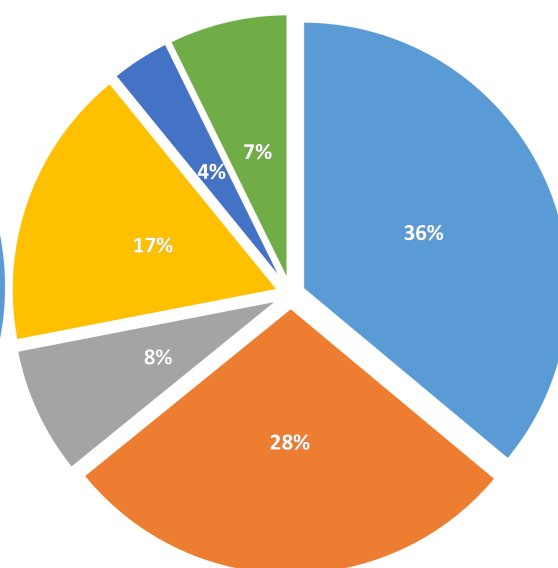
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningssystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningssystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Gullspång

Gullspång konstaterar att sjukpenningtalet ”sticker i väg” och att det kan vara svårt att ge en fördjupad analys kring varför det ser ut som det gör, utifrån siffror i behovsanalysen. För att kunna förstå statistiken är kommunen nyfiken på att skaffa sig mer information om var sjukskrivningarna är som störst, i privat eller offentlig sektor? Vilka är diagnoserna och hur det ser ut med långtidssjukskrivningar och kortare sjukskrivningar? Är det primärvårdsärenden eller specialistsjukvårdsärenden? Är personerna som uppbär sjukpenning anställda eller arbetslösa?

Erfarenheterna från projektet Cresco+ visar att andelen anvisade från Försäkringskassan ökar. Många ärenden är av komplex karaktär, med exempelvis ohälsoproblematik. Kommuninvånare som anvisas från Försäkringskassan försörjs med antingen aktivitetsersättning eller sjukpenning.

Utmaningar och möjligheter

Gullspång är på intet sätt unik i avseende de målgrupper som står längre ifrån arbetsmarknaden. Kommunen tror sig dela liknande utmaningar med andra kommuner i Skaraborg. Det finns behov av att hitta vägar framåt för de människor med låg eller obefintlig utbildningsbakgrund, ingen arbetslivserfarenhet eller arbetslivserfarenhet som inte matchar svensk arbetsmarknad, människor som tappat hoppet, människor med psykisk och/eller fysisk ohälsa. Gullspång ser också de människor som befinner sig utanför det ”digitala samhället”, där en bland flera utmaningar är att hantera digitala kontakter. I samverkan mellan kommun och arbetsgivare finns både goda exempel och utmaningar att lyfta.

Svårt att få arbetsgivare att se nyttan med breddad rekrytering, det diskuteras men det är långt från ord till handling. Vill dock poängtera att det finns några arbetsgivare som är goda exempel som vi försöker ha som ambassadörer.

Gullspång saknar i dagsläget utförare eller insats i den mer förberedande fasen. I projekt Cresco+ och IFO (Individ och familjeomsorg) möter personal de människor som ännu ej är redo för arbetsmarknadsinsatser. Parallellt med Cresco+ kan gruppaktiviteter och studiebesök erbjudas men ingen specifik förberedande insats. Närmast ligger Rørsås Lantliv, ett projekt utanför Mariestad finansierat av Samordningsförbundet Skaraborg, vilken är svår att ta sig till med kollektivtrafik. Det är också svårt för kommunen att erbjuda skjuts. I övrigt kan det vara ett dilemma att vara en kommun i utkanten av Skaraborg. Det geografiska läget skapar större avstånd till alla typer av insatser; vuxenutbildning, Arbetsförmedlingens kompletterande aktörer, insatser via Samordningsförbundet och vården.

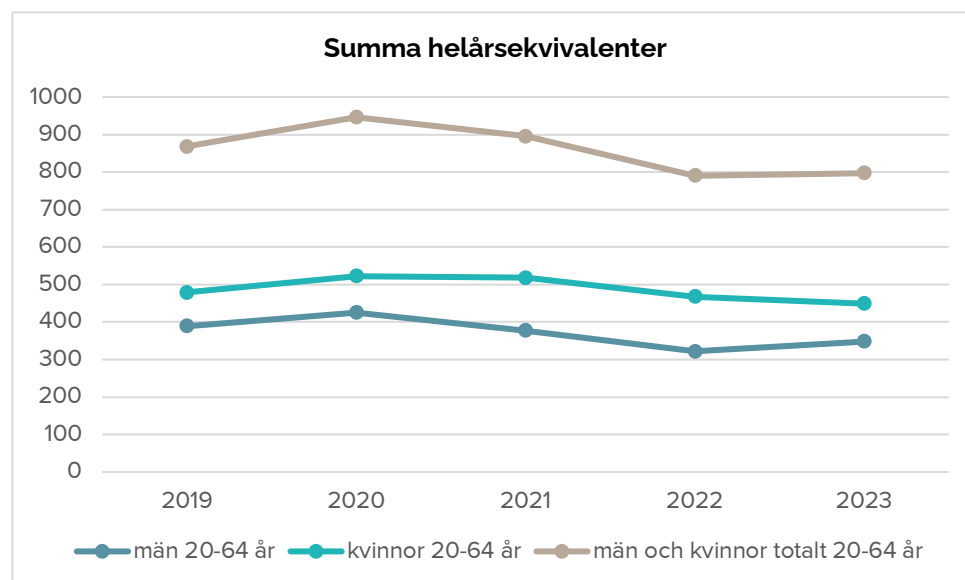
Götene

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	13 218	6 470	6 748
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	6 973	3 352	3 621
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	53%	Den arbetsföra befolkningen består till 48% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 52% av män

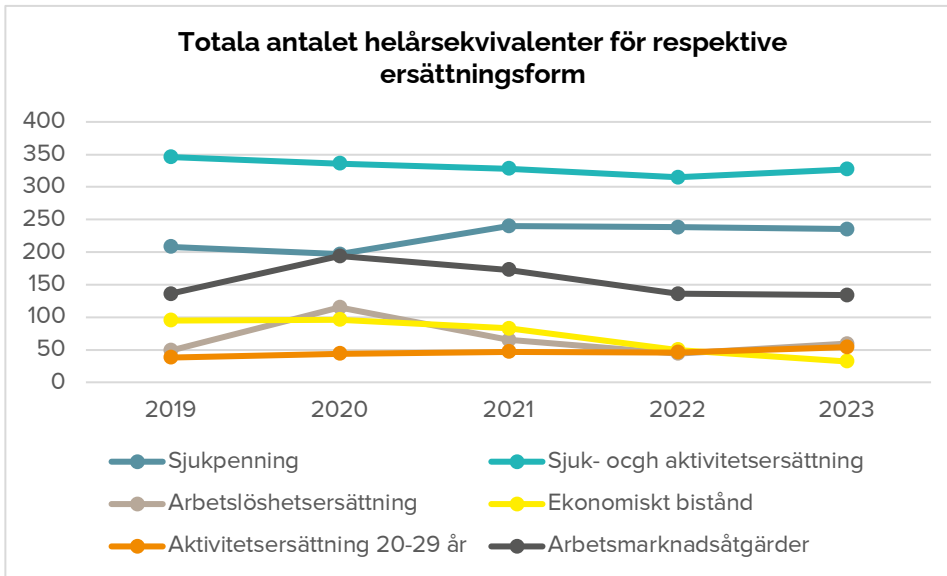
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

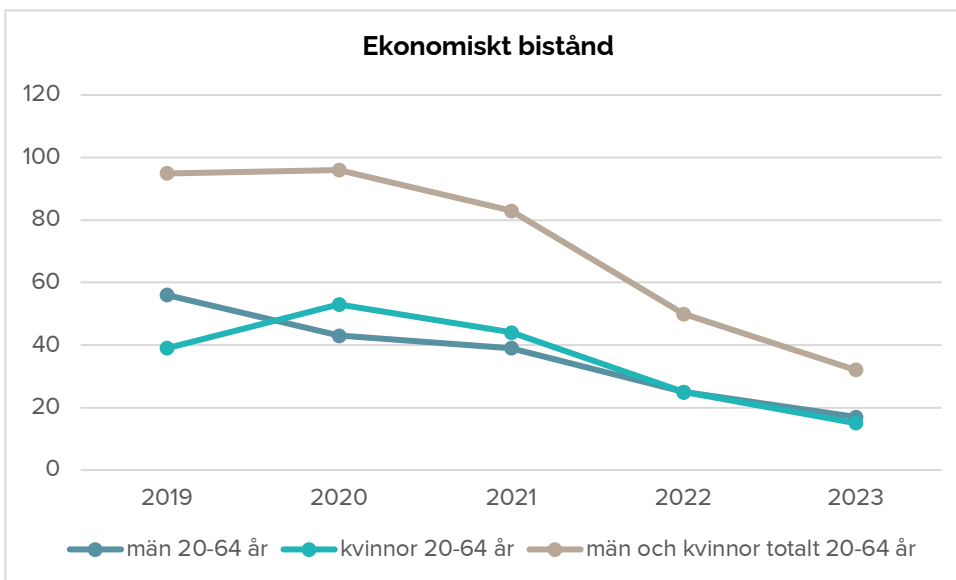
Det totala antalet helårsekvivalenter i Götene har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi dock en liten ökning, från 790 till 797. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 449 och för män 348 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 50 till 32. Det är något fler män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Götene är en av få kommuner i Skaraborg där det sker en minskning av sjukpenning mellan 2022 och 2023, från 238 till 235. Det sker dock en ökning i denna sociala ersättning för män, 78 till 89. Det är kvinnor som står för minskningen, från 160 till 146.

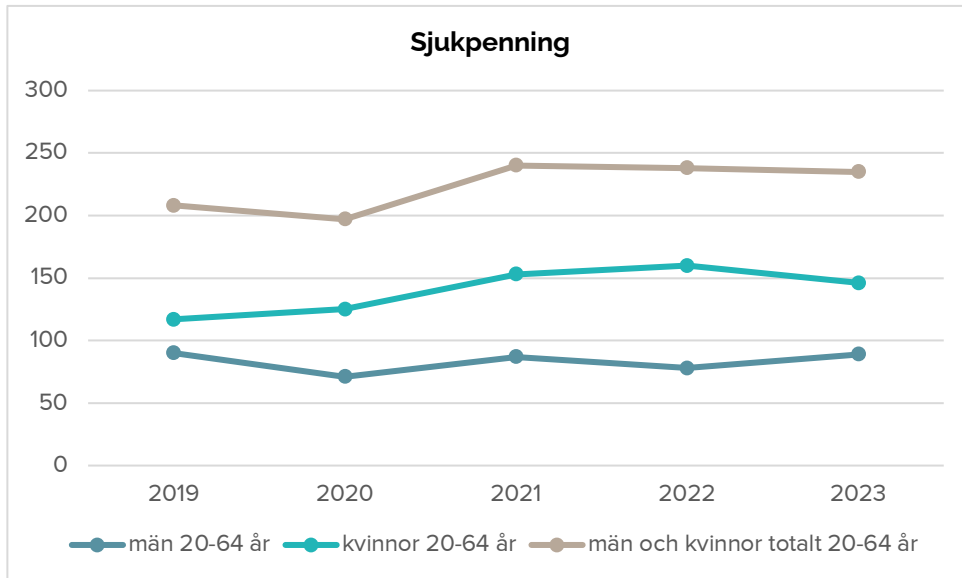
Källa: SCB

Källa: SCB

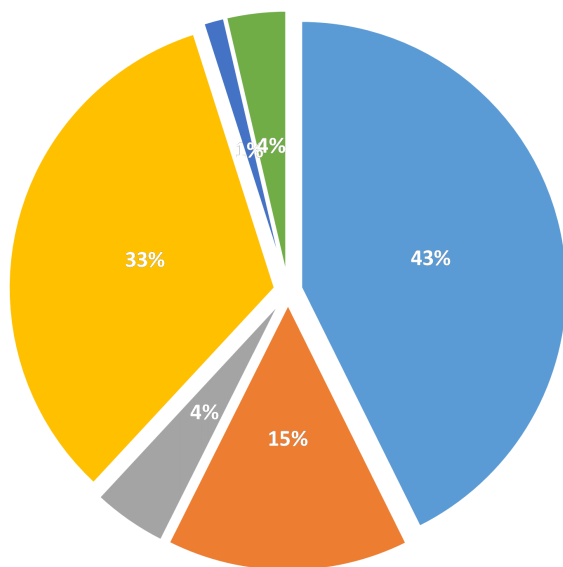
Källa: SCB

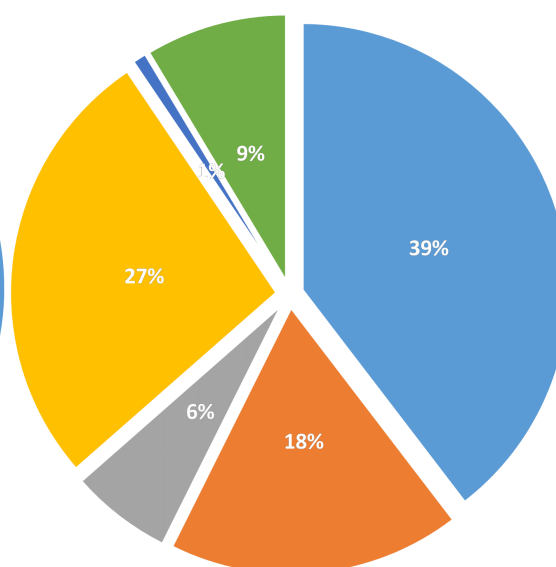
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Götene

Götene ser att kommunens arbete med arbetsmarknadsintegrering fungerar bra över lag. Utmaningen handlar mest om att bibehålla den goda utvecklingen. Götene upplever att myndigheter, främst Arbetsförmedlingen, har minskat stödet till den målgruppen som arbetsmarknadsenheten arbetar med och för. I dagsläget finns endast en handläggare från Arbetsförmedlingen som har Götene som geografiskt område och har möjlighet att ta beslut. Försäkringskassan tenderar att gå samma väg, menar Götene.

Vi har fler än tidigare som är i våra verksamheter som AF anser inte vara arbetsföra. Medan vårt ekonomiska bistånd ställer krav på aktivitet.

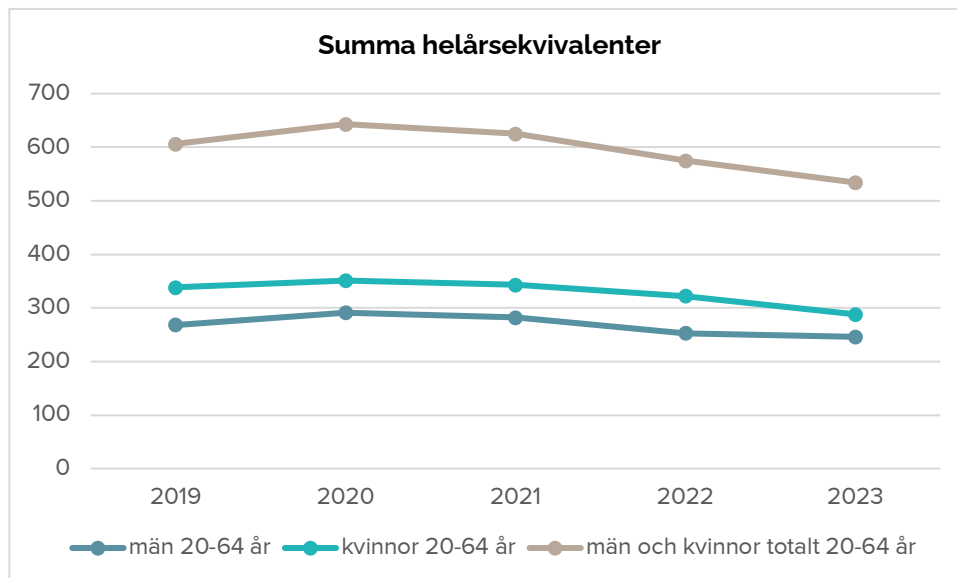
Hjo

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	9 258	4 604	4 654
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	4 786	2 350	2 436
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	52%	Den arbetsföra befolkningen består till 49% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 51% av män

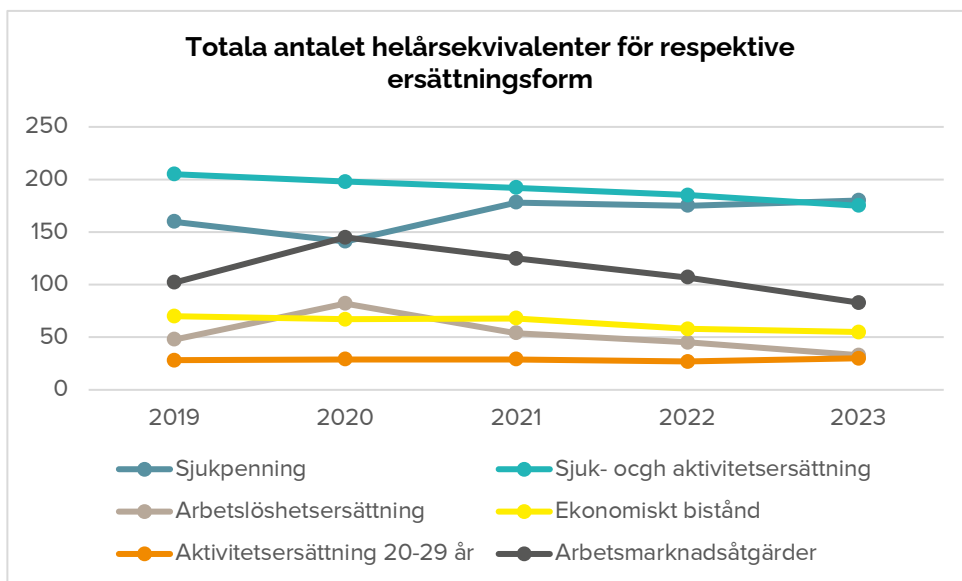
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

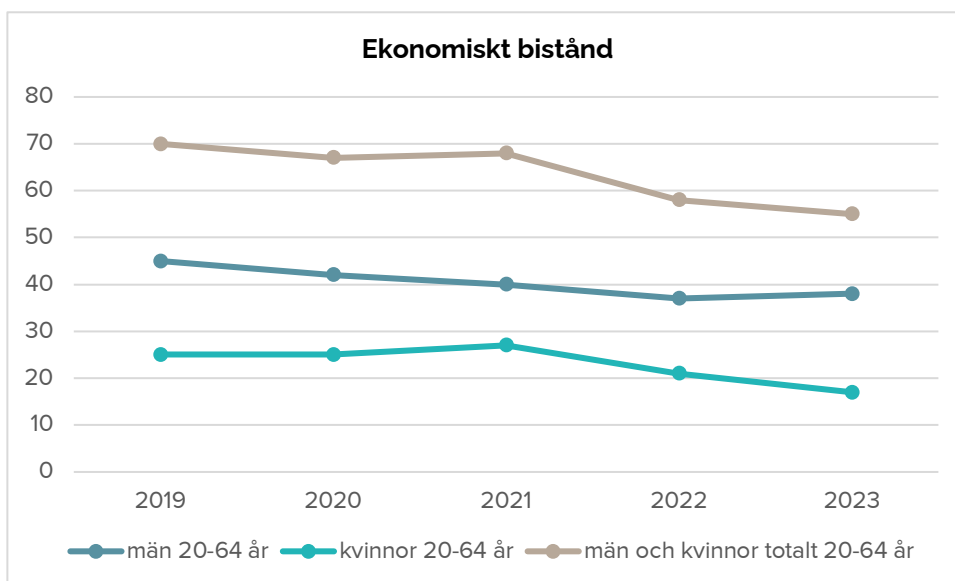
Det totala antalet helårsekvivalenter i Hjo har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 575 till 534. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 288 och för män 246 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023, från 58 till 55. Det är fler män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Också inom den sociala ersättningen sjukpenning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 175 till 180. Män står för den största ökningen, från 62 till 69. För kvinnor sker en liten minskning av helårsekvivalenter, från 113 till 111 mellan 2022 och 2023.

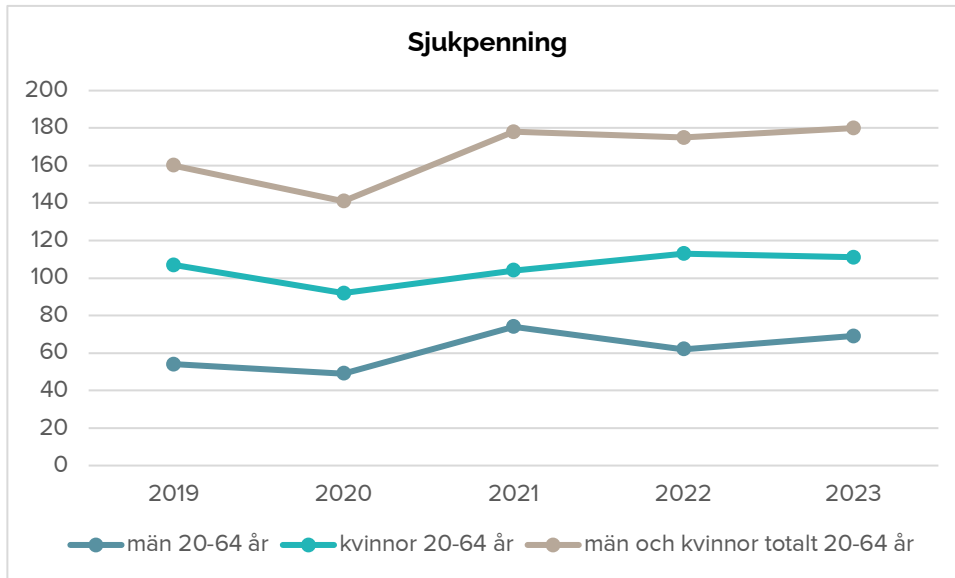
Källa: SCB

Källa: SCB

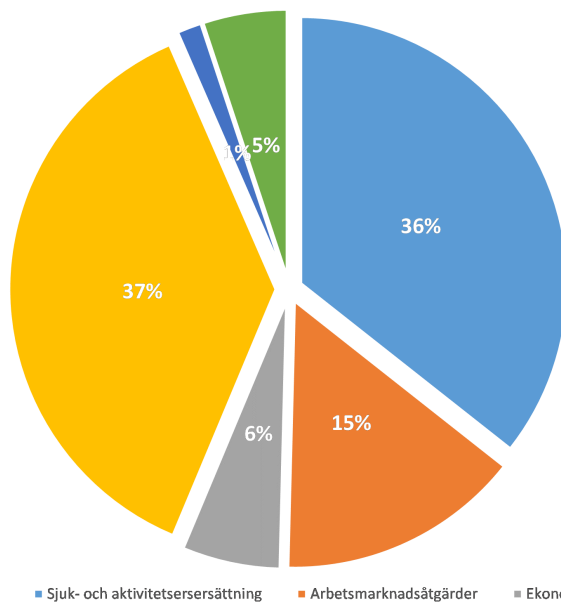
Källa: SCB

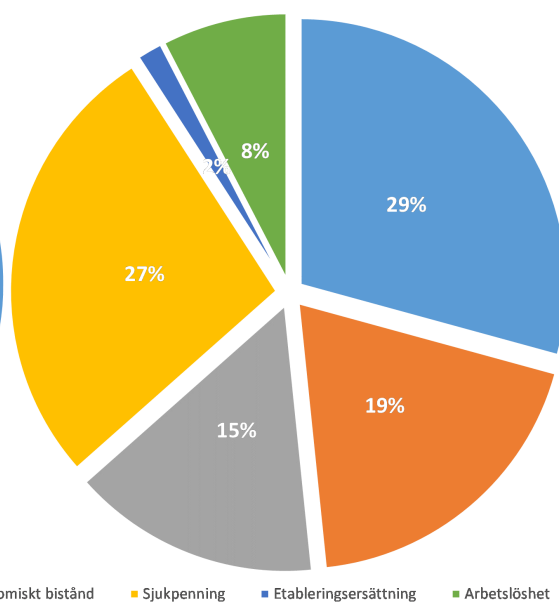
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Hjo

Att sjuk- och aktivitetsersättning samt sjukpenningen utgör en så stor del av det totala antalet helårsekvivalenter ser Hjo som en alarmerande utveckling. Oroande är att männen i Hjo ökar i sjukpenning. Några förklaringar till att det är så finns inte i dagsläget. Hjo och Försäkringskassan för samtal kring frågan.

Utmaningar och möjligheter

I Hjo är arbetslösheten låg. Samtidigt står en grupp människor långt från arbetsmarknaden, vilka arbetsmarknadsenheten möter i sina insatser.

I Hjo kommun finns inte så många större arbetsgivare och de som finns efterfrågar alla utbildad personal. För personer med låg utbildningsbakgrund finns få arbeten att söka, de som finns är säsongsbetonade och varar en kortare period över sommaren. För en del finns språkbarriärer att övervinna innan en anställning kan bli aktuell.

Procentuellt sett är antalet personer som har sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning relativt högt inom Hjo kommun. Hjo menar att en möjlighet framåt skulle kunna vara att fortsätta erbjuda projekt där de kan ta emot deltagare med ersättning från Försäkringskassan. På så sätt skulle kommunen kunna fortsätta att arbeta med Hjoborna. Konstruktivt vore att börja arbeta med dessa personer tidigt i sjukskrivningsprocessen. Detta skulle minska tiden i sjukskrivning och utanförskap minimeras.

Hjo ser också behov av att börja arbeta med invånare som erhåller aktivitetsersättning. En önskan finns om att utveckla och förbättra arbetet med att hjälpa människor till en lönebidragsanställning eller praktikplats. Arbetet skulle kunna bedrivas i projektform och spännande vore att börja arbeta med Supported Employment i olika former.

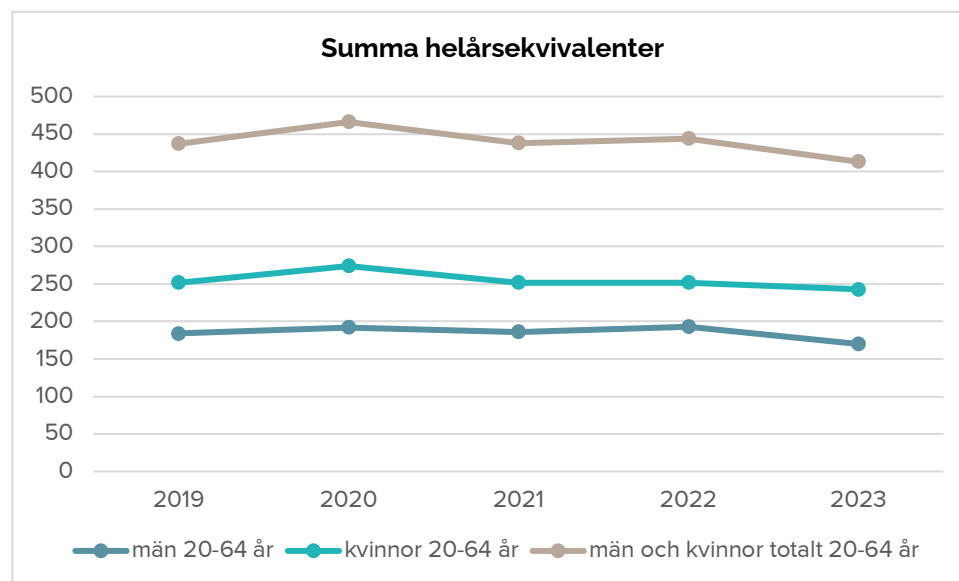
Karlsborg

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	7 061	3 445	3 616
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	3 643	1 720	1 923
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	52%	Den arbetsföra befolkningen består till 47% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 53% av män

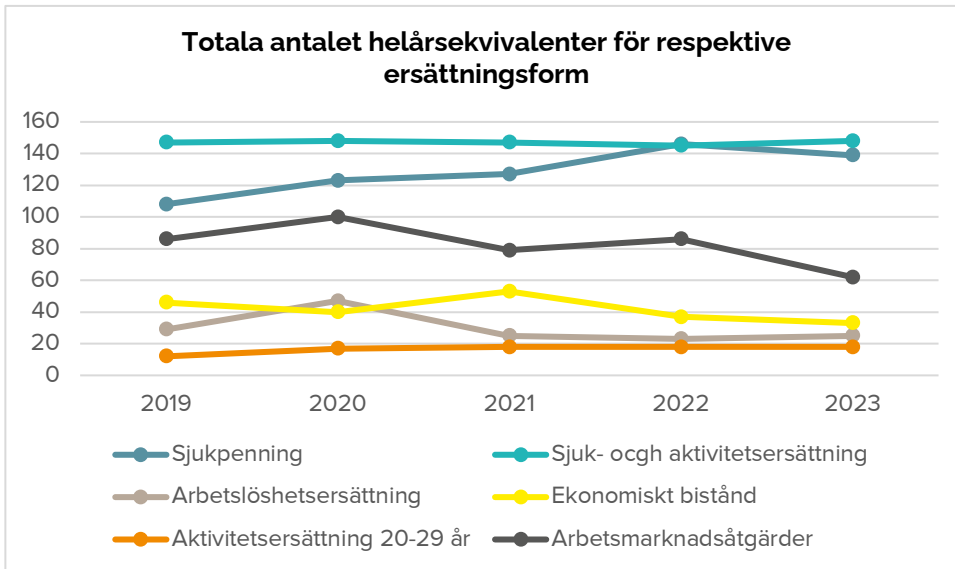
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

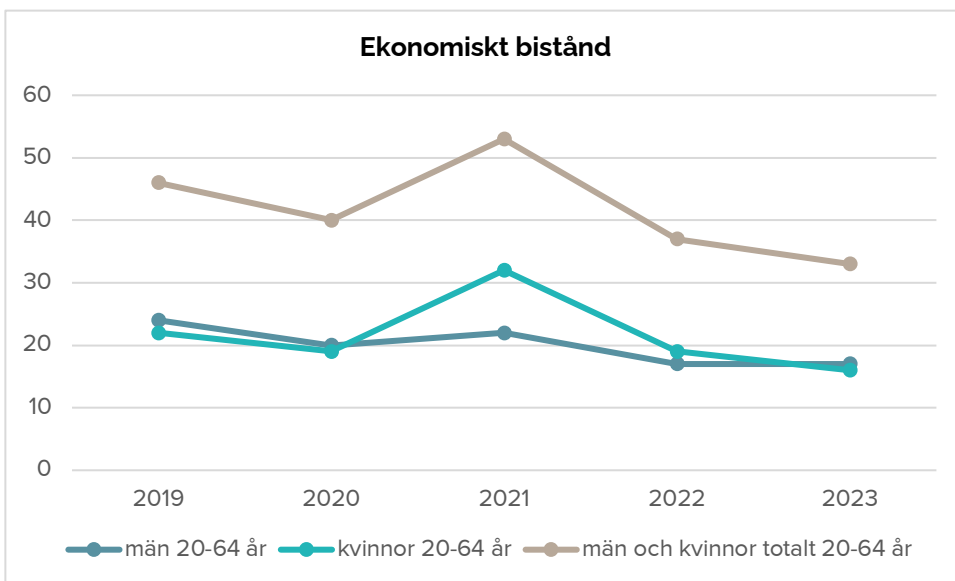
Det totala antalet helårsekvivalenter i Karlsborg har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 444 till 413. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 243 och för män 170 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 37 till 33. Det är något fler män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Karlsborg är en av få kommuner i Skaraborg där det sker en minskning av sjukpenning mellan 2022 och 2023, från 146 till 139. Det är flest kvinnor som uppbär denna ersättning och det sker en minskning för både kvinnor och män. Från 55 till 49 för män och 91 till 90 för kvinnor.

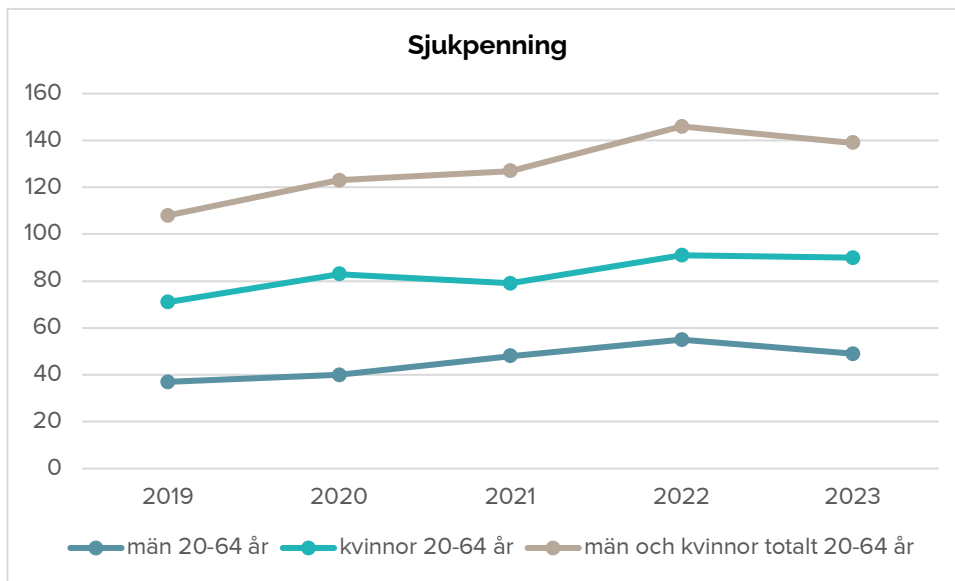
Källa: SCB

Källa: SCB

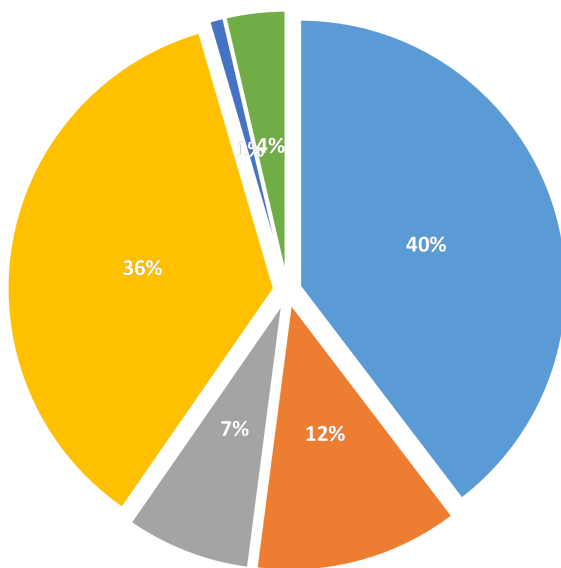
Källa: SCB

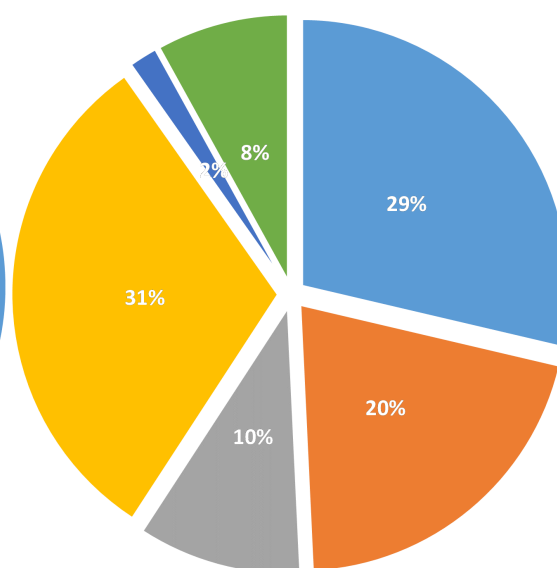
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Karlsborg

Karlsborg konstaterar att kommunen har en relativt låg arbetslöshet. Samtidigt finns lokala utmaningar och tankar om utveckling. En utmaning är den successiva ökningen över tid av sjukskrivna invånare i Karlsborg. Denna utveckling kan förstås och förklaras på olika sätt. Ett perspektiv kan handla om föräldrar som har barn med särskilda behov. Denna grupp riskerar att bli sjukskrivna på grund av den belastning föräldraskapet i kombination med arbete och vardag innebär. Karlsborg beskriver också sociala normer och kultur kring inställning till arbete. En del människor kan tendera att sjukskriva sig när "en inte känner för att gå till arbetet". 50% av sjukskrivningarna i Karlsborg beror på psykisk ohälsa, beskriver Karlsborg vidare. För flera av dessa personer kan Samordningsförbundets Skaraborgs insatser vara aktuella. Karlsborg har flera idéer kring målgruppen med psykisk ohälsa.

Vi lurar på om vår målgrupp kan vara en del i att bryta stigma kring psykisk ohälsa och om dom skulle kunna inspirera andra till någon form av förändring? Vi lurar på om insatser typ föreläsningar eller praktisk hälsokompetens riktade till våra målgrupper skulle kunna hjälpa fler? Vad skulle kunna ha en vaccinerande effekt för kommande generation och samtidigt göra någon slags skillnad för de som befinner sig mitt uppe i en överväldigande situation?

Utmaningar och möjligheter

Låg arbetslöshet å den ena sidan, stor komplexitet bland de som inte är i arbete och/eller studier å den andra. I denna grupp med människor med stor komplexitet är förankringen på arbetsmarknaden väldigt svag. Det finns långvariga behov av offentlig försörjning, många saknar utbildning, språk, körkort, erfarenhet och självförtroende. För många är både fysisk och psykisk ohälsa faktorer som begränsar möjligheterna radikalt. Många människor ser sig själva som offer för omständigheter och har utmaningar i att ta tag i det de själva kan påverka.

Vidare beskriver Karlsborg utmaningar relaterade till kommunens storlek och läge. Karlsborg är en liten kommun där rykten och fördomar sprids fort och där tidigare misslyckanden ibland stänger dörren. Vi ser en utmaning i målgruppen som av olika anledningar fått olika anpassningar under sin skoltid och som sedan ändå ska möta ett arbetsliv där det krävs stor grad av anpassning och möjligheterna till anpassningar är begränsade.

I övrigt finns stora utmaningar i den begränsade lokala arbetsmarknaden som framför allt präglas av Försvarmakten. Vättern, Tivedsskogen och få allmänna kommunikationer är exempel på barriärer som skapar avstånd till större orters utbud kring arbets- och utbildningstillfällen.

Samsyn och samverkan

Karlsborg önskar se en samsyn och samverkan med vård och vårdcentral framöver. Detta tror de på sikt skulle skapa möjligheter för fler människor att etablera sig på arbetsmarknaden. Följande förhoppningar kring samverkan och samsyn uttrycker Karlsborg:

Kan vi vara överens om att sjukskrivning är beroendeframkallande och bör hållas så kort som möjligt? Kan vi vara överens om att träning är ett grundkrav och något som tillsammans med sömn, kost, tänkande och meningsfulla relation båda kan motverka men också reversera ett väldigt stort antal sjukdomstillstånd. FAR, fysisk aktivitet på recept, och braining.nu är två spännande koncept som ligger nära våra tankegångar i Karlsborg och som vi skulle vilja utveckla vidare tillsammans med inte minst vården.

Att vara en liten kommun kan innebära både möjligheter och utmaningar. Fördelarna med att vara en mindre kommun är de korta avstånden och det begränsade antalet individer. Detta möjliggör att skapa verksamheter och insatser som gör skillnad. Men alla insatser funkar inte lika för alla. Det som gör skillnad för någon behöver inte nödvändigtvis göra det för någon annan. Att vara överens om vilka universella och generella insatser med vetenskaplig effekt kommunen önskar arbeta utifrån, kan vara en konstruktiv början enligt Karlsborg. I detta arbete önskas så många som möjligt inkluderas.

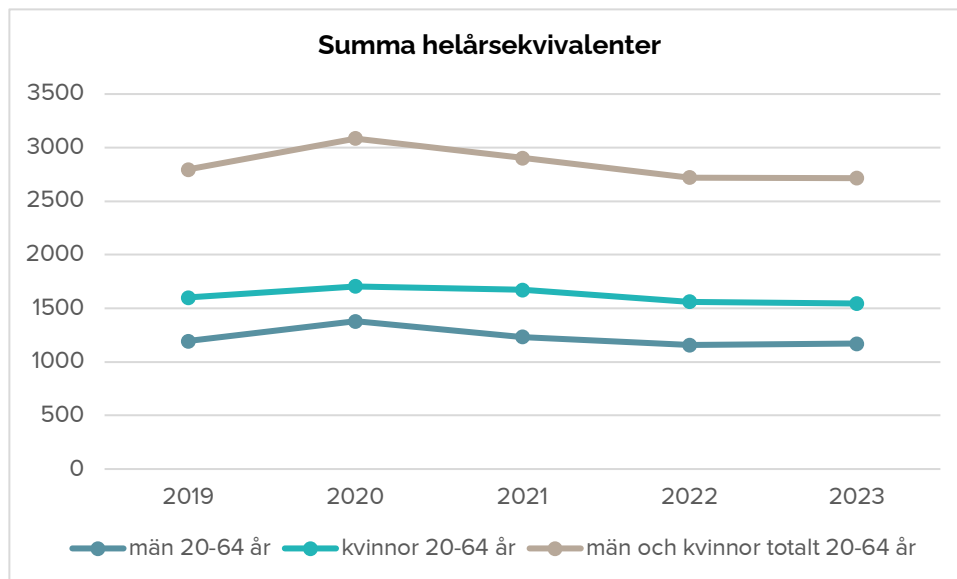
Lidköping

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	40 539	20 120	20 419
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	22 211	10 864	11 347
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	55%	Den arbetsföra befolkningen består till 49% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 51% av män

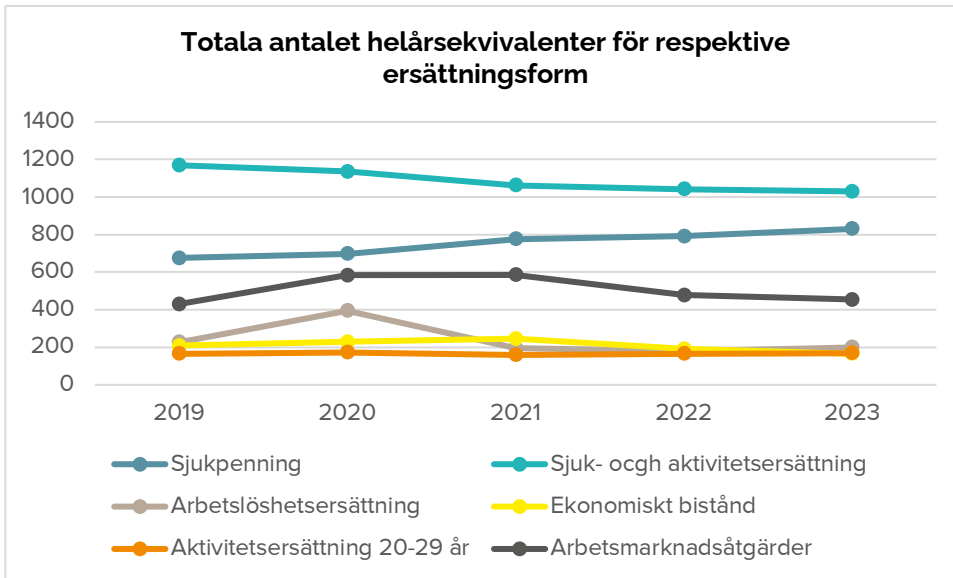
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

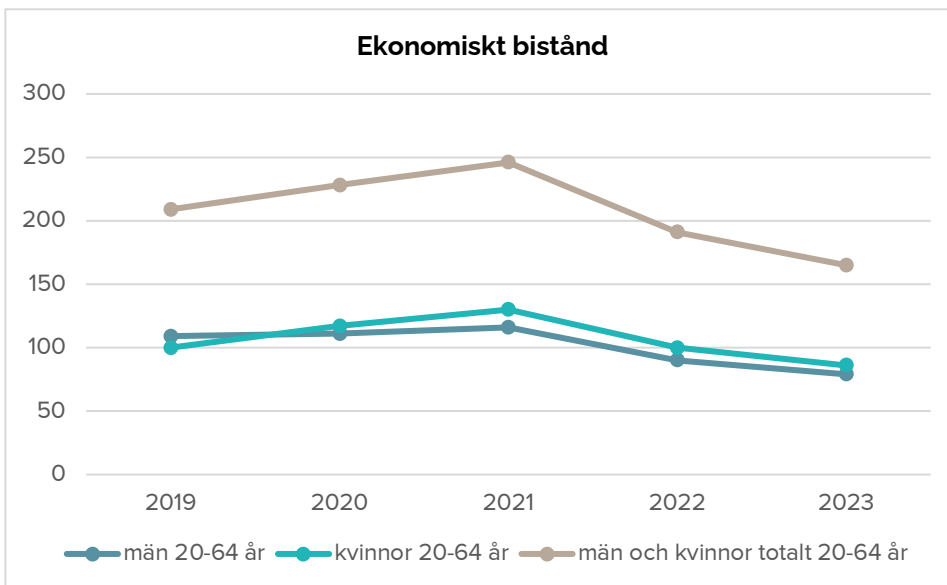
Det totala antalet helårsekvivalenter i Lidköping har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 2 720 till 2 715. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 1 545 och för män 1 170 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 191 till 165. Det är fler kvinnor än män som uppbär ekonomiskt bistånd. Inom den sociala ersättningen sjukpenning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 792 till 830. Det är fler kvinnor än män som uppbär denna ersättning och ökningen sker för både kvinnor och män. För kvinnor sker en ökning från 516 till 523 och för män från 276 till 307.

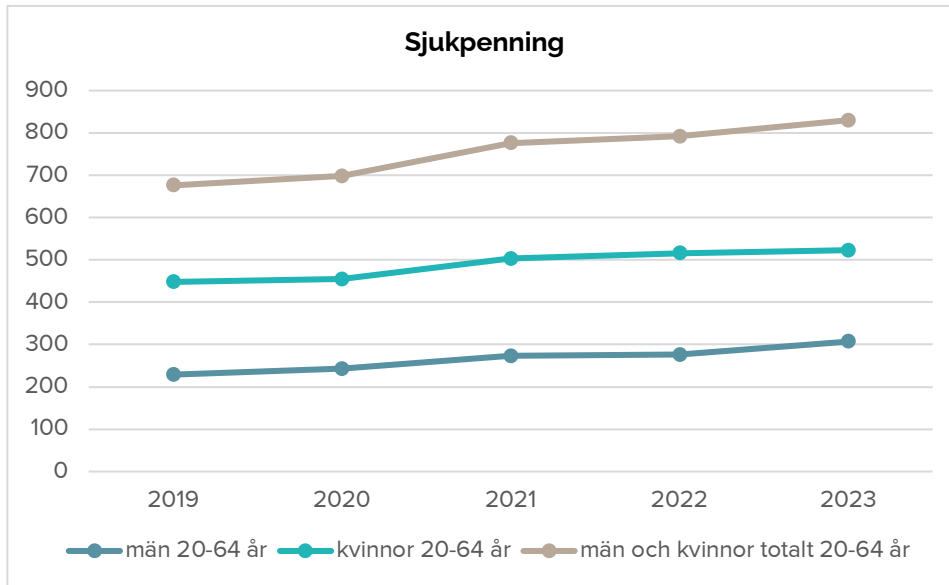
Källa: SCB

Källa: SCB

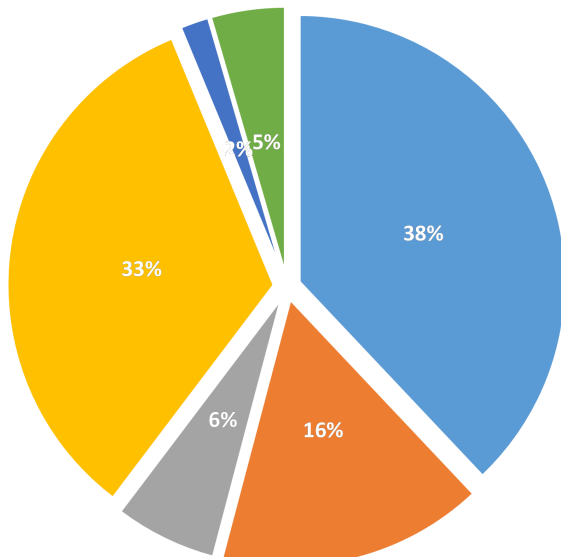
Källa: SCB

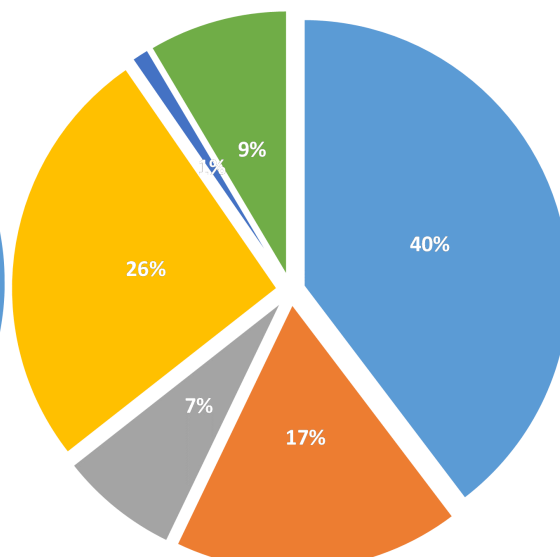
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Fördelning av olika ersättningsystem för män och kvinnor. Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Lidköping

Lidköpings kommun arbetar utifrån en modell som innebär att alla som söker ekonomiskt bistånd får en coach på arbetsmarknadsenheten. Är personen inte sjukskriven med planeringen arbetslivsinriktad rehabilitering eller i aktivt missbruk skapas en plan mot arbete/studier eller annan självförsörjning.

Utmaningar och möjligheter

Bland de större utmaningarna Lidköping står inför är att skapa förutsättningar för målgruppen som inte kommer vidare i svenska språket. Vilka möjligheter finns för de människor som har en god hälsa men som inte kommer vidare i språkutvecklingen? Vilka arbetsgivare kan ta emot denna målgrupp? När det kommer till analfabetism saknar personen möjligheten till abstrakt tänkande då det är något vi lär oss i skolan. Det finns en generell brist på kunskap och erfarenhet kring hur detta kan påverka individen. Trots att det finns en vilja att arbeta från individens håll, bedöms personen sakna arbetsförmåga då arbetslivets krav inte matchar med individens språkliga kompetens. Detta kan i sin tur leda till att personen hamnar mellan två stolar.

Utmaningarna ökar dessutom när Arbetsförmedlingen skriver ut de personer som inte bedöms kunna arbeta utifrån språknivå, vilket i sin tur leder till att dessa individer inte har rätt till lönestöd. Många i målgruppen har ingen dokumenterad diagnos eller sjukdom och det kan av den anledningen bli svårt att få annan ersättning.

Lidköping vill ha större samverkan med vården och mer kontakt med Arbetsförmedlingen kring individärenden. Det finns en önskan om vägar in till Arbetsförmedlingen, för de medarbetare i kommunen som arbetar med arbetsmarknadsfrågor. Det finns också en önskan om att arbetsmarknadsenhetens erfarenhet, kartläggningar och bedömningar värderas inom Arbetsförmedlingen och vården.

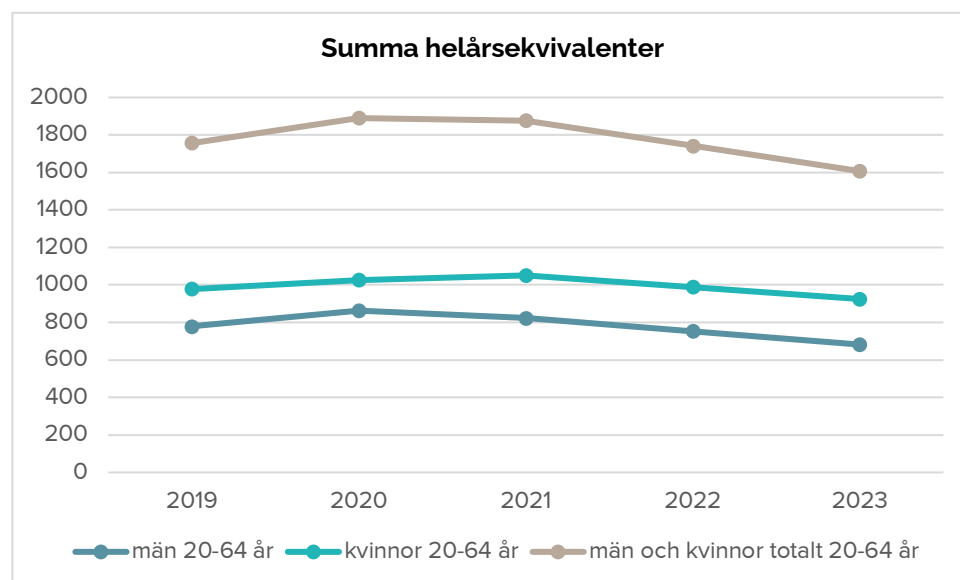
Mariestad

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	24 647	12 210	12 437
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	13 168	6 348	6 820
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	53%	Den arbetsföra befolkningen består till 48% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 52% av män

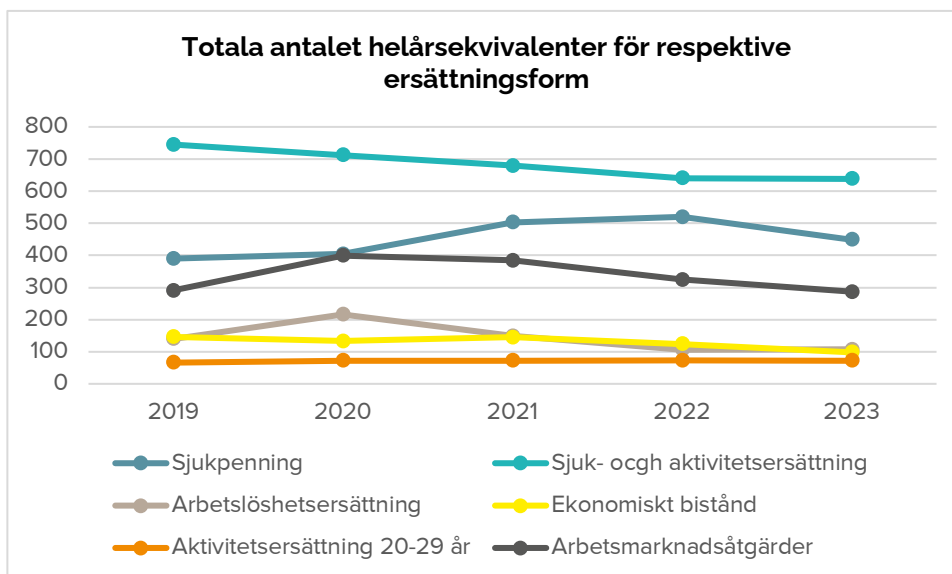
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

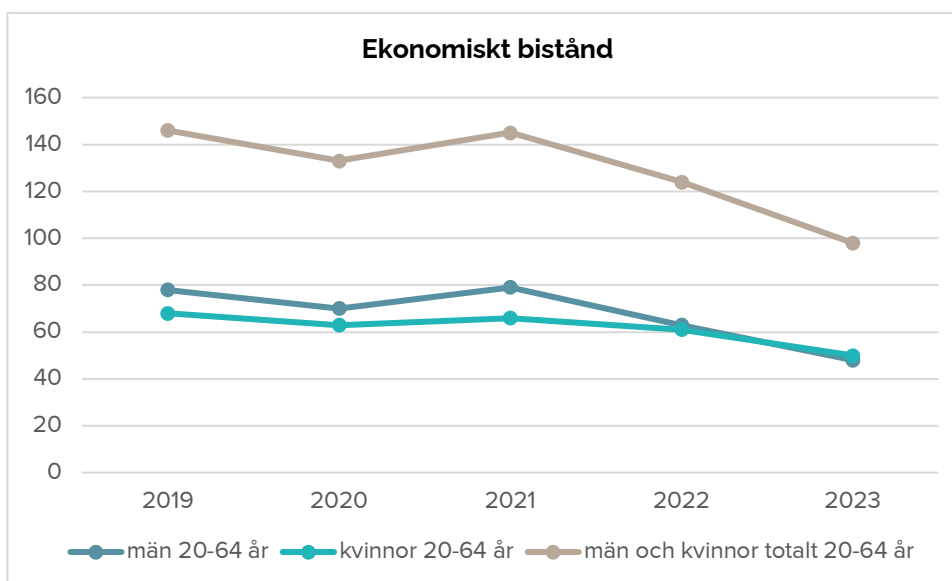
Det totala antalet helårsekvivalenter i Mariestad har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 1 742 till 1 607. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 925 och för män 682 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 124 till 98. Det är något fler kvinnor än män som uppbär ekonomiskt bistånd. Mariestad är en av få kommuner i Skaraborg där det sker en minskning av sjukpenning mellan 2022 och 2023, från 520 till 449. Det är flest kvinnor som uppbär denna ersättning och det sker en minskning för både kvinnor och män. Från 197 till 160 för män och 324 till 288 för kvinnor.

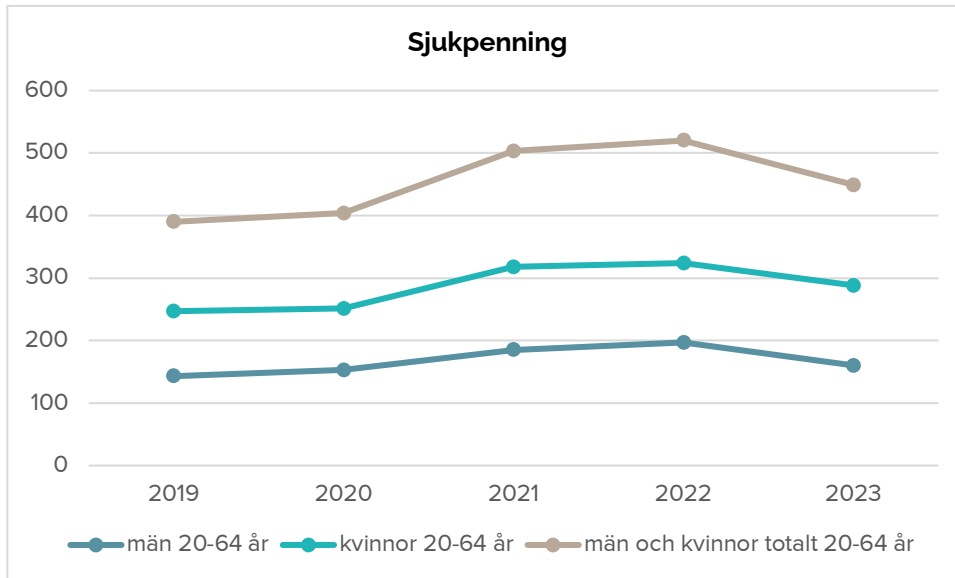
Källa: SCB

Källa: SCB

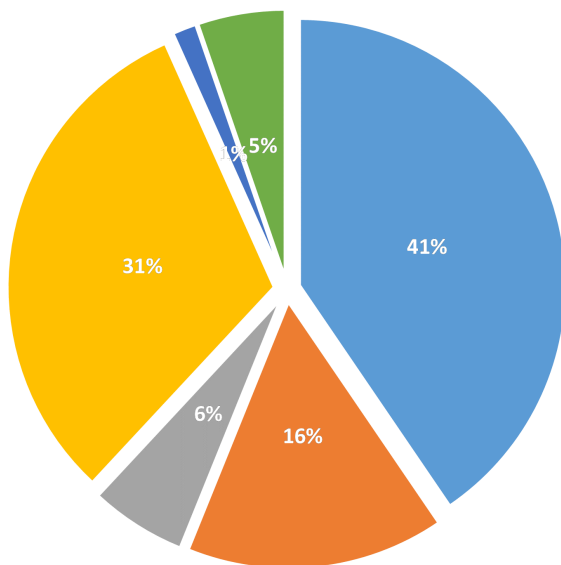
Källa: SCB

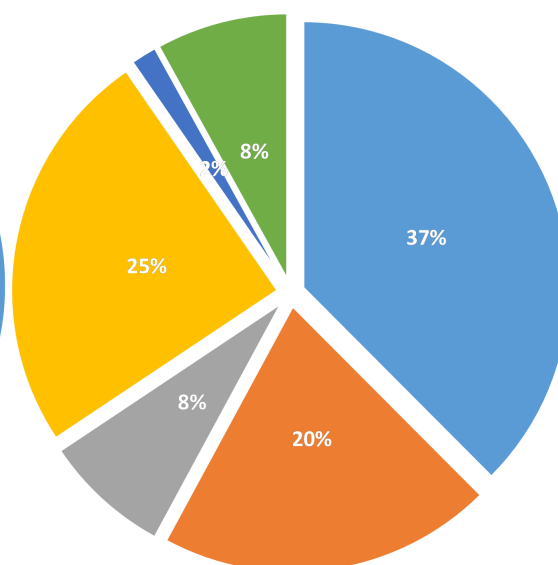
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Mariestad

Mariestad ser något förvånande på att sjukskrivningstalen sjunkit mellan 2022 och 2023. Vad detta kan bero på är svårt att säga något om i dagsläget. Mariestad har dock noterat att vårdcentralerna och de sjukskrivande läkarna blivit mer restriktiva i med sjukskrivningar och framför allt längden på dem. De kortas ned och det finns numera ett tydligare fokus på att kommuninvånaren ska komma tillbaka till arbetsplatsen.

En annan trend som Mariestad har lagt märke till är att färre beviljas försörjningsstöd. Till följd av detta söker personer andra ersättningsformer inom socialförsäkringssystemet, till exempel sjuk- eller aktivitetsersättning eller sjukpenning. Hur detta kommer att påverka sjuktalen och ersättningar är i dagsläget svårt att förutspå menar Mariestad.

Utmaningar och möjligheter

Det finns en önskan från kommunen att det privata näringslivet öppnar upp för personer som är i behov av att närma sig arbetsmarknaden, invånare som i dagsläget är aktuella inom exempelvis arbetsmarknadsenheten och/eller försörjningsstöd. Att arbetsgivare öppnar upp ännu mer för personer med språkutmaningar hoppas Mariestad blir möjligt framöver.

Fler prerehab-insatser och "tidiga" insatser kan också vara en väg för att rusta de människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Mariestad önskar se ett större "smörgåsbord" inom ett geografiskt närområde där insatser kan anpassas mer utifrån varje enskild individ. Det är av stor vikt att det fortsättningsvis finns tid och plats för återhämtning i kommunen, till exempel i form av grönområden, rekreation, motion, livsstil och hälsa. Också att det finns möjlighet till naturliga mötesplatser där kommuninvånare kan mötas, utöka sina nätverk eller introduceras i samhället.

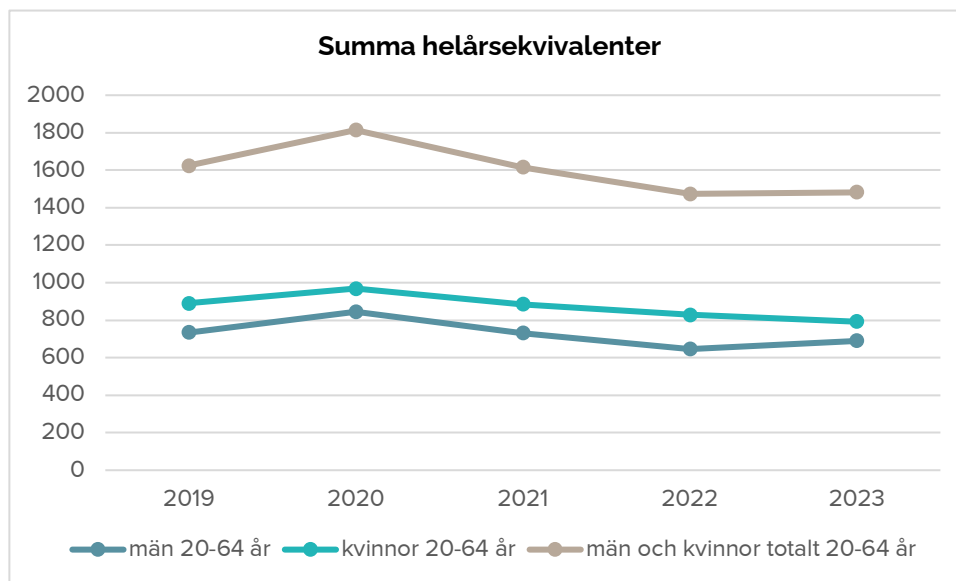
Skara

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	18 654	9 303	9 351
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	10 273	5 007	5 266
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	55%	Den arbetsföra befolkningen består till 49% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 51% av män

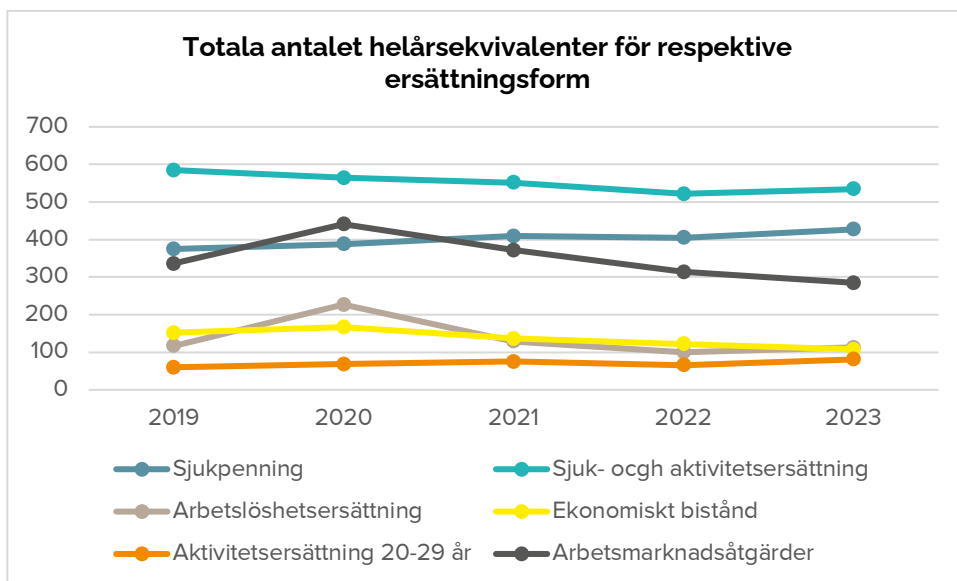
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

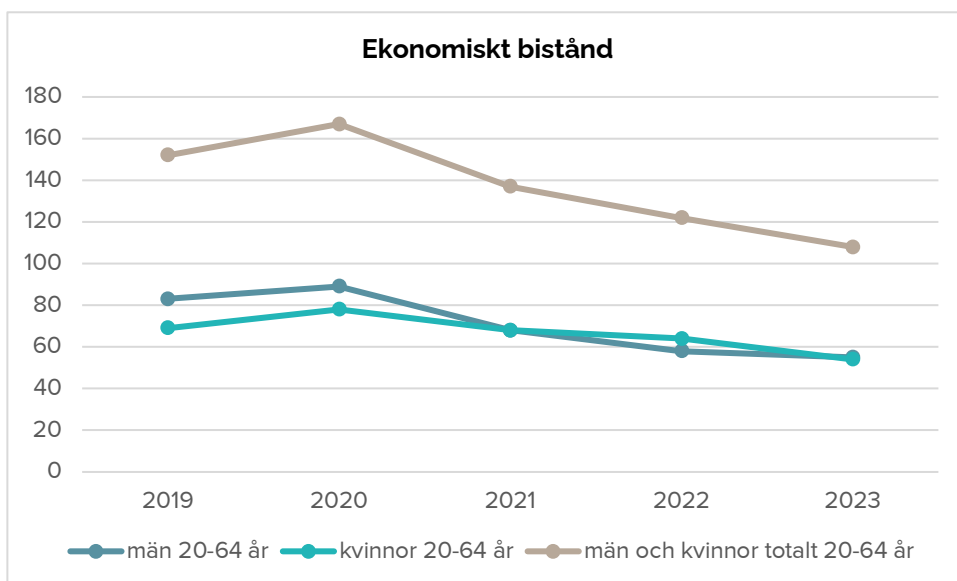
Det totala antalet helårsekvivalenter i Skara har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi dock en liten ökning, från 1 474 till 1 482. Det är fler kvinnor än män som uppstår offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 792 och för män 690 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 122 till 108. Det är något fler män än kvinnor som uppstår ekonomiskt bistånd. Det är flest kvinnor som uppstår sjukpenning i Skara, likt de flesta andra Skaraborgskommuner. Inom denna sociala ersättning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 405 till 427. Ökningen sker för både kvinnor och män, från 144 till 158 för män och 405 till 427 för kvinnor.

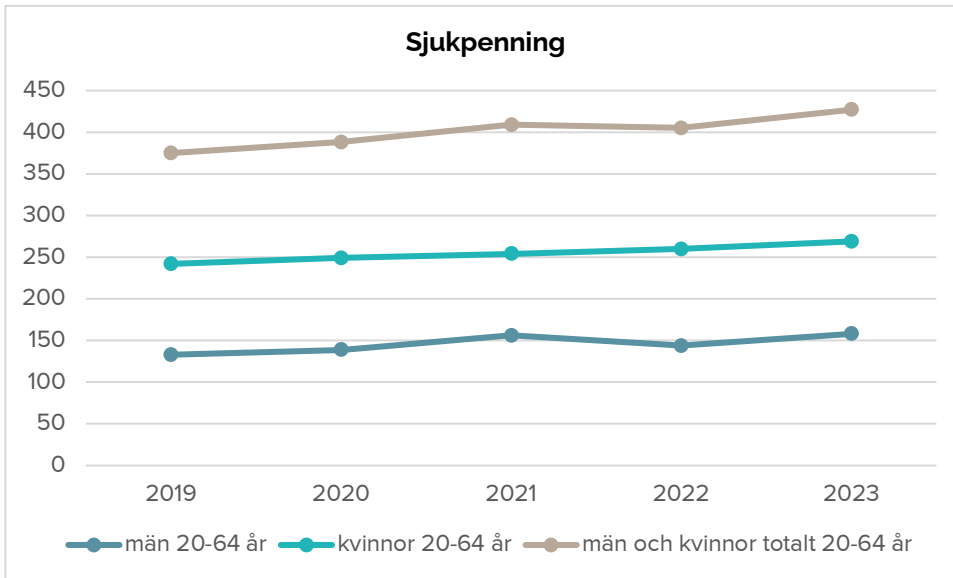
Källa: SCB

Källa: SCB

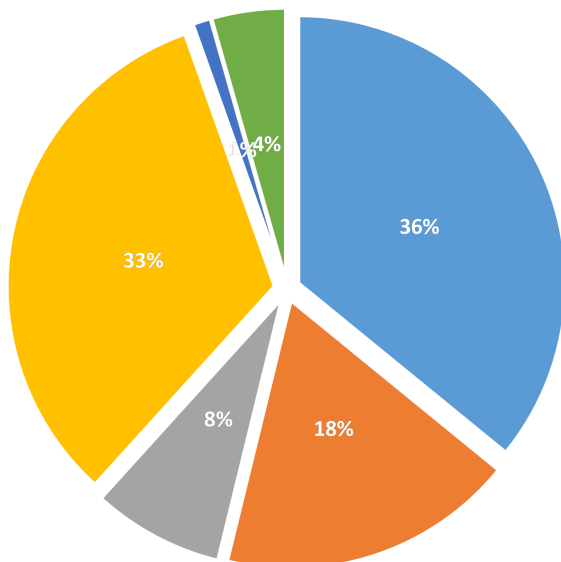
Källa: SCB

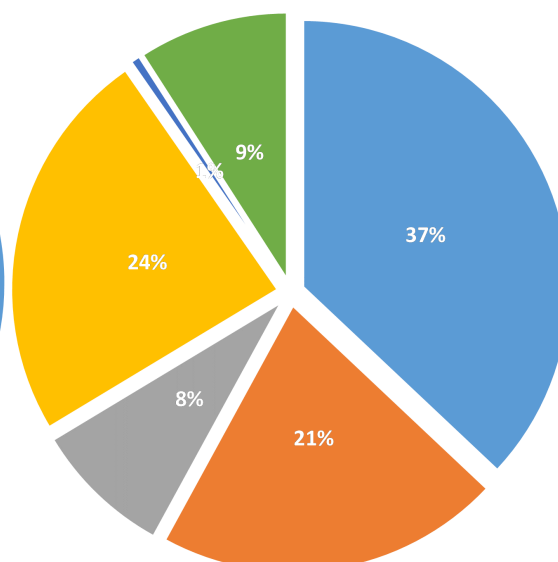
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Skara

Skara kommun kan se att nedgången i ekonomiskt bistånd och a-kassa följer den nationella trenden och är delvis omvärldsberoende. En bidragande orsak till minskning av ekonomiskt bistånd kan också vara det nära samarbete som finns mellan försörjningsstödsenheten och arbetsmarknadsenheten i kommunen. I detta samarbete görs gemensam målgruppsanalys och anpassning av insatsutbudet samt att arbetsmarknadsspåret är tydligt uttalat.

Att det ekonomiska biståndet minskar är positivt ur såväl individ- som samhällsperspektiv med tanke på att det är där det yttersta ansvaret tar sin plats och den enskilde har extremt lite marginaler på sin sida.

Skara kommun konstaterar att sjukpenningtalen ligger högt i hela Skaraborg, vilket är känt sedan tidigare. I den grupp som erhåller sjukpenning är flertalet kvinnor med psykisk ohälsa. Kommunen har tidigare haft ett samarbete med Försäkringskassan kring gemensamma insatser, vilket kallades "Hållbart yrkesliv". Under denna period sjönk siffrorna för sjukpenning, vilket visar att insatser ger effekt. I dagsläget saknas detta till viss del.

Utmaningar och möjligheter

Skara har sannolikt samma utmaningar som övriga landet, vilket bland annat handlar om det så kallade matchningsgapet mellan de som står utanför arbetsmarknaden/samhället och arbetsmarknadens krav och förväntningar. Utöver det har kommunen en relativt stor andel av befolkningen med utländsk bakgrund. För att överbrygga matchningsgapet finns insatser kring arbetet med både individ och arbetsgivare. Detta behöver dock utvecklas mer framöver, menar Skara.

En aspekt Skara kan spekulera kring, i relation till kompetensförsörjningsutmaningen, är om det inte finns goda skäl att tro att lågtröskeljobb både skulle kunna innebära större möjligheter att minska matchningsgapet och bidra till förbättrad total arbetsmiljö. Som det ser ut i nuläget är den typen av insatser svåra att finansiera långsiktigt och hållbart så länge den bygger på tillfälliga statliga medel och/eller andra projekt.

Något Skara önskar, är tillgång till prerehabiliterande insatser med tydlig inriktning på arbete som mål. Att arbetsgivare, inklusive kommunens själv, intensifierar arbetet med breddad rekrytering och bemannar differentierat. På så vis skulle personer med lägre formell kompetens beredas plats för arbete och försörjning på arbetsmarknaden. Skara önskar också finna fler gynnsamma samarbeten mellan arbetsgivare och utbildningsarrangörer så att utbildningsinsatser genererar kompetensförsörjning som matchar arbetsmarknadens behov, mer än nu.

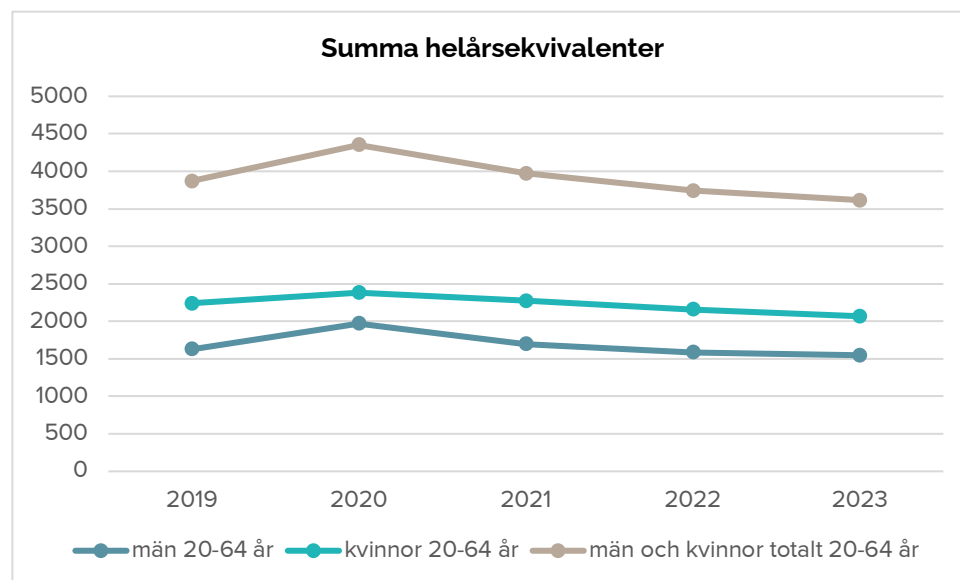
Skövde

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	57 763	28 472	29 291
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	33 791	16 138	17 653
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	58%	Den arbetsföra befolkningen består till 48% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 52% av män

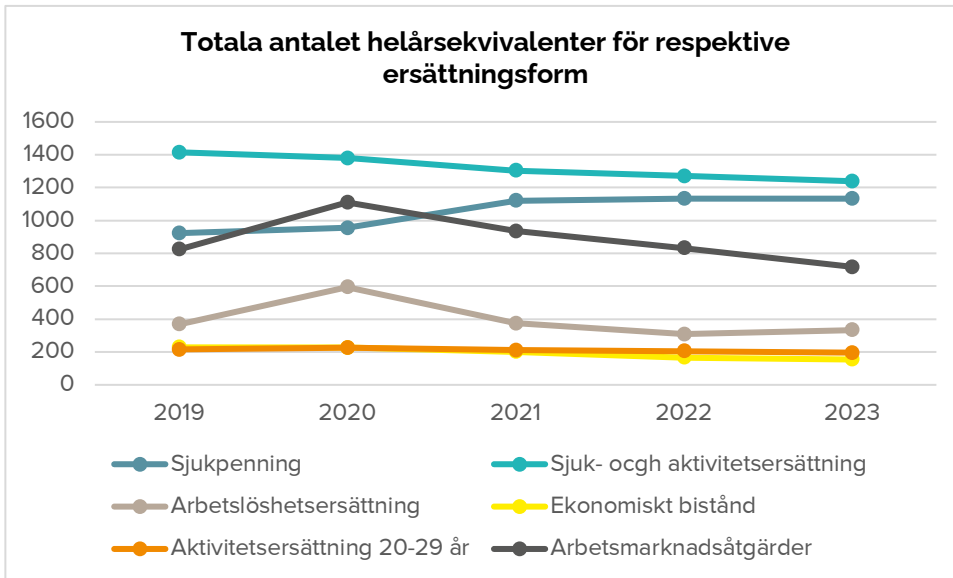
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

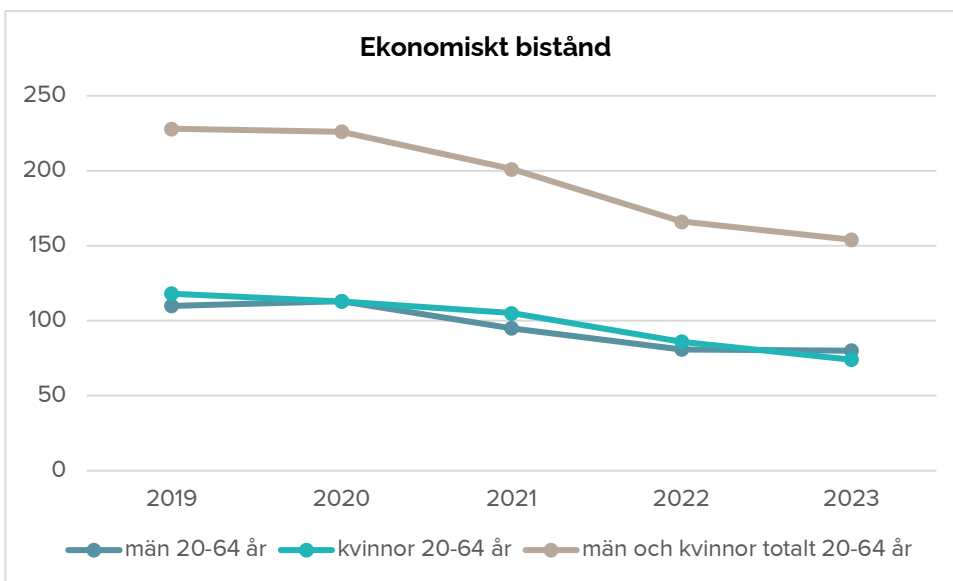
Det totala antalet helårsekvivalenter i Skövde har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 3 742 till 3 616. Det är fler kvinnor än män som uppstår offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 2 068 och för män 1 548 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 166 till 154. Det är något fler män än kvinnor som uppstår ekonomiskt bistånd. Inom den sociala ersättningen sjukpenning sker inte någon förändring generellt mellan 2022 och 2023. Antalet helårsekvivalenter var 1 133 år 2023, samma antal som 2022. Det sker en viss ökning för männen – från 390 till 394, och en viss minskning för kvinnorna – 743 till 739.

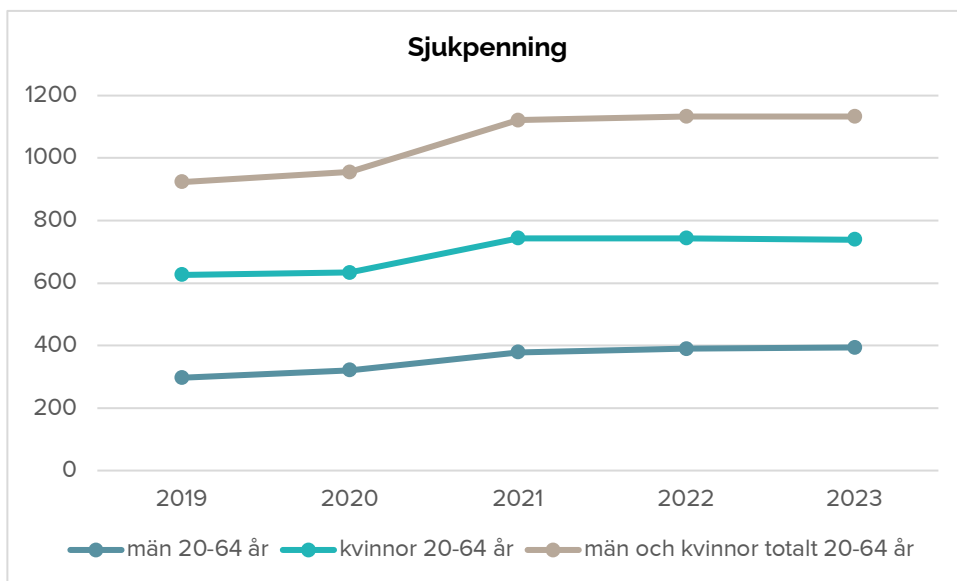
Källa: SCB

Källa: SCB

Källa: SCB

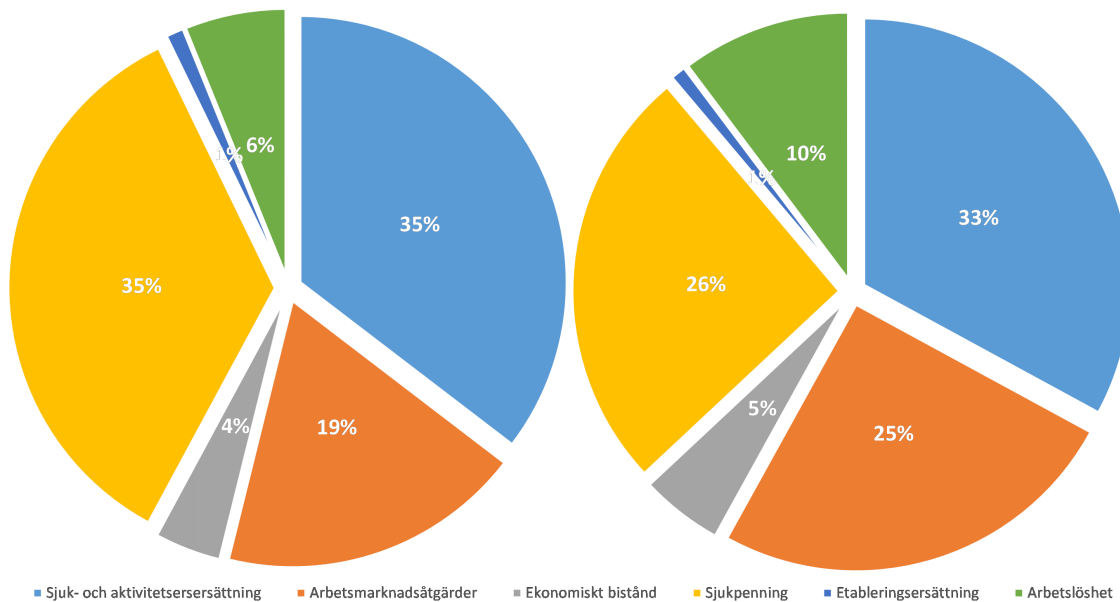

Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektion Skövde

Socialtjänsten i Skövde har historiskt sett haft ett lågt antal som beviljas försörjningsstöd. I jämförelse med andra kommuner i samma storlek har kommunen goda resultat. I socialtjänstens arbete med försörjningsstöd läggs fokus på att aktivt arbeta med varje enskilt ärende utifrån ett socialt perspektiv. Fokus är inte längre på ansökan utan på vad personen behöver göra för att bli självförsörjande. Här spelar socialsekreteraren en viktig roll i stödet för medborgaren. Den kartlägger behov, uppmuntrar till studier, stöttar vid kontakt med Arbetsförmedlingen, SFI eller liknande. Socialtjänsten samverkar i de ärenden där det behövs stöd. Samverkande aktörer kan exempelvis vara Arbetsförmedlingen, kommunens arbetsmarknadsenhet, vården och/eller Frivården. Arbetsförmedlingens insatser går alltid i första hand. De personer som behöver extra stöd för att komma närmare arbetsmarknaden kan delta i någon av arbetsmarknadsenhetens insatser, beroende på i vilken fas de befinner sig utifrån Arbetsförmedlingens planering. Verksamheten CatchUp vänder sig till personer upp till 29 år, vilken syftar till att skapa stegförflyttning mot arbetsmarknaden. Om behov finns kan en planering hos Arbetsförmedlingen pausas för att kunna prioritera denna i första hand.

Utmaningar och möjligheter

Många unga saknar fullständiga gymnasiebetyg. I Skövde har politiken fattat beslut om att låta personer studera med bibehållet försörjningsstöd under en begränsad period, och enhetschef för försörjningsstöd har delegation för detta. Beslutet är ett led i arbetet med att få fler människor i arbete och/eller studier. Kommunens barnrättsperspektiv har också varit vägledande i detta politiska beslut.

Ohälsa och svåra sociala situationer kan vara faktorer som gör att människor står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket också leder till ett långvarigt försörjningsstöd. Många har aldrig etablerat sig på arbetsmarknaden, är sjukskrivna, utan rätt till sjukpenning, a-kassa eller aktivitetsstöd. Runt dessa människor krävs mycket resurser för att skapa förutsättningar att komma ut i arbete.

Precis som kommuner i övriga Sverige står nu Skövde inför nytt lagförslag, vilket kommer att påverka de som arbetar inom försörjningsstödet. Regeringen utreder en ny aktivitetsreform (SKR:2024), med förslag om att ge kommunerna en ny obligatorisk uppgift: att ställa aktivitetskrav på mottagare av ekonomiskt bistånd. Skövde beskriver att detta kommer att ställa krav på kommunen att bygga upp en verksamhet som kan erbjuda aktiviteter som på sikt kan leda till arbete.

Här är det viktigt att det blir meningsfulla aktiviteter som kan leda till något så det inte får motsatt effekt och det i stället blir förvarning eller får inlåsnings effekter. Hur samarbetet och gränsdragningarna blir gentemot Arbetsförmedlingen kring de som omfattas av aktivitetsplikten vet vi inte än.

Kommunen står också inför många lagförslag gällande nyanlända. Det kommer att bli betydligt hårdare krav i flera hänseenden och detta kommer att påverka nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Utöver nya lagförslag som kommer att ställa nya krav på kommuner är kompetensförsörjningen en annan utmaning. Det är av stor vikt att de personer som kan arbeta kommer i arbete. Det krävs en större flexibilitet för att arbetsmarknaden ska kunna möta de människor som har spårkutmaningar.

Vi måste kunna ta vara på människors kompetens eller vilja att arbeta även om språket saknas till en början.

Skövde kommun ser allt fler ungdomar som söker försörjningsstöd. Allt fler blir hemmasittare och budget- och skuldrådgivare ser att fler ungdomar får stora skulder. Situationer som dessa kan påverka unga människors framtida möjligheter, både kring arbete och bostad. Skövde understryker behovet av att fånga upp dessa unga människor så tidigt som möjligt. Ett prioriterat fullmäktigemål är att fokusera än mer på barn och unga. Utifrån detta kommer arbetsmarknadsenheten rikta vissa insatser. Det kan exempelvis handla om rustande insatser och arbetsmarknadsanställningar. Ett specifikt team kommer att arbeta med målgruppen.

Samverkan – vägen framåt

Samverkan är vägen fram för att skapa möjligheter för människor att etablera sig på arbetsmarknaden. En av de betydelsefulla parterna är Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har genomgått en reform, men trots detta behöver myndigheten fortfarande vara en del av arbetet kring den grupp som står längst i från arbetsmarknaden. Kommunen kan inte själv lösa den uppgiften, menar Skövde.

En annan viktig part i samverkan är vården. Här ser Skövde ett behov av att utveckla en strukturerad samverkan. SIP, samordnad individuell planering, finns i dagsläget, men det behövs mer. Ett stort antal människor är sjukskrivna, och saknar dessutom rätt till sjukpenning. Skövde beskriver att kommunen oftast står ensam som part att stötta och vägleda dessa människor.

Med bättre samverkan kan vi arbeta aktivt tillsammans med de som är långvarigt sjukskrivna och se vilka möjligheter som finns.

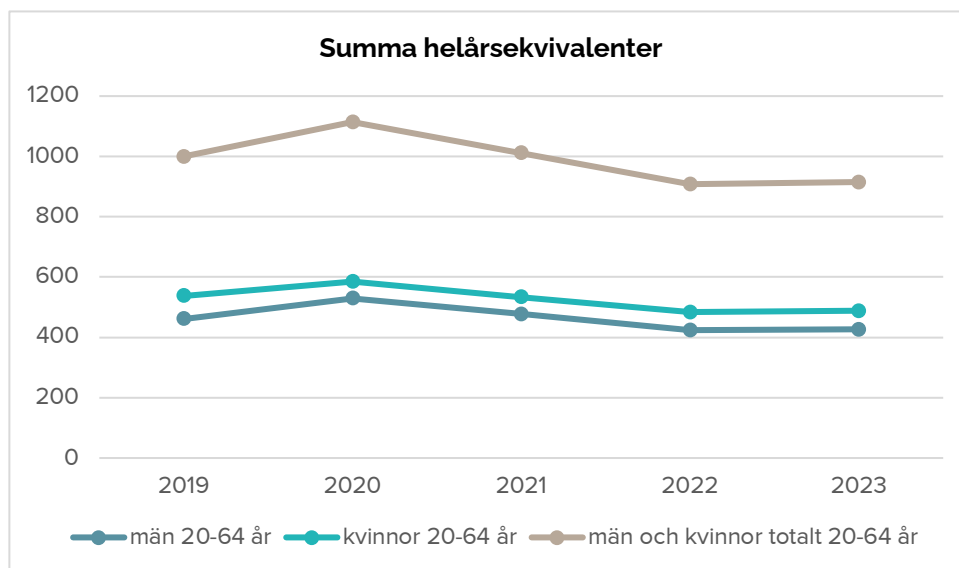
Tibro

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	11 332	5 589	5 743
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	6 060	2 945	3 115
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	53%	Den arbetsföra befolkningen består till 49% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 51% av män

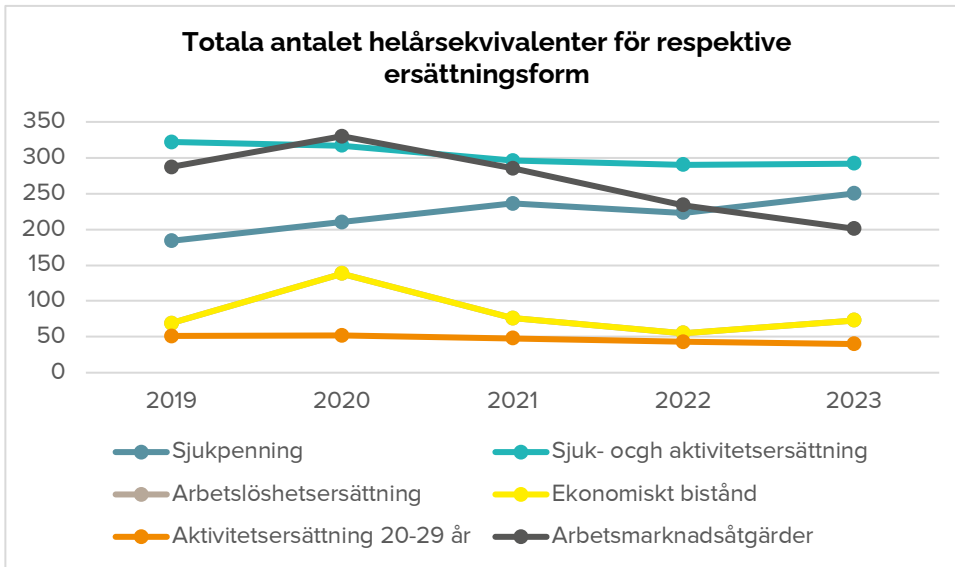
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

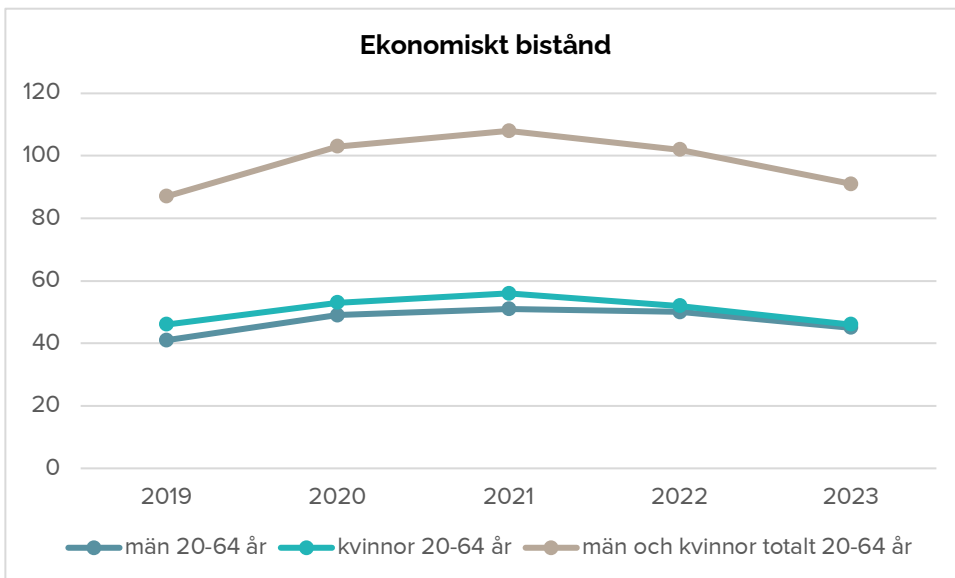
Det totala antalet helårsekvivalenter i Tibro har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi dock en liten ökning, från 908 till 915. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 488 och för män 426 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 102 till 91. Det är ungefär lika många män som kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Det är flest kvinnor som uppbär sjukpenning i Tibro, likt de flesta andra Skaraborgskommuner. Inom denna sociala ersättning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 223 till 250. Ökningen sker för både kvinnor och män, från 93 till 107 för män och 130 till 143 för kvinnor.

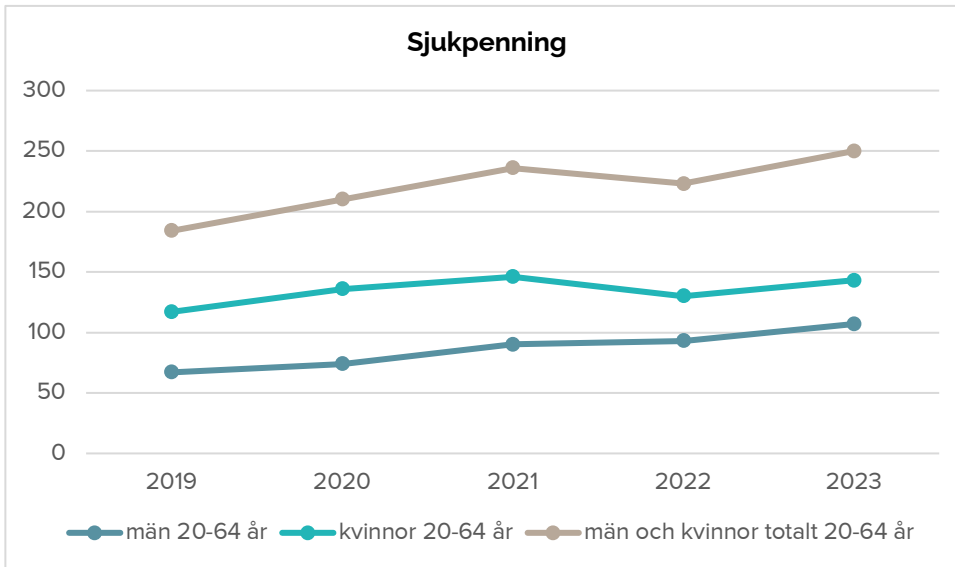
Källa: SCB

Källa: SCB

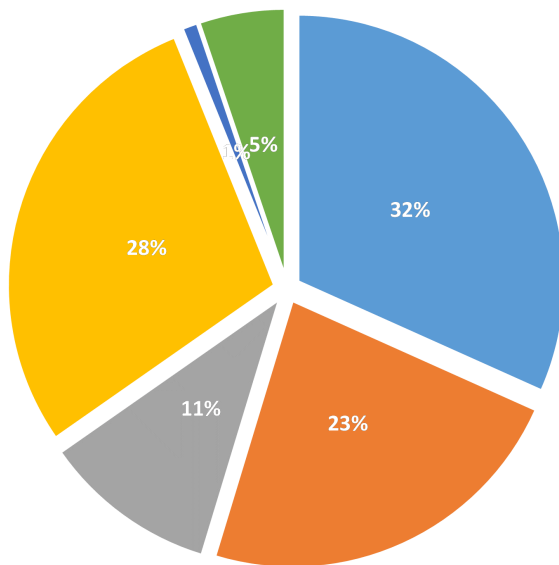
Källa: SCB

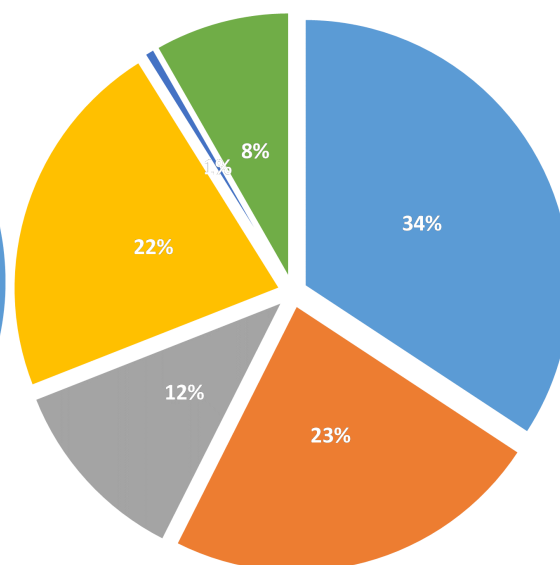
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Fördelning av olika ersättningsystem för män och kvinnor. Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Tibro

I Tibro resonerar och analyserar kommunen utifrån helårsekvivalenter, också i förhållande till familj. I slutet av 2023 kunde Tibro kommun notera cirka 150 familjer med ekonomiskt bistånd, en kraftig ökning från cirka 110 i början av året. De invånare som uppbär ekonomiskt bistånd kan, utifrån en grov och generell uppskattning, delas in i tre grupperingar. Den ena gruppen är de personer som tillfälligt står utan arbete eller motsvarande. I dessa fall handlar det oftast om enstaka utbetalningar. Den andra gruppen är de invånare som rör sig ”in och ut” ur ekonomiskt bistånd, alltså personer som rör sig mellan egen försörjning och bistånd i olika perioder. Den tredje gruppen är personer som befinner sig i långvarigt ekonomiskt bistånd. En förklaring till den kraftiga ökningen kan exempelvis vara inflyttning till billigare lägenheter, från i första hand en kommun i norra Skaraborg vid Vänerens strand.

Utmaningar och möjligheter

De senaste åren har Tibro kommun arbetat starkt för att utveckla samarbetet mellan Tibro kompetenscenter (arbetsmarknadsenheten) och IFO (Individ och familjeomsorg). Detta för att på ett mer effektivt sätt möta invånarens behov. Handläggare från ”båda sidor” har gemensamma inskrivningsmöte/uppstartsmöten med deltagare. I det arbetet finns dock två utmaningar. Allt för få individer är redo för aktiviteter på arbetsmarknadsenheten och det finns i dagsläget endast en handläggare på arbetsmarknadsenheten för att hantera mottagandet, därmed skapas en kö.

Tibro observerar hur sociala normer och värderingar kan vara avgörande för hur människor agerar i sina liv. Ett exempel kan vara inrikes födda personer som ser ekonomiskt bistånd som ”sitt jobb”, vilket i sin tur kan avspeglade sig på barnen och skolan. Att kvinnan ska ta hand om hem och familj kan vara en stark norm i familjer med utländsk bakgrund. Att bryta dessa normer och värderingar kan vara svårt. Tibro vill belysa detta som generella observationer och att det givetvis finns skillnader mellan grupper och individer.

Med avseende på den yngre gruppen invånare ser Tibro två utmaningar. Den ena handlar om de ungdomar med psykisk ohälsa och som haft hög skolfrånvaro. Det är inte ovanligt att dessa ungdomar har sömnproblematik vilket kan vara en utmaning i samarbete mellan handläggare och ungdom. Många gånger kan det vara svårt att nå ungdomen, då hen vänder på dygnet och sover under dagen. Den andra utmaningen handlar om att möta upp de behov som finns runt ungdomar med kriminell bakgrund. Tibro har märkt att de möter allt fler ungdomar som ”slussas” ut från SiS-hem eller liknande.

I den äldre/vuxna gruppen är språket en stor utmaning för utrikes födda. Många vill arbeta men klarar inte av yrkesspråket. Det är en dålig utvecklingskurva på de allra flesta som går SFI, förklarar Tibro. Många i denna grupp kommer ingenstans och/eller hoppar av. Det finns en grupp som utmärker sig positivt, vilka är personer från Ukraina.

Här har vi fler goda exempel på vad egen drivkraft gör. Den egna drivkraften är avgörande, helt avgörande.

Något Tibro vill se mer av framöver är ett fokuserat arbete mellan offentlig verksamhet och privat arbetsliv med fokus på yrkesspråket.

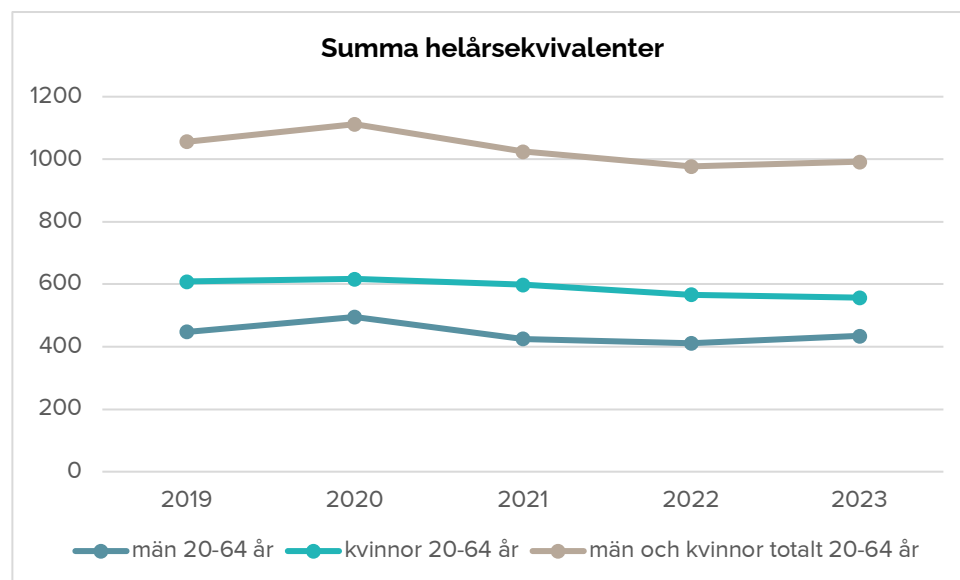
Tidaholm

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	12 839	6 335	6 504
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	6 961	3 393	3 568
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	54%	Den arbetsföra befolkningen består till 49% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 51% av män

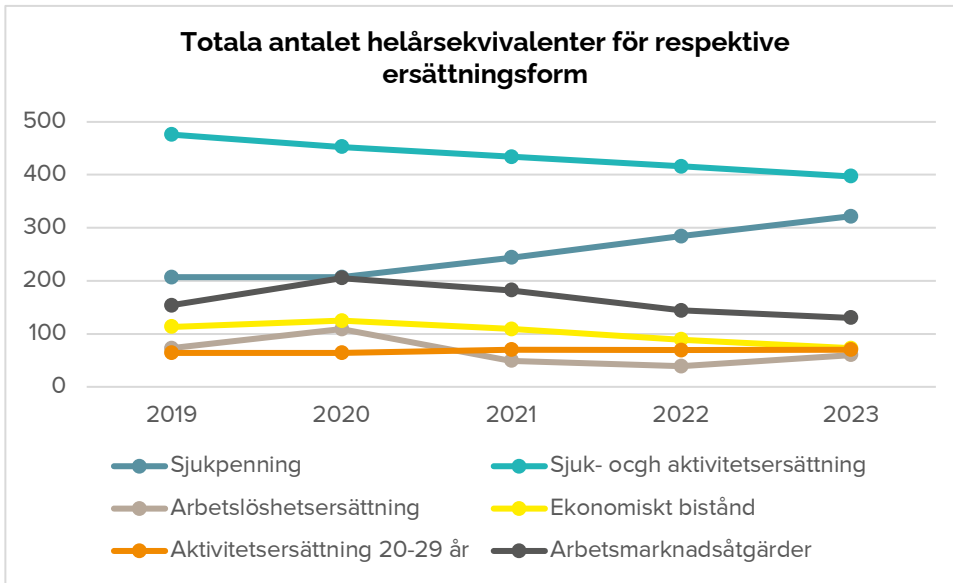
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

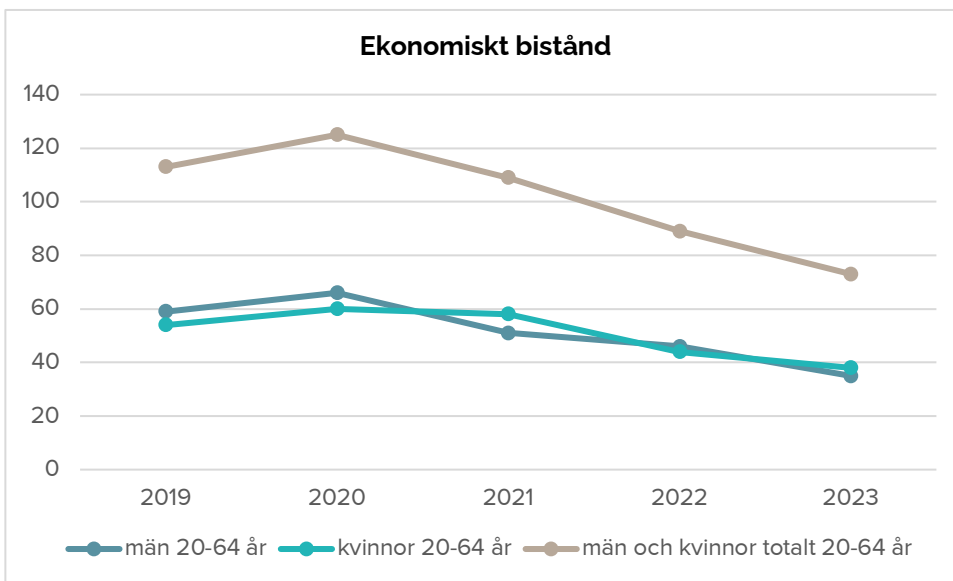
Det totala antalet helårsekvivalenter i Tidaholm har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi dock en liten ökning, från 977 till 991. Det är fler kvinnor än män som uppstår offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 557 och för män 434 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 89 till 73. Det är något fler kvinnor än män som uppstår ekonomiskt bistånd. Det är flest kvinnor som uppstår sjukpenning i Tidaholm, likt de flesta andra Skaraborgskommuner. Inom denna sociala ersättning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 284 till 322. Ökningen sker för både kvinnor och män, från 115 till 133 för män och 168 till 189 för kvinnor.

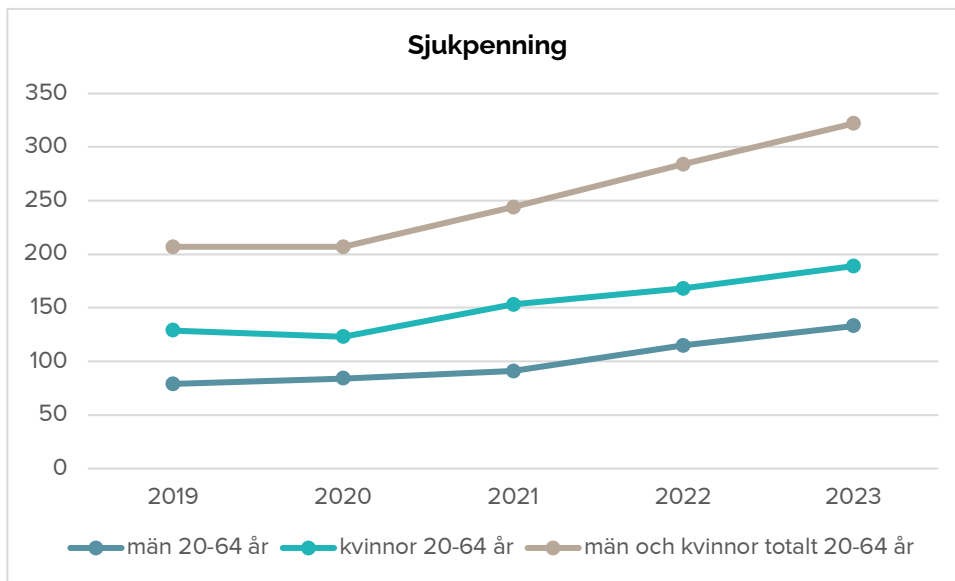
Källa: SCB

Källa: SCB

Källa: SCB

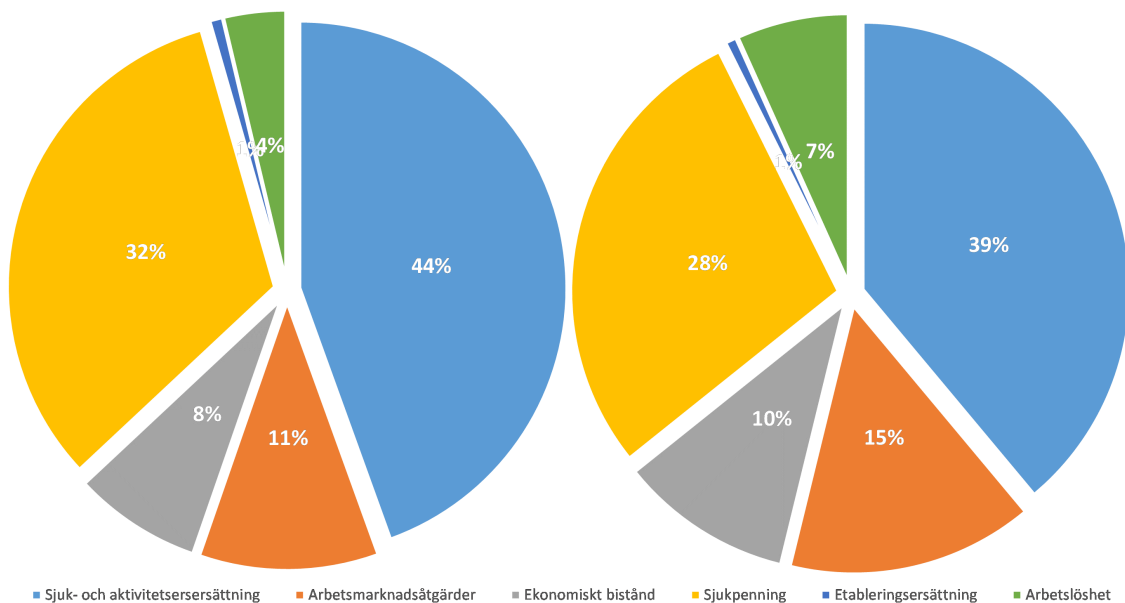

Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningsystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningsystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Tidaholm

Arbetsmarknaden är god i kommunen och arbetslösheten låg, vilket innebär att de som deltar i AME:s verksamhet och inskrivna på Arbetsförmedlingen står en bit ifrån arbetsmarknaden. För dessa individer är det snarare anpassade arbeten som krävs, än anställningar på den reguljära arbetsmarknaden. Ofta är motivationen att återgå eller börja studera mycket låg hos dessa personer. Det finns ett stort behov av fler arbetsgivare som kan tänka sig anpassade anställningar. Här behöver både privata aktörer och kommunala verksamheter öppna upp.

Utmaningar och möjligheter

Kommunen konstaterar att sjuktalen är oroväckande höga och fortsätter att öka, något som är tydligt för både arbetsmarknadsenheten och ekonomiskt bistånd. Ungefär 50% är heltids- eller deltidssjukskrivna, och många saknar sjukpenning. Kommunen har reflekterat och analyserat de höga sjukskrivningstalen, bland annat tillsammans med Närhälsans rehabkoordinator. I dagsläget finns det få "fasta" läkare på vårdcentralen, många människor får långa sjukskrivningar genom psykiatrin utan aktiv planering via vården. Arbetet med de höga sjuktalen är något kommunen skulle behöva prioritera. En stor utmaning är när projektet Cresco+ tar slut, eftersom arbetet med sjukskrivna ligger utanför arbetsmarknadsenhetens kärnuppdrag.

Vi har svårt att hitta bra lösningar på egen hand i dessa ärende och vi önskar mer och aktiv samverkan med vården.

Samverkan med vården (läkare) är en utmaning. Vi har svårt att få läkarintyg och läkarutlåtande av god kvalitet som kan ligga till grund för en bra planering för rehabilitering och återgång till arbete, alternativt sjukersättning/aktivitetsersättning.

Önskvärt är att samverkan och arbetet med individer från Försäkringskassan kan fortsätta även efter Cresco+. Önskvärt är också att samverkan med vården blir bättre, tydligare och mer omfattande, något som hela kommunen och dess invånare hade tjänat på.

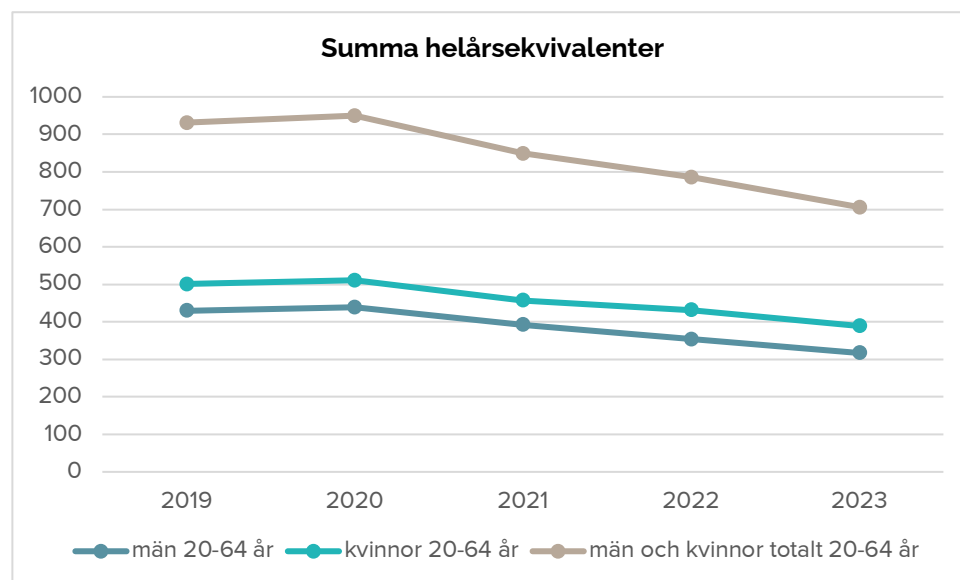
Töreboda

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	9 141	4 403	4 738
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	4 838	2 316	2 522
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	53%	Den arbetsföra befolkningen består till 48% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 52% av män

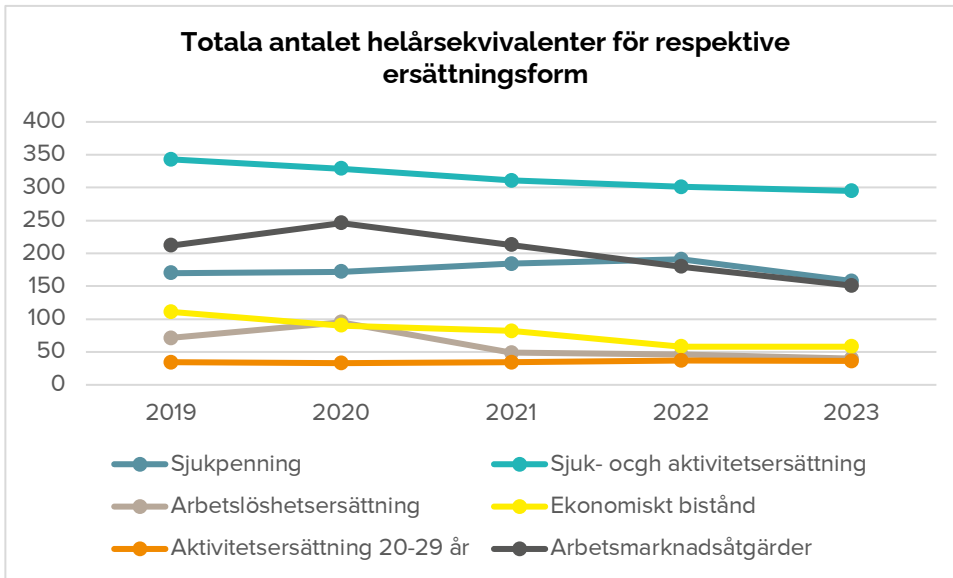
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

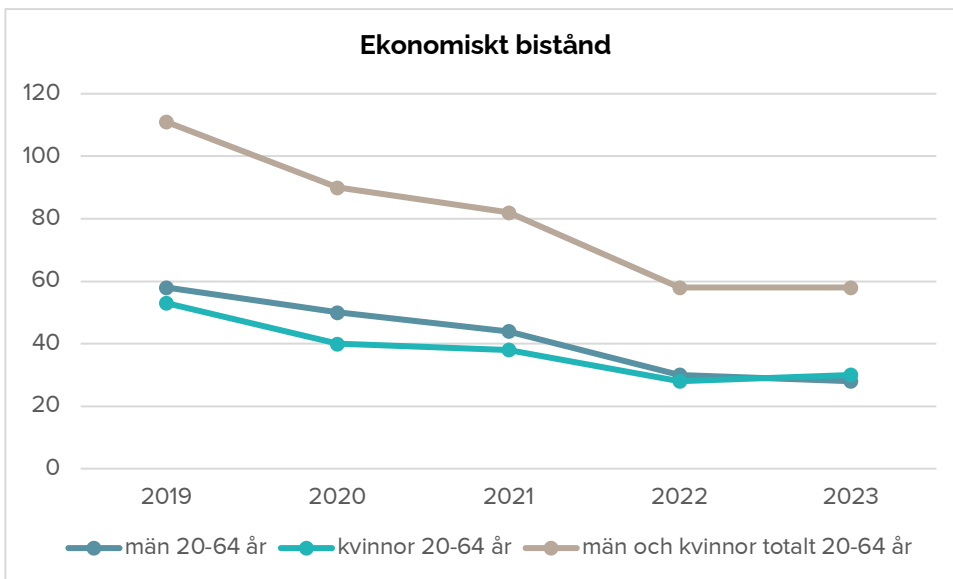
Det totala antalet helårsekvivalenter i Töreboda har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 786 till 706. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 389 och för män 317 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd har det inte skett någon förändring i helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023. Antalet är 58 under både 2022 och 2023. Det är något fler kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Töreboda är en av få kommuner i Skaraborg där det sker en minskning av sjukpenning mellan 2022 och 2023, från 191 till 158. Det är flest kvinnor som uppbär denna ersättning och det sker en minskning för både kvinnor och män. Från 84 till 64 för män och 106 till 94 för kvinnor.

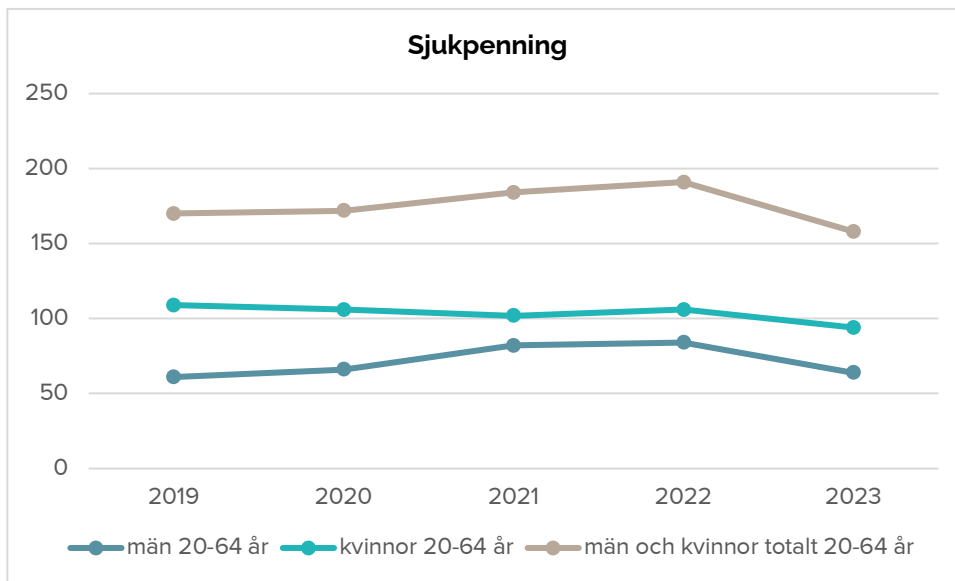
Källa: SCB

Källa: SCB

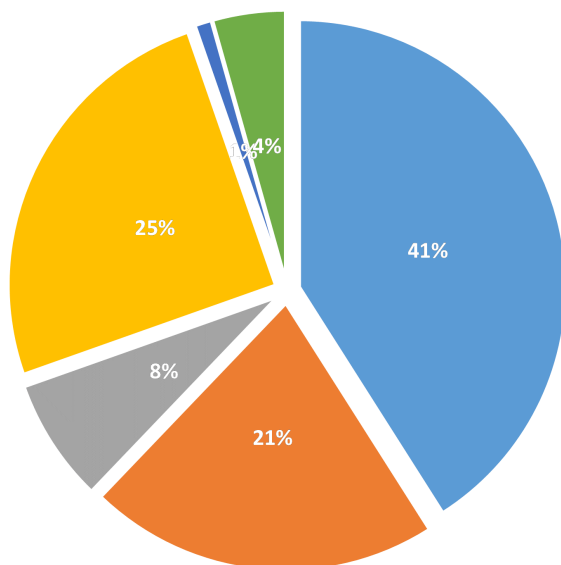
Källa: SCB

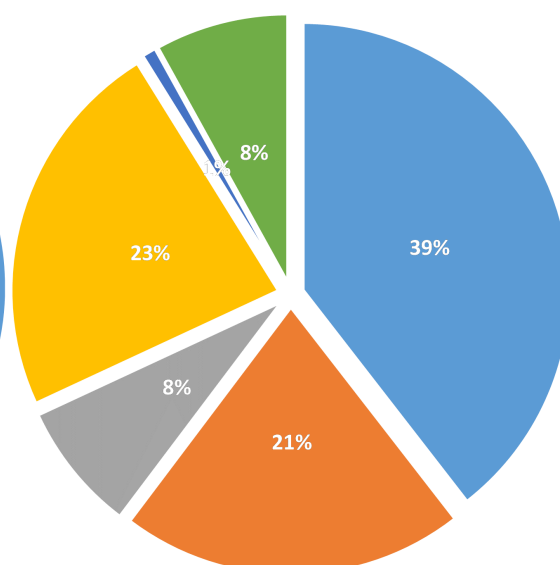
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningssystem

Kvinnor

Män

■ Sjuk- och aktivitetsersättning ■ Arbetsmarknadsåtgärder ■ Ekonomiskt bistånd ■ Sjukpenning ■ Etableringsersättning ■ Arbetslöshet

Fördelning av olika ersättningssystem för män och kvinnor. Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningssystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Töreboda

Sjukpenningtalet och försörjningsstöd minskar i Töreboda. Det är positivt och samtidigt ett kvitto på att arbetet som kommunen lagt ner i insatser och samverkan med individ och remittent samt övriga instanser har fungerat, menar representant från Töreboda.

Fler kvinnor uppbär sjukpenning. Detta reflekterar Töreboda ofta över och kan se ett mönster där kvinnor i högre utsträckning söker vård medan de män som söker vård oftare har en mer komplex sjukdomsbild.

Töreboda kommun arbetar med människor med långvarig och kortvarig offentlig försörjning och erbjuder insatser i både projektform och i ordinarie verksamhet. Töreboda arbetar personcentrerat och en viktig framgångsfaktor för att individer ska närma sig arbete och/eller studier är den etablerade samverkan mellan kommunen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, vården och samordningsförbundet.

Utmaningar och möjligheter

Töreboda noterar att det är fortsatt kö in till gemensamma insatser mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, vilket är ett gott tecken då det tyder på att fler personer kommer kunna få en långvarig och framåtskridande planering. Vården tar ansvar utifrån sina förutsättningar, dock kan Töreboda se att vårdens utmaning är att kunna avsätta tid. Den viktiga samverkan med arbetsgivare, tycker Töreboda fungerar bra.

Oavsett om du är sjuk eller frisk ska vi se alla som en potentiell arbetstagare.

Töreboda konstaterar att samverkan alltid är utmanande, och att det också ska få vara så. Det finns en organiserad struktur kring samverkan som ska tas tillvara på: Överenskommelsen AF, SiP, Vårdsamverkan, Trepartsarbetet, samordningsförbundets projekt som möjliggör för riktade insatser och som inte alltid måste implementeras i ordinarie verksamheter.

Ett stort orosmoment är det faktum att flera unga inte klarar skolans krav. Töreboda har sett sjunkande resultat sedan 2016 vilket skapar socioekonomiska utmaningar. Låg utbildningsnivå, lågt valdeltagande, arbetslöshet, socialt utanförskap och sämre hälsa blir några av konsekvenserna, vilket i sin tur innebär ett ökat behov av insatser. Kommunen vill försöka satsa på IFO – Individ och familjeomsorg och KAA – Kommunens aktivitetsansvar.

Fler elever ska klara grund- och gymnasieskola. I dag är den andelen för låg vilket utgör en ökad risk att inte etablera sig på arbetsmarknaden. Det finns många skäl till att ungdomar hoppar av skolan i förtid: personliga eller familjerelaterade problem, inlärningssvårigheter, psykisk ohälsa och/eller socioekonomisk utsatthet. Eftersom skälen till att eleverna inte fullföljer sin skolgång ofta är komplexa och sammanlänkade måste strategier för att minska avhoppet utbildningsinsatser kombineras med exempelvis sociala åtgärder, ungdomsverksamhet och hälsofrågor i ett tidigt skede genom samarbete och samverkan. Tidiga insatser i förskolan och ett bra internt samarbete på låg och mellanstadiet är avgörande för att skapa förutsättningar om stöd och anpassningar som kan öka andelen behöriga till gymnasiet, eftersom detta är en vattendelare på svensk arbetsmarknad, menar Töreboda.

Socialtjänsten behöver också resurser att testa nytt, och kraft att hålla ut. Samtidigt som socialtjänsten ska ställa om till tidigt förebyggande arbetssätt, ska ordinarie verksamhet fortgå och invånare med stora och akuta behov få stöd. Något som också gäller skolan och fritidsgårdarna.

Andra utmaningar kan handla om ekonomi och förändrad målgrupp med ökat behov av insatser. Budget och resurser inom kommunen behöver ligga i linje med vad målgruppen behöver, menar Töreboda.

Kommunens ekonomi är ansträngd och då ska inte myndigheters ekonomiska ansvarsområden skjutas över och landa på kommunen. Vi i kommunen måste bli bättre på samverkan internt och externt och komplettera varandra.

Utveckling framåt

Framöver vill Töreboda arbeta med en bredd av människor, jobba förebyggande med exempelvis KAA, skola och företag. Kommunen vill också se en starkare samverkan mellan externa och interna samverkanspartners. Det ska vara enkelt att samverka kring en individ utan brandväggar. Det krävs också resurser för att utveckla och upprätthålla en god kvalitet.

Missbruk i kombination med psykisk ohälsa kan utgöra hinder för en vårdplanering som håller långsiktigt. Inom detta område ser Töreboda fram emot vilka framsteg "samsjuklighetsutredningens" följder kan ge. En förhoppning är att de olika vårdgivarna och professioner kan samlas kring individen och att samsjuklighet (fysisk, psykisk, missbruk) ska hanteras individuellt och inte enskilt.

Töreboda vill arbeta utifrån evidensbaserade metoder och forskning med bevisad effekt. Kommunen vill fortsätta att kombinera olika delar, såsom SFI med yrkesutbildning och arbetspraktik samt utveckla det som benämns arbetsintegrerad svenska. Töreboda lyfter den internationell forskning som visar att en kombination av språk och andra insatser kan vara bra på kort sikt, men att de övriga insatserna riskerar att tränga undan språkinläringen. Detta vill Töreboda medvetandegöra och hitta lösningar kring, eftersom gruppen utrikesfödda fortsatt är en stor andel i gruppen arbetslösa. Att skapa förebyggande, tillgängliga, kunskapsbaserade insatser inom skola, socialtjänst och i samverkan med andra myndigheter samt fokusera på socialtjänst och arbetsmarknad är något Töreboda också önskar framåt.

Töreboda lyfter betydelsen av handläggarens roll för de arbetssökandes jobbchanser. IFAU – Institutet för arbetsmarknads och utbildningspolitisk utvärdering, har studerat vilka egenskaper och arbetssätt som kännetecknar en framgångsrik arbetsförmedlare, och om det spelar roll hur arbetssökande matchas till förmedlare. Resultaten visar att det finns betydande skillnader i hur snabbt förmedlare får arbetssökande i jobb. Förmedlarnas arbetssätt tycks ha stor betydelse. Till exempel lyckas förmedlare som ofta träffar sina arbetssökande bättre än andra. BIP-metoden från Danmark visar också att handläggarens betydelse är avgörande, vilket måste beaktas.

Törebodas medskick är att utvecklingen med fokus på fler digitala lösningar inte är rätt väg. Inte heller en centralisering av våra myndigheter som försvårar för invånare på landsbygden. En annan del är de kompletterande aktörer och oklarheterna runt samverkan med kommunerna som tenderar att förlänga tiden i arbetslöshet då information och tidigare insatser går förlorad.

Vid en indelning efter kommunens storlek och läge (efter SKR:s kommungruppsindelning) var andelen som försörjs med sociala ersättningar och bidrag i genomsnitt lägst i pendlingskommuner nära en storstad, och högst i landsbygdskommuner och pendlingskommun nära mindre tätort, vilket kan vara en förklaring.

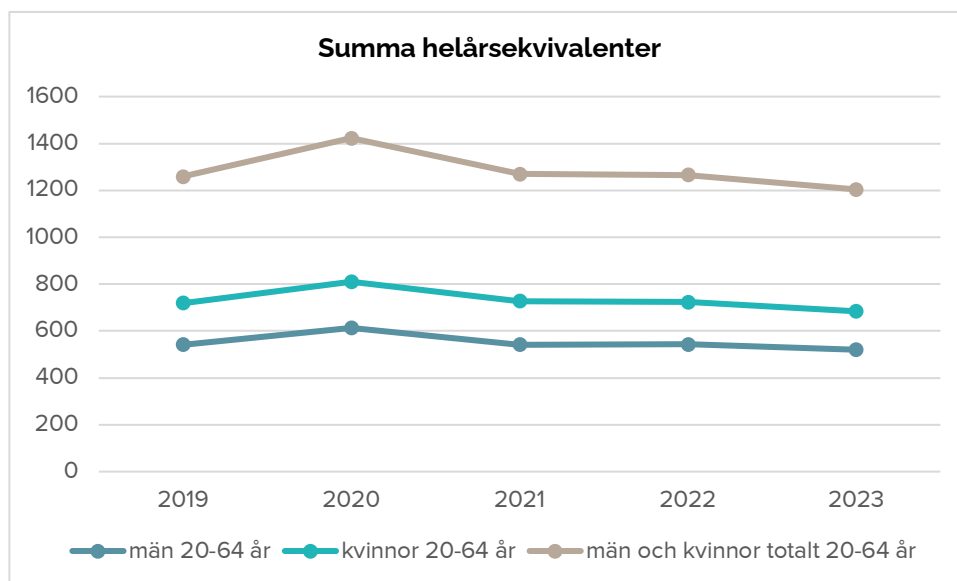
Vara

Basfakta	Totalt	Kvinnor	Män
Antal invånare	16 066	7 768	8 298
Antal invånare i arbetsför ålder (20-65 år)	8 706	4 115	4 591
Andel av befolkningen som är i arbetsför ålder (20-65 år)	54%	Den arbetsföra befolkningen består till 47% av kvinnor	Den arbetsföra befolkningen består till 53% av män

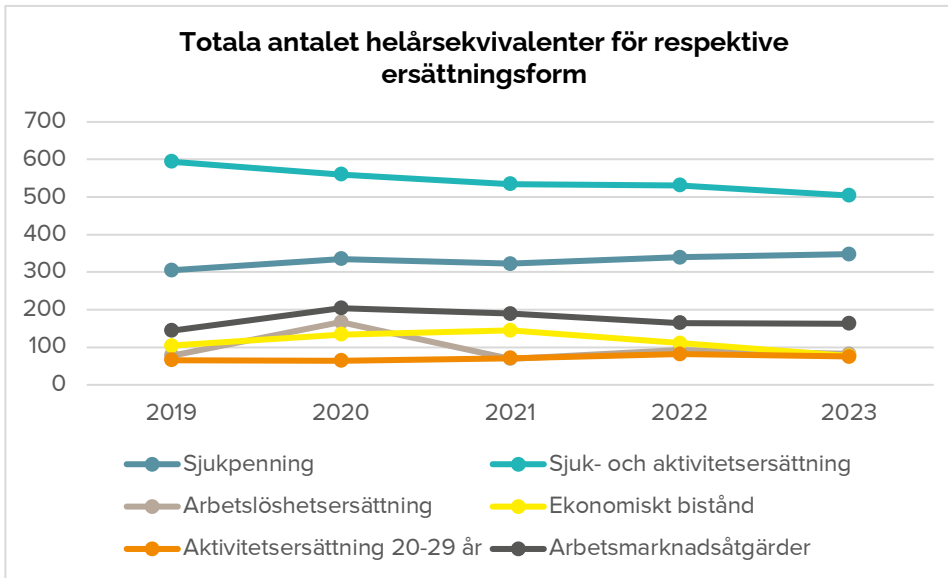
Folkmängd redovisas enligt indelningen 2024-01-01 och befolkningsförändringar enligt indelningen 2023-01-01 (SCB, 2024).

Sammanfattning

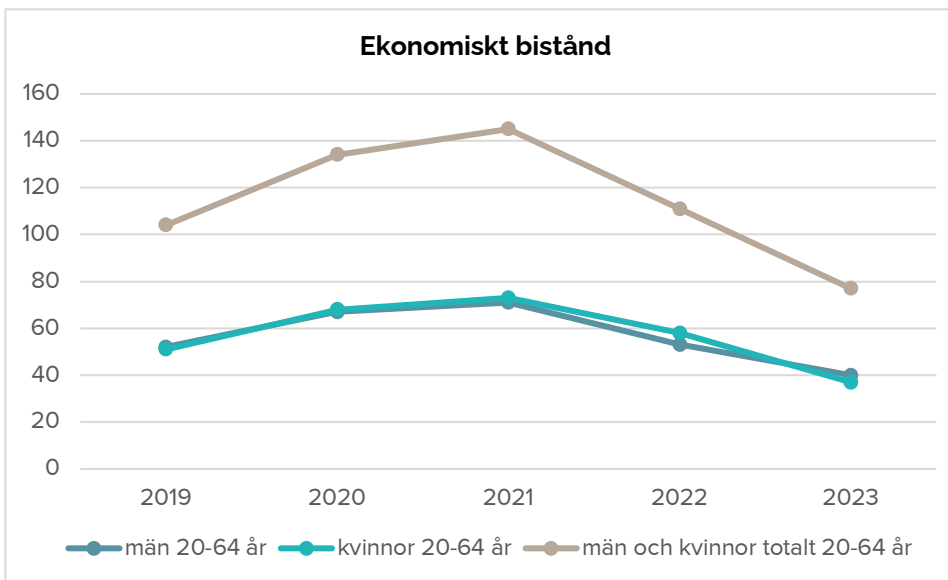
Det totala antalet helårsekvivalenter i Vara har minskat sedan 2019. Från 2023 till 2024 ser vi en minskning från 1 266 till 1 204. Det är fler kvinnor än män som uppbär offentlig försörjning. Antalet helårsekvivalenter för kvinnor var 684 och för män 520 under 2023. Vad gäller ekonomiskt bistånd minskar helårsekvivalenter mellan 2022 och 2023 från 111 till 77. Det är något fler män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd. Inom den sociala ersättningen sjukpenning sker en ökning mellan 2022 och 2023, från 339 till 348. Kvinnor står för ökningen, från 206 till 224. Helårsekvivalenter inom ersättningen minskar däremot för män, från 133 till 125.

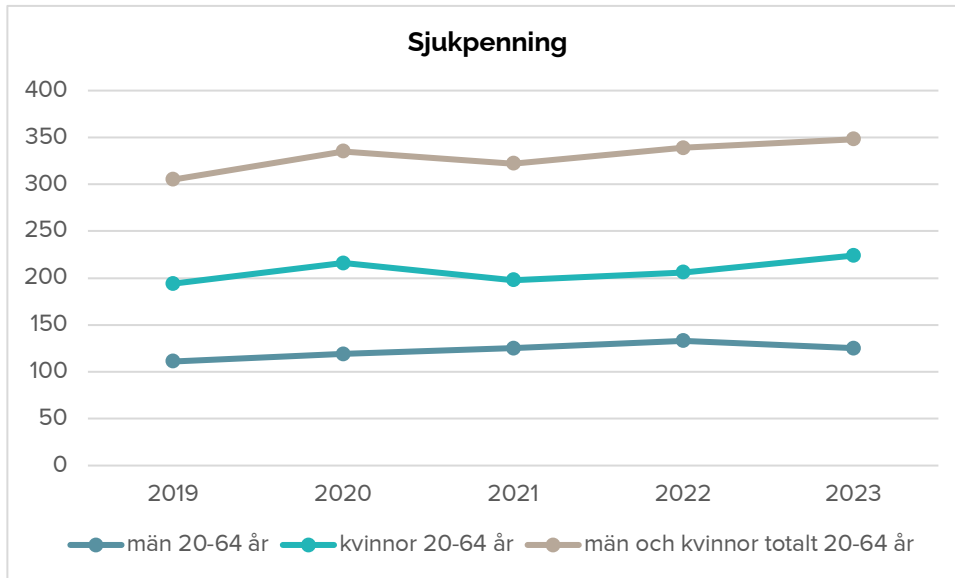
Källa: SCB

Källa: SCB

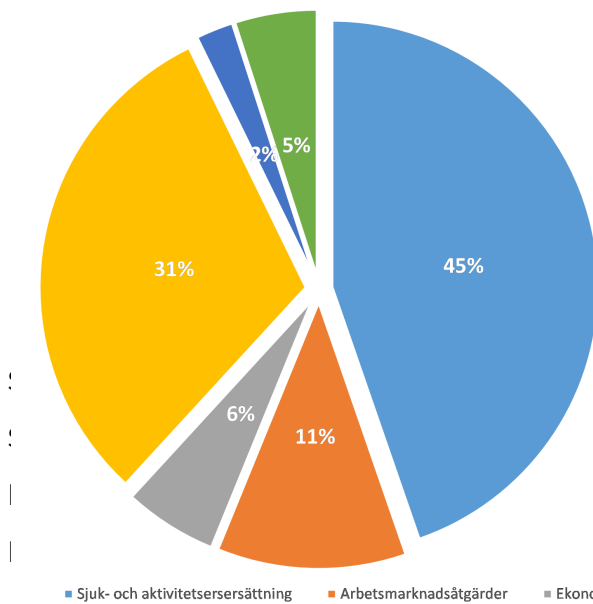
Källa: SCB

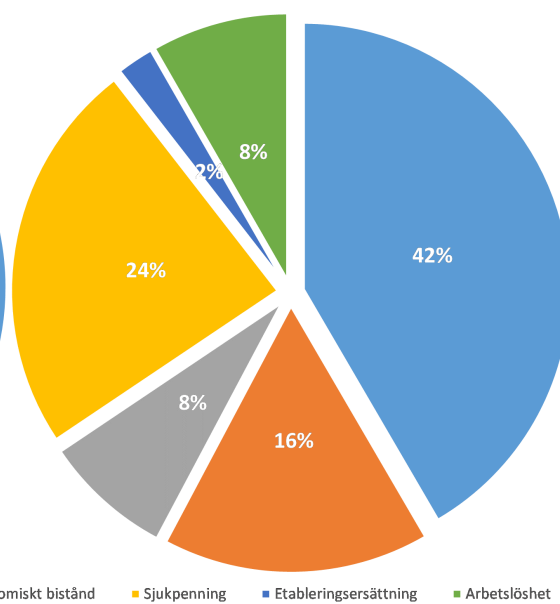
Källa: SCB

Fördelning av olika ersättningssystem

Kvinnor

Män

Diagrammen visar fördelningen av antalet helårsekvivalenter för olika ersättningssystem år 2023 - för män respektive kvinnor. (Källa: Statisticon)

Reflektioner Vara

Vara konstaterar att helårsekvivalenterna för arbetslöshetsersättningen, aktivitetserättning och ekonomiskt bistånd har minskat mellan 2022 och 2023. I Vara kommun finns ett upparbetat arbetssätt och samverkansformer. Det utökade samarbetet med ekonomiskt bistånd och den förhållandevis starka arbetsmarknaden i Vara tror kommunen kan vara bidragande orsak till att färre personer erhåller ekonomiskt bistånd. Kommunen jobbar också specifikt med unga människor med aktivitetserättning. Projektet heter Startgrid och finansieras av Samordningsförbundet Skaraborg.

Utmaningar och möjligheter

Samtidigt som det finns många framgångsfaktorer finns mycket kvar att göra. Bristande kollektivtrafik och invånare utan körkort bosatta på landsbygden kan vara hinder för etablering på arbetsmarknaden. Också skolfrånvaro, ungdomars ökade ohälsa och svaga skolresultat skapar utanförskap. Utmaningen kring ohälsa ställer stora krav på att utveckla samverkan, menar Vara. Här finns en önskan om att få till en bättre samverkan med exempelvis vården och Arbetsförmedlingen.

Det är samverkan som är lösenordet. Eftersom vården är en del i Samordningsförbundet så önskar vi att få till en kommunikation med ansvariga på vårdcentralen i Vara. Inte bara rehabkoordinatörn.

Den största utmaningen för människors inträde eller återgång på arbetsmarknaden är den totala frånvaron av samverkan med AF. Detta leder till en ökande långtidsarbetslöshet, vilket i slutändan slår ut människor från arbetslivet.

Vi har en välfungerande verksamhet som lyckas med att få människor i innanförskap och sammanhang. Vi vet vad vi kan göra om alla bara drar åt samma håll.

För att skapa fler möjligheter för människors etablering på arbetsmarknaden behövs mer förebyggande arbete för att minska sjukskrivningarna. Ett steg i detta arbete skulle kunna vara att börja med den egna organisationen, Vara kommun. Att ge barn med särskilda behov rätt stöd och anpassningar skulle öka chansen för föräldrarna att få och bibehålla ett arbete.

Under många år har invånare i behov av förberedande insats haft möjlighet att delta i aktiviteter på Elings Ark, ett projekt finansierat av Samordningsförbundet Skaraborg. Vid årsskiftet avslutas projektet. Livslinjen som är kopplat till projekt Cresco+ avslutas våren 2025. Vad händer nu när dessa insatser inte längre kommer att finnas?

Reflektioner – Västra Götalandsregionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Med utgångspunkt i den statistik som presenteras i behovsanalysen och frågor kring utmaningar, behov och möjligheter ger här beredningsgruppens representanter: parterna Västra Götalandsregionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen sina reflektioner. Reflektionerna är några perspektiv, bland många andra, som kan hjälpa oss framåt att hitta vägar för människor att etablera sig på arbetsmarknaden.

Närhälsan

”Alla gör ett gott arbete men vi kan bli ännu bättre”, konstaterar Närhälsan och lägger vikt vid att varje kommun, varje vårdcentral och varje verksamhet behöver gräva där den står och utveckla därifrån. Det höga antalet sjukskrivningar i Skaraborg är ett exempel på område som behöver lyftas högre upp på agendan. Diskussionen kring sjukskrivningar har kommit i skymundan de senaste åren. Frågan har fått mindre fokus i och med att andra prioriteringar dykt upp. Närhälsan arbetar systematiskt med att följa utvecklingen kring sjukskrivningar på varje vårdcentral, men alla verksamheter kan bli bättre på att identifiera lokala problem, utmaningar och behov menar Närhälsans representant.

Det blir problematiskt att generalisera eller tala om ett sätt att lösa ett problem. Utvecklingen behöver se olika ut eftersom varje vårdcentral är unik.

Närhälsan betonar att vårdcentralernas uppgift är att göra rätt medicinska bedömningar och ge patienten rätt behandling. Hur just sjukpenningtalet ser ut i en specifik kommun kan bero på många faktorer, som exempelvis ålder, utbildning och hur arbetsmarknaden ser ut, men också hur den specifika vårdcentralen vidtagit åtgärder.

Åsa Kadowaki, psykiatriker och författare, har tidigare spridit kunskap och arbetsätt till förbundets parter kring just sjukskrivning. Mycket kortfattat menar Kadowaki att en person som drabbats av utmattningssyndrom bör få hjälp att ändra sitt beteende, helst i det sammanhang där problemet uppstår. Hon varnar därför läkare för att genom sjukskrivning plocka bort människor ur deras sammanhang. Patienterna behöver ofta ändra förhållningssätt i sin totala livssituation. Även om problemet kan bero på miljön så måste det hanteras (Svenskt Näringsliv, 2023).

En avgörande faktor för att en person på sikt ska komma i arbete och/eller studier är att det finns en aktör att hänvisa till, där den kan påbörja sin vandring mot sitt mål. Av olika anledningar kan vissa människor ”hamna mellan stolarna” och har ingen given aktör som kan vägleda och stötta. För dessa människor blir samordningsförbundets insatser extra viktiga. Närhälsan tycker Cresco+ är ett framgångskoncept som fångar in människor som annars skulle kunna hamna utanför systemen, men ser samtidigt att det är ett problem när det uppstår köer in till projektet. Tillgången till platser i Cresco+ ser olika ut i Skaraborgs kommuner, menar Närhälsan.

Generellt behövs snabbare handläggning och flöden, så att invånaren inte behöver vänta. Blir det väntetid finns risk att personen tappar motivation och kommer inte i gång med sin planering. Visionen är att det finns smidiga och likvärdiga kontaktvägar i alla kommuner som ger våra invånare förutsättningar att göra stegförflyttningar utan onödig väntetid.

Psykiatrin

Andelen personer med förgymnasial utbildning som högsta utbildning är större i Skaraborg jämfört med regionen och riket i stort. Psykiatrins representanter tycker sig se ett samband mellan utbildningsnivå och rådande arbetslöshet, vilket kan stämma väl överens med den statistik som finns nationellt. I Sverige är arbetslösheten som högst bland personer som saknar gymnasial utbildning. Under år 2023 uppgick arbetslösheten i den här gruppen till 27,1 procent. Bland personer med eftergymnasial utbildning var motsvarande siffra 4,6 procent (Ekonomifakta, 2024). Generellt har Skaraborg en relativt låg arbetslöshet jämfört med Västra Götalandsregionen och riket i stort. Här tror representanter från psykiatrin att det kan finnas ett samband mellan andelen utrikes födda och arbetslöshet i Skaraborg. I alla Skaraborgs kommuner är andelen utrikes födda mindre jämfört med regionen och riket.

Psykiatrin konstaterar, precis som många andra representanter i beredningsgruppen, att de höga ohälsotalen i Skaraborg är en utmaning. Vi måste bli bättre på att samverka med varandra för att öka möjligheterna för människor att återgå i arbete, menar psykiatrin. Tillsammans med det faktum att det är många människor som har ohälsa, står också psykiatrins organisation inför utmaningar. Det är tufft ekonomiskt och det saknas rehabkoordinatorer på flera håll.

Över lag fungerar psykiatrins samverkan med exempelvis primärvård, regionvård och kommuner bra. Hur samverkan fungerar kan vara relaterat till kommunstorlek, menar psykiatrin. Representanterna erfar större utmaningar kring samverkan i en stor kommun. Där finns exempelvis fler vårdcentraler, fler privata vårdaktörer och fler anställda, vilket leder till en större komplexitet. I små kommuner finns färre aktörer att samverka med och vägarna är kortare och smidigare.

Idag finns utmaningar i ansvar, regler och system som kan hindra samverkan och ett personcentrerat arbetssätt. Många gånger får patienten själv "rodda med allt". Om psykiatrins representanter får önska ser de mer av den gränslösa vården i framtiden. I den gränslösa vården överlappar aktörer varandra, de kan överföra information smidigt och säkert mellan varandra, de har låga trösklar i samverkan och ett personcentrerat arbetssätt är en självklarhet.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen konstaterar att sjukpenningtalen är höga i Skaraborg och att några kommuner "sticker ut" mer än andra. Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen. Viktigt att notera kring detta är, menar Arbetsförmedlingen, att inte förväxla begreppet "ohälsotal" med personer som har en "dold ohälsa" och inte heller uppbär någon av de nämnda ersättningarna. Denna dolda ohälsa kan tänkas påverka möjligheterna till att exempelvis komma ut i arbete och/eller studier.

Arbetsförmedlingen lyfter vikten av utbildningsnivå kopplat till kompetensförsörjningen, det vill säga möjligheterna att få arbete.

Icke att förglömma att vi inte bara talar kring utrikesfödda, utan här har vi även ett stort antal som är inrikes födda.

Arbetsförmedlingen identifierar flera utmaningar. En är ohälsa, både känd och dold, några andra är låg utbildningsnivå, låg språknivå, företag som inte hittar arbetskraft och personer som inte matchar de kraven som arbetsmarknaden kräver. Det kan också vara en utmaning när individer saknar hälsorelaterade underlag

från vården, vilka skulle innebära tillgång till insatser, stöd och anpassningar. Språkprogression som avstannat eller saknas kan försvåra för individen att komma vidare.

Arbetsförmedlingen önskar ökad samverkan. En önskan de delar tillsammans med många andra av Samordningsförbundet parter. De önskar involvera vården i högre grad och skapa möjligheter att prova arbetssätt inom ramen för "samverkansteam". Representanterna hade gärna sett "samverkansteam" som en del av Samordningsförbundets basverksamhet där samtliga fyra parter involveras för att stärka samverkan.

Försäkringskassan

Försäkringskassan konstaterar att det är svårt att hitta logiska förklaringar till sjukpenningtalens utveckling. I vissa kommuner sker en minskning och i andra en ökning.

Generellt är det de kommuner med höga sjukpenningtal som fortsätter att öka men det finns undantag och ofta är det så att när frågan lyfts riktad till en kommun varför de har höga sjukpenningtal så kommer ett trendbrott med minskade sjukpenningtal.

Jämförelse januari 2022 och januari 2024

När Försäkringskassan tittar på utvecklingen av sjukpenningtal för perioden januari 2022 till januari 2024, har de flesta av kommunerna med ett högt sjukpenningtal i januari 2022 fortsatt att öka. I januari 2022 var det fem av Skaraborgs kommuner som hade ett något högre läge ~~avseende~~ sjukpenningtalet; Essunga, Karlsborg, Vara, Töreboda och Skara. Vid en jämförelse med läget i januari 2024 framgår det att Essunga har ett oförändrat sjukpenningtal medan de övriga fyra kommunerna med höga sjukpenningtal, januari 2022, har fortsatt att öka. Töreboda hade en kraftig ökning av sitt sjukpenningtal under första halvåret 2023, och har därefter minskat tydligt. Töreboda har ett fortsatt högt sjukpenningtal.

Utöver ovanstående kommuner ser Försäkringskassan att Tidaholm haft den största ökningen av sitt sjukpenningtal under 2023, och är nu den kommun i Skaraborg med högst sjukpenningtal. Även Gullspång och Tibro har haft stora ökningarna vilket gör att dessa tre kommuner tillsammans med Karlsborg, Vara, Töreboda och Skara är den grupp av kommuner som har över 16 dagar i sjukpenningtal. Falköping och Götene är de kommuner som under denna period haft ett lågt och stabilt sjukpenningtal ur ett Skaraborgsperspektiv.

Viktigt att beakta vid analys att i Skaraborgs mindre kommuner, till exempel Karlsborg, Essunga och Gullspång, får varje enskild individ en större påverkan, och variationerna i sjukpenningtal blir därför större utifrån att enbart ett fåtal personer lämnar eller tillkommer i sjukförsäkringssystemet. I Karlsborg finns cirka 3 100 sjukpenningförsäkrade, i Tidaholm cirka 6 100 sjukpenningförsäkrade och i Skövde cirka 29 100 sjukpenningförsäkrade.

Summering

Utifrån reflektioner från beredningsgruppens representanter kan vi se att de utmaningar som finns i Skaraborg både är strukturella och individuella och att det är ett samspel dessa emellan. På en strukturell nivå kan det exempelvis handla om de utmaningar som finns inom samverkan. Flera lyfter vikten av att utveckla och förbättra samverkan på olika plan mellan samordningsförbundets parter. Andra strukturella utmaningar kan vara den aktivitetsreform som regeringen utreder om att ge kommunerna en ny obligatorisk uppgift: att ställa aktivitetskrav på mottagaren av ekonomiskt bistånd (SKR, 2024). Sociala normer och strukturer som kan påverka människors etablering på arbetsmarknaden, utifrån exempelvis sociala dimensioner som ålder, kön, funktion och språk är ytterligare exempel. På ett individuellt plan kan det handla om varje enskild individs upplevelser av både sig själv och samhället, om utmaningar och möjligheter utifrån till exempel sociala och ekonomiska faktorer, hälsfaktorer, erfarenheter av skola och arbete.

Representanterna beskriver tre målgrupper som parterna särskilt behöver samverka kring; kvinnor som riskerar sjukfrånvaro och/eller har varit långtidssjukskrivna, unga människor med psykisk ohälsa och stor skolfrånvaro samt utlandsfödda med språkutmaningar och bristande arbets- och utbildningsbakgrund.

Öppna reflektioner och frågeställningar

Vi kan notera att flera av kommunernas representanter lägger stor vikt vid den rådande verklighetsbilden avseende sjukskrivningar. I Skaraborg ökar sjukpenningtalet, och i relation till Västra Götaland och riket har Skaraborg högre sjukpenningtal i samtliga kommuner. Ökningen är störst bland kvinnor. Några av kommunerna ser långa sjukskrivningsperioder som en stor risk för långvarigt utanförskap. Någon kommun kan dock se att sjukskrivande läkare tenderar att korta ner sjukskrivningsperioder och jobbar för snabbare återgång i arbete. Precis som statistiken visar, bekräftar också kommunerna att det är kvinnor som står för de flesta sjukskrivningarna. Kommunerna erfar att det främst är psykisk ohälsa som är sjukskrivningsorsak. Hjo ser dessutom att allt fler män uppbär sjukpenning. Idag pågår samverkan på olika nivåer kring förebyggande arbetet med att minska sjukskrivningarna, men samverkan behöver utvecklas menar flera representanter. Några kommuner vill ta ett krafttag kring sina egna organisationer, där exempelvis sjukskrivningar inom vård- och omsorgssektorn är stor.

Många av de personer som deltar i samordningsförbundets förberedande insatser och projekt Cresco+ är sjukskrivna kvinnor. Några av Skaraborgs kommuner ställer sig nu frågan om hur denna målgrupp ska få förutsättningar och möjligheter att återgå i, eller närma sig arbete efter att Cresco+ avslutas april 2025. Projektet har öppnat upp för en större samverkan med Försäkringskassan vilket har varit framgångsrikt för personer med ersättning därifrån. Då arbetet med sjukskrivna oftast inte ligger inom arbetsmarknadsenheternas ordinarie uppdrag ställer sig nu flera frågan hur det går att utveckla arbetet med att förebygga sjukfrånvaro och/eller få fler människor i Skaraborg att återgå i arbete efter sjukskrivning.

Miljarder skäl att förbättra arbetsmiljön

Facken i välfärden presenterade i juni 2024 rapporten "Miljarder skäl att förbättra arbetsmiljön". Rapporten visar att de sammantagna kostnaderna för sjukfrånvaron var 51,4 miljarder kronor i kommuner och regioner år 2023. I beräkningen ingår kostnader för produktionsbortfall på grund av att människor inte är på jobbet. I rapporten presenteras siffror som visar en explosiv ökning av sjukfrånvaron. Det är arbetstagare inom kommuner och regioner som har högst sjukskrivningstal och hög risk för framtida sjukskrivningar. Trots olika initiativ för att minska den stressrelaterade sjukfrånvaron har det skett en femdubbling av antalet sjukfall

mellan åren 2010 och 2023. Vårdssektorn är överrepresenterad och fördelningen mellan könen är mycket ojämn. 2023 stod kvinnor för fyra av fem av de pågående sjukfallen.

I rapporten presenteras åtgärdsförslag som handlar om att politiker behöver säkra att välfärden får en långsiktig, hållbar och tillräcklig finansiering, att arbetsgivare behöver investera i jämställda löner, schyssta villkor och hållbara arbetstider och att arbetsplatser behöver arbeta aktivt med friskfaktorerna, det vill säga de organisatoriska förutsättningar som enligt forskningen visat sig ha en positiv påverkan på arbetsmiljö, produktivitet och sjukfrånvaro.

- Hur kan vi arbeta mer främjande och förebyggande kring sjukskrivningar?
- Vad skulle samordningsförbundets parter kunna göra för att någon eller några av de rekommenderade åtgärderna vidtas?
- Vilka vinster skulle Skaraborg göra om sjukskrivningarna minskade?

Unga som varken arbetar eller studerar

Kommuner ser allt fler unga med psykisk ohälsa och hög skolfrånvaro vilket i sin tur kan leda till utanförskap. Allt fler unga söker försörjningsstöd. Kring denna unga målgrupp erfar kommuner att det krävs fler insatser och samverkan på olika plan.

Nästan var tionde ung person i åldrarna 16 till 29 år (cirka 140 000) är under mer än ett års tid i en situation där de varken arbetar eller studerar visar rapporten "Olika villkor för etablering" (MUCF, 2024). Rapporten visar att det finns stora skillnader i det kommunala stödet. Unga som varken arbetar eller studerar behöver ofta stöd från många olika aktörer. Därför är samverkan lokalt mellan olika aktörer viktigt. Graden av samverkan skiljer sig dock mellan kommuner. Bara hälften av kommunerna har en hög grad av samverkan, såväl internt inom kommunen som med externa aktörer som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. 38 procent av kommunerna upplever att bristande samverkan med externa aktörer, exempelvis Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, är ett stort hinder.

- Hur ser stödet ut i Skaraborgs kommuner kring gruppen unga 16-29 år som varken arbetar eller studerar?
- Hur kan stödet kring målgruppen utvecklas?
- Vad kan samordningsförbundets parter bidra med i ett utvecklingsarbete?
- Vilka goda exempel finns i Skaraborg som kan vara vägledande för andra?

Att göra ett försök – öppna dörrar till näringslivet

Flera gör det tydligt i sina reflektioner att det finns ett stort behov av att näringslivet krokas arm med den kommunala och statliga arbetsmarknadspolitiken. Detta skulle öka chansen att fler etablerar sig på arbetsmarknaden. Ett särskilt stort behov finns kring individer med språkutmaningar. Flera ställer sig frågan "hur kan fler arbetsgivare öppna upp för utlandsfödda som står utanför arbetsmarknaden?". Utifrån parternas reflektioner är det tydligt att arbetsgivarna behövs för att lösa den paradox som präglar den svenska arbetsmarknaden, där det råder brist på arbetskraft samtidigt som många utrikesfödda går utan jobb.

I rapporten "Employers' perspectives on hiring immigrants – Experiences from the Nordic countries" (Berlina & Cavicchia, 2023:18-27) har författarna fått syn på att arbetsgivare upplever fler fördelar än nackdelar med att anställa utrikesfödda med låg utbildning och svaga språkkunskaper. Rapporten lyfter också fram de utmaningar som företag kan uppleva med att anställa utrikesfödda med låg utbildning och svaga språkkunskaper. Utmaningar finns på flera nivåer. Strukturella utmaningar handlar om arbetsmarknadens

uppbyggnad och vilka krav som ställs exempelvis på utbildningsnivå. På organisationsnivå kan det uppstå hinder som handlar om kulturella skillnader, högre personalkostnader, och negativ attityd hos ledning och övriga anställda. På individnivå rör sig utmaningarna oftast om bristande språkkunskaper och låg professionell nivå. Trots detta upplever de företag som har deltagit i studien att integreringen har gått smidigare än man väntat sig. Nyckeln handlar om att göra ett försök.

- Vad behövs för att fler företag i Skaraborg öppnar upp för människor med språkutmaningar och låg utbildningsnivå?
- Hur kan samordningsförbundets parter vara en del i arbetet med att motivera näringslivet?

"Det är samverkan som är lösenordet"

Samverkan är den röda tråden. Flertalet av representanterna som svarat på samordningsförbundets frågor om utmaningar och möjligheter uttrycker ett behov av utvecklad samverkan mellan förbundets parter. Det handlar bland annat om att få till en bättre samverkan mellan kommun och Arbetsförmedlingen där parterna tar ett gemensamt ansvar för individers etablering på arbetsmarknaden och där parterna får en ökad förståelse för varandras uppdrag. Flera uttrycker ett behov av en större samsyn och utökad samverkan med vården och Försäkringskassan. Ett större ansvarstagande och utökad samverkan behövs för att kunna säkerställa en likvärdig vård och rehabilitering för de Skaraborgare som behöver det. Smidiga övergångar mellan aktörer och system, låga trösklar i samverkan och ett personcentrerat arbetssätt hoppas psykiatrien är en självklarhet i framtiden. Sist men inte minst, en önskan om större samverkan med näringslivet. En kommun gör det tydligt genom att säga "att samverkan är lösenordet". Flera andra säger att "vi kan inte göra jobbet själva", eller "vår framgångsfaktor är samverkan".

Referenser

Statistikmyndigheten SCB. (2024). *Beskrivning av antalet helårsekvivalenter*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/amnesovergripande-statistik/hushallens-ekonomi-allman-statistik/produktrelaterat/Fordjupad-information/beskrivning-av-antal-helarsekvivalenter/>. (Hämtad: 2024-04-25)

Statistikmyndigheten SCB. (2024). *Antalet personer försörja på sociala ersättningar och bidrag minskar*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/amnesovergripande-statistik/hushallens-ekonomi-allman-statistik/pong/statistiknyhet/antal-personer-forsorjda-med-sociala-ersattningar-och-bidrag-2022/>. (Hämtad: 2024-04-25)

Statistikmyndigheten SCB. (2024). *Antal helårsekvivalenter, 20-65 år, som försörjs med sociala ersättningar och bidrag efter region och kön*. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HE__HE0000/HE0000T02N2/ (Hämtad: 2024-05-30)

Sweco. (2024). *Halvtidsutvärdering Cresco+*. Finns att tillgå vid kontakt med Samordningsförbundet Skaraborg.

Riksförbundet Attention. (2024). *Kraschar jag så kraschar allt. Attentions anhörigenkät 2024*. https://issuu.com/familjelyftet/docs/webb.a4_rapport_annhorigenkat_2024?fr=xKAE9_zU1NQ. (Hämtad: 2024-05-24)

Kolada. (2024). *Fri sökning*. <https://www.kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=62744,62745,62747,66370,78166,165996,185697&years=30200,30199,30198&municipals=16685,16686,16687,16695,16696,16697,16698,16711,16712,16713,16714,16715,16716,16717&rows=municipal,kpi,gender&visualization=line-chart>. (Hämtad: 2024-04-25)

Jämställdhetsmyndigheten. (2024). *Sverige ska vara ett jämställt land*. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstalldhet-i-sverige/>. (Hämtad: 2024-04-25)

Statisticon. (2024). *Den offentliga försörjningens omfattning*. <https://studios.statisticon.se/finsam/>. (Hämtad: 2024-04-25)

Försäkringskassan. (2024). *Antalet personer som fått sjuk- och rehabiliteringspenning*. <https://www.forsakringskassan.se/statistik-och-analys/statistikdatabas#!/sjuk/sjp-antal-mottagare-nettodagar-belopp>. (Hämtad: 2024-04-25)

Sveriges Kommuner och Regioner. (2024). *Från bidrag till jobb*. <https://skr.se/skr/tjanster/pressrum/skrtycker/skrtycker/franbidragtilljobb.78028.html>. (Hämtad: 2024-05-28)

Ekonomifakta. (2024). *Arbetslöshet efter utbildningsnivå*. https://www.ekonomifakta.se/sakomraden/arbetsmarknad/arbetsloshet/arbetsloshet-efter-utbildningsniva_1209173.html. (Hämtad: 2024-06-05).

Vækshusets forskningscenter. (2024). *Bip-indikatorer och jobbsannolikhet*. <https://vaeksthusets-forskningscenter.dk/pdf/bip-indikatorer-och-jobbsannolikhet/>. (Hämtad: 2024-06-11)

MUCF – Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. (2024). *Olika villkor för etablering. Lokala förutsättningar och stöd till unga som varken arbetar eller studerar.*

[file:///Users/annakarinbragd/Downloads/fokus-23-webb-tillganglighetsanpassad_0%20\(1\).pdf](file:///Users/annakarinbragd/Downloads/fokus-23-webb-tillganglighetsanpassad_0%20(1).pdf). (Hämtad: 2024-06-19)

Kommunal. (2024). *Miljarder skäl att förbättra arbetsmiljön.*

https://webbfiler.kommunal.se/sites/default/files/2024-06/FiV_rapport_Miljarder_skal_att_forbatta_arbetsmiljonNY.pdf. (Hämtad: 2024-06-19)

Nordic Welfare Centre. (2023). *Employers' perspectives on hiring immigrants – Experiences from the Nordic countries.* <https://nordicwelfare.org/integration-norden/en/publikationer/employers-perspectives-on-hiring-immigrants-experiences-from-the-nordic-countries/>. (Hämtad: 2024-06-19)

Svenskt Näringsliv. (2023). *Experten: För många sjukskrivs med psykisk diagnos.*

https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/pension-och-forsakring/experten-for-manga-sjukskrivs-med-psykisk-diagnos_1195866.html. (Hämtad: 2024-06-25).

Bilaga 1

Frågor till representanter i samordningsförbundets beredningsgrupp som kommer från Skaraborgs kommuner.

Frågor

Helårsekvivalenter lokalt

- Reflektera kring siffrorna för er kommun. Finns förklaringar till att det ser ut som det gör hos er? Beskriv & utveckla om möjligt.

Utmaningar

- Beskriv några av din kommuns utmaningar kring människors etablering på arbetsmarknaden.

Möjligheter

- Vad skulle du vilja se hända i din kommun, som på sikt skapar möjligheter till att fler människor etablerar sig på arbetsmarknaden?

Övrigt

- Vill du skicka med någon annan reflektion, observation eller fråga som är viktig att synliggöra?

Bilaga 2

Frågor till representanter i samordningsförbundets beredningsgrupp som kommer från parterna Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Västra Götalandsregionen.

Statistik Skaraborg 2023

- Vilka reflektioner får du när du ser bilderna? Hur kan vi förstå och förklara dessa?
(Komplettera gärna med egen kunskap och statistik du har utifrån din yrkesroll).

Utmaningar

- Beskriv utmaningar du ser kring människors etablering på arbetsmarknaden (lokalt/Skaraborg i stort).

Möjligheter

- Vad skulle du vilja se hända i din organisation och/eller i Skaraborg, som på sikt skapar möjligheter till att fler människor etablerar sig på arbetsmarknaden?

Övrigt

- Vill du skicka med någon annan reflektion, observation eller fråga som är viktig att synliggöra?